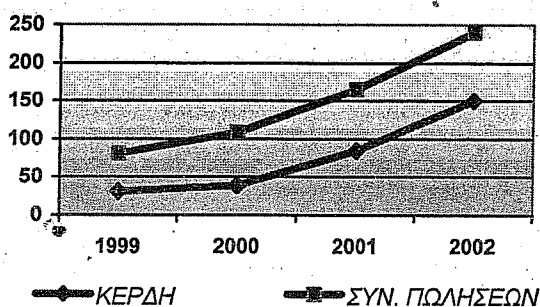

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΛΟΓΙΣΤΙΚΗ

ΤΟΜΟΣ ΠΡΩΤΟΣ

ΘΕΜΕΛΙΩΔΕΙΣ ΛΟΓΙΣΤΙΚΕΣ ΕΝΝΟΙΕΣ

ΤΟ ΒΑΣΙΚΟ ΛΟΓΙΣΤΙΚΟ ΚΥΚΛΩΜΑ

Αναστάσιος Δ. Τσάμης

Αθήνα, 2002

Περιεχόμενα

I. Πρόλογος	3
II. Βασικές Εισαγωγικές Έννοιες – Προσδιορισμός Οικονομικής Κατάστασης (Κεφάλαια 1-7).	
1. Οικονομικές Μονάδες – Επιχειρήσεις	6
2. Η Λογιστική ως Σύστημα Πληροφόρησης	9
3. Βασικοί σκοποί της Γενικής – Χρηματοοικονομικής Λογιστικής	13
4. Η θεμελιώδης Λογιστική Ισότητα	15
5. Αυτοτέλεια των Λογιστικών Χρήσεων	20
6. Προσδιορισμός της Οικονομικής Κατάστασης – Απογραφή - Ισολογισμός	22
7. Ταξινόμηση στοιχείων του Ισολογισμού	31
III. Λογιστικό Κύκλωμα Παρακολούθησης Περιουσιακών Μετασχηματισμών (Κεφάλαια 8- 14)	
8. Περιουσιακοί Μετασχηματισμοί και Οικονομικά Γεγονότα	43
9. Παρακολούθηση των Περιουσιακών Μεταβολών και των Οικονομικών Γεγονότων – Λογαριασμοί.	51
10. Λογιστικό Κύκλωμα: Ημερολόγιο – Γενικό Καθολικό – Ισοζύγιο	60
11. Ισοζύγιο	71
12. Λογιστικά Σφάλματα και Διορθωτικές Εγγραφές	82
13. Ανάλυση – Διαβάθμιση των Λογαριασμών	91
IV. Λογιστικό Κύκλωμα Προσδιορισμού Οικονομικού Αποτελέσματος (Κεφάλαια 14-16)	
14. Προσδιορισμός του Αποτελέσματος: Λογαριασμοί Εσόδων-Εξόδων	105
15. Η Αρχή του Δεδουλευμένου	109
16. Λογιστική Διαδικασία Προσδιορισμού του Αποτελέσματος.	112
Βασική Βιβλιογραφία	132

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Η σύγχρονη ζωή των οικονομικών μονάδων χαρακτηρίζεται από την πολυπλοκότητα των συναλλαγών, των σχέσεων και των αλληλεπιδράσεων από, και προς, το περιβάλλον μέσα στο οποίο δρουν (οικονομικό, κοινωνικό, πολιτισμικό κ.λ.π.), τόσο σε τοπικό όσο και σε υπερεθνικό επίπεδο (μεγάλες επιχειρήσεις, δημόσιες και ιδιωτικές, πολυεθνικές, διεθνείς οικονομικές ενώσεις, αγορές κεφαλαίων, Τράπεζες κ.λ.π.).

Ο πολλαπλασιασμός και η συνθετότητα των προβλημάτων που προκύπτουν από τη δράση αυτή των οικονομικών μονάδων αυξάνει παράλληλα και την ανάγκη για σχετικές, αξιόπιστες και έγκαιρες πληροφορίες έτσι ώστε να λαμβάνονται ορθές αποφάσεις που να επιτρέπουν την επίτευξη των σκοπών των μονάδων, αλλά και να ικανοποιούνται παράλληλα οι ανάγκες για περισσότερη διαφάνεια και πληρότητα στην ενημέρωση των επενδυτών και των αγορών. Η πληρότητα της πληροφόρησης επιτρέπει, παράλληλα, και την αποτελεσματική άσκηση διαφόρων ελέγχων και πολιτικών από την πλευρά των θεσμικών οργάνων.

Συνεπώς, ο ρόλος της Λογιστικής είναι καθοριστικός στη σύγχρονη οικονομική ζωή καθώς αποτελεί το βασικό πληροφοριακό σύστημα με το οποίο μια οικονομική μονάδα παράγει και κοινοποιεί στα ενδιαφερόμενα μέρη κρίσιμες χρηματοοικονομικές πληροφορίες.

Συμπερασματικά, η γνώση της Λογιστικής, δηλαδή των αρχών, μεθόδων και τεχνικών, καθώς και των προϋποθέσεων μέσω των οποίων παράγονται τα οικονομικά στοιχεία, αποτελεί βασικό προαπαιτούμενο για όποιον εμπλέκεται στην οικονομική ζωή και πρέπει να είναι σε θέση να κατανοεί το περιεχόμενο των

Λογιστικών μεγεθών αλλά, και εξίσου σημαντικό, να είναι ενήμερος για τα όρια και την ερμηνεία των λογιστικών αυτών πληροφοριών.

Σκοπός του συγγράμματος αυτού είναι να βοηθήσει στην εισαγωγή και κατανόηση των βασικών εννοιών και τεχνικών μεθόδων της Γενικής / Χρηματοοικονομικής Λογιστικής.

Είναι αυτονόητο ότι με την περιορισμένη έκτασή του δεν επιδιώκεται η εξαντλητική ανάπτυξη των θεμάτων της Γενικής Λογιστικής, αλλά, η επισήμανση εκείνων των σημείων που θεωρούνται απαραίτητα σαν βασική γνώση για όποιον πρόκειται να ασχοληθεί με το γνωστικό αυτό πεδίο.

Η ύλη κάθε ενότητας συμπυκνώνεται σε μία σειρά αυτόνομων παραγράφων, όπου αναπτύσσονται συνοπτικά οι βασικές έννοιες και τεχνικές της Γενικής Λογιστικής, καθώς και οι ιδιαιτερότητες και τα προβλήματα που συνδέονται προς αυτές.

Οι παράγραφοι είναι διαρθρωμένες σε μία λογική αλληλουχία έτσι ώστε το περιεχόμενο της κάθε μίας να συνδέεται προς το εννοιολογικό περιεχόμενο των προηγούμενων.

Στο τέλος κάθε ενότητας παρατίθενται ένα αριθμός ερωτήσεων και ασκήσεων. Η επεξεργασία τους θεωρείται απαραίτητη για την εμπέδωση της σχετικής ύλης.

Στην έκδοση αυτή έγιναν προσαρμογές στα θέματα εκείνα που επηρεάζονται από το θεσμικό πλαίσιο, εμπλουτίστηκαν οι ασκήσεις και ερωτήσεις, ενώ τα μεγέθη εκφράστηκαν σε ΕΥΡΩ (€).

Αθήνα, Φεβρουάριος 2002

Αναστάσιος Δ. Τσάμης

ΒΑΣΙΚΕΣ ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΕΣ ΕΝΝΟΙΕΣ

ΠΡΟΣΔΙΟΡΙΣΜΟΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ

ΚΕΦΑΛΑΙΑ Ι-VI

1. ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ – ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ

Η ικανοποίηση των ανθρώπινων αναγκών απαιτεί την ύπαρξη διαφόρων αγαθών, είτε με τη μορφή υλικών προϊόντων, είτε υπηρεσιών. Με τη σειρά της, η παραγωγή και η διακίνηση των αγαθών αυτών – για τις περιπτώσεις που αυτά δεν παρέχονται άφθονα και ελεύθερα από τη φύση – απαιτεί τη συνδυασμένη ενέργεια των συντελεστών παραγωγής, δηλαδή της Φύσης, της Ανθρώπινης Εργασίας και του Κεφαλαίου.

Οι παραγωγικοί συνδυασμοί των συντελεστών παραγωγής, οι οποίοι με τα προϊόντα και τις υπηρεσίες που προσφέρουν ικανοποιούν ανθρώπινες ανάγκες, ονομάζονται **οικονομικές μονάδες**. Σύμφωνα με τον παραπάνω ευρύ ορισμό, οικονομική μονάδα αποτελεί μία γεωργική εκμετάλλευση, ένα εργοστάσιο, ένα εμπορικό κατάστημα κ.λ.π., αλλά και ένα δημόσιο νοσοκομείο, ένα εκπαιδευτήριο, ένα αθλητικό σωματείο κ.ο.κ.

Οι οικονομικές μονάδες, με βάση μία σειρά από κριτήρια, ταξινομούνται σε διάφορες κατηγορίες. Οι ταξινομήσεις αυτές διευκολύνουν τη μελέτη και την ανάλυση, τη θεσμοθέτηση λειτουργικών πλαισίων, την εξειδίκευση των αποφάσεων κ.λ.π. Ειδικότερα:

- Ανάλογα με τη νομική μορφή του φορέα τους, δηλαδή του προσώπου (ή των προσώπων) φυσικού ή νομικού που ιδρύουν και διαχειρίζονται τη μονάδα, διακρίνονται σε Προσωπικές, Εταιρικές (Ομόρρυθμες, Ανώνυμες, Περιορισμένης Ευθύνης κ.λ.π.), Συνεταιρισμούς, Κοινοπραξίες, Ομίλους κ.λ.π.
- Ανάλογα με το είδος του αγαθού που παράγουν ή του τρόπου παραγωγής ή του κλάδου της οικονομίας στον οποίο δραστηριοποιούνται, ταξινομούνται σε

ένα πλήθος κατηγοριών και υποκατηγοριών (π.χ. Βιομηχανίες, Βιοτεχνίες, Εμπορικές, Γεωργικές Εκμεταλλεύσεις, Τράπεζες, Ασφαλιστικές, Ναυτιλιακές, Μεταφορικές κ.λ.π.).

- Ανάλογα με την ιδιότητα του φορέα τους, διακρίνονται σε Ιδιωτικές, Δημόσιες, Δημοτικές, Μικτές, Πολυεθνικές κ.λ.π.
- Ανάλογα με τον επιδιωκόμενο οικονομικό σκοπό, πέραν των παραγωγικών και συναλλακτικών στόχων, μερικές προσπαθούν να ισορροπήσουν τα έσοδα προς το κόστος (τις αμοιβές δηλαδή, των συντελεστών παραγωγής). Στην κατηγορία αυτή υπάγονται, συνήθως, οι οργανισμοί κοινής ωφελείας. Άλλες οικονομικές μονάδες επιδιώκουν τη δημιουργία πλεονάσματος για την επέκταση των δραστηριοτήτων τους και όχι υπέρ του φορέα τους (σωματεία, ιδρύματα, σύλλογοι), ενώ άλλες δεν τις ενδιαφέρει ούτε η δημιουργία πλεονάσματος, ούτε η κάλυψη του κόστους (Κοινωφελή ιδρύματα, φιλανθρωπικά σωματεία κ.λ.π.).

Τέλος, οι οικονομικές μονάδες οι οποίες έχουν ως κύριο μέλημά τους τη μεγιστοποίηση του κέρδους, δηλαδή του πλεονάσματος των εσόδων από την πώληση των προϊόντων ή την παροχή των υπηρεσιών τους σε σχέση με το κόστος και αποσκοπούν να αυξάνουν την περιουσιακή αξία των φορέων τους, ονομάζονται **Επιχειρήσεις**.

Στα επόμενα κεφάλαια θα εστιάσουμε την ανάπτυξη των θεμάτων στο πλαίσιο των επιχειρήσεων με την επισήμανση ότι το βασικό υπόβαθρο εννοιών και τεχνικών της Λογιστικής εφαρμόζεται, με τις κατάλληλες προσαρμογές, σε κάθε μορφή οικονομικής μονάδας.

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ ΚΕΦΑΛΑΙΟΥ 1

1. Ποια είναι η έννοια της «οικονομικής μονάδος»;
2. Αναφέρατε κριτήρια και βασικές ταξινομήσεις των οικονομικών μονάδων.
3. Ποιες οικονομικές μονάδες ονομάζονται «Επιχειρήσεις»;

2. Η ΛΟΓΙΣΤΙΚΗ ΩΣ ΣΥΣΤΗΜΑ ΠΛΗΡΟΦΟΡΗΣΗΣ

Κάθε μορφή ανθρώπινης δράσης – από την ιδιωτική ζωή των ατόμων έως τις δημόσιες, κοινωνικές και οικονομικές δραστηριότητες – εκφράζεται από μία διαρκή λήψη αποφάσεων. Προκειμένου να γίνει η πιο ορθολογική επιλογή από τους διάφορους εναλλακτικούς τρόπους ενέργειας – οι οποίοι απαιτούν διάφορους παραγωγικούς πόρους ή κεφάλαια και καταλήγουν σε διαφορετικά αποτελέσματα – οι λήπτες αποφάσεων χρειάζονται πληροφορίες.

Δεν υπάρχει καμιά απόφαση, ακόμα και από αυτές που θεωρούνται ότι λαμβάνονται αυτόματα ή χωρίς σκέψη, η οποία δεν έχει βασισθεί στην ανάλυση, έστω και στιγμιαία και «ασυνείδητη», κάποιων πληροφοριακών δεδομένων. Το κύκλωμα δράσης των επιχειρήσεων για την επίτευξη των στόχων τους βασίζεται σε ένα συνδυασμένο πλήθος ενεργειών οι οποίες με τη σειρά τους προαπαιτούν τη λήψη τουλάχιστον ισάριθμων απλών ή πολύπλοκων αποφάσεων. Με τη σειρά τους οι αποφάσεις αυτές προϋποθέτουν τη γνώση και ανάλυση πληροφοριών.

Η Λογιστική αποτελεί τη βασική πηγή πληροφόρησης για τις οικονομικές δραστηριότητες των επιχειρήσεων και στοχεύει, όπως άλλωστε και κάθε πληροφορία, στη μείωση της αβεβαιότητας και στο να υποβοηθήσει ώστε να ληφθούν οι «ορθότερες» αποφάσεις. Δεδομένου ότι είναι απολύτως απαραίτητο να προσδιορίζεται και να γνωρίζουμε τόσο το αποτέλεσμα, όσο και τη θυσία κάθε οικονομικής δραστηριότητας στους τομείς της παραγωγής, της διακίνησης και της κατανάλωσης των αγαθών, είναι φανερό ότι είναι τεράστια η έκταση των εφαρμογών της.

Το συνεχώς μεταβαλλόμενο οικονομικό περιβάλλον επεκτείνει διαρκώς τα σύνορα της Λογιστικής η οποία πρέπει συνεχώς να προσαρμόζεται και να ικανοποιεί τις αυξανόμενες και πιο σύνθετες πληροφορικές ανάγκες των

ενδιαφερόμενων μερών. Οι χρήστες της λογιστικής πληροφορίας μπορούν να ταξινομηθούν σε δύο μεγάλες ομάδες:

A. Τους «εσωτερικούς» χρήστες οι οποίοι χρειάζονται τη λογιστική πληροφόρηση προκειμένου να ελέγξουν, να αξιολογήσουν, να σχεδιάσουν και να προγραμματίσουν τις οικονομικές δραστηριότητες της μονάδας τους. Στην κατηγορία αυτή περιλαμβάνονται τα στελέχη της επιχείρησης σε όλα τα διοικητικά της επίπεδα, οι τεχνικοί και οικονομικοί σύμβουλοι, οι εσωτερικοί ελεγκτές, καθώς και οι ίδιοι οι εργαζόμενοι.

B. Τους «εξωτερικούς» χρήστες οι οποίοι ενδιαφέρονται να γνωρίζουν την κατάσταση και την πορεία της οικονομικής μονάδας, είτε διότι συνδέονται άμεσα με αυτή (πιστωτές, μέτοχοι, προμηθευτές κ.λ.π.) είτε έμμεσα (χρηματιστήρια, δημόσιες υπηρεσίες, ασφαλιστικοί οργανισμοί, επιμελητήρια, πιθανοί μελλοντικοί πιστωτές ή επενδυτές, εταιρίες αξιολόγησης κ.λ.π.) είτε διότι ασκούν θεσμική εποπτεία και έλεγχο (Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς, Κεντρική Τράπεζα, Υπουργεία Οικονομικών και Εμπορίου, Ορκωτοί Ελεγκτές κ.α.)

Η Λογιστική αποτελεί την **κοινή γλώσσα** των οικονομικών μονάδων η οποία επιτρέπει την επικοινωνία και την ενημέρωση όλων των ενδιαφερόμενων μερών που εμπλέκονται είτε άμεσα είτε έμμεσα στη δράση τους.

Η κοινή αυτή γλώσσα εκφράζεται κυρίως ως **ένα σύστημα** αρχών και τεχνικών αποτίμησης, μέτρησης και επικοινωνίας γενικής αποδοχής.

Η Λογιστική ως **πληροφορικό «σύστημα»** συλλέγει πληροφοριακά στοιχεία, ελέγχει την αξιοπιστία τους, δημιουργεί βάσεις δεδομένων με διάφορα κριτήρια και ταξινομήσεις, τα επεξεργάζεται και τα αναλύει, δημιουργεί-παράγει νέες

πληροφορίες, διακινεί και επικοινωνεί τα «προϊόντα» της στους χρήστες τους, και βέβαια, συντηρεί, εξελίσσει και επικαιροποιεί το ίδιο το σύστημά της.

Ως σύστημα αποτίμησης και μέτρησης, αναφέρεται αποκλειστικά σε εκείνα τα επιχειρηματικά μεγέθη τα οποία είναι δυνατόν να εκφραστούν κατά τρόπο «αντικειμενικό» σε χρηματικές μονάδες. Τα μεγέθη αυτά (περιουσιακά στοιχεία, συναλλαγές κ.λ.π.) η Λογιστική τα επιλέγει, τα αποτιμά και τα εκφράζει σε χρηματικές μονάδες, ενώ παράλληλα, τα καταγράφει σε ειδικά αρχεία οικοδομώντας μία βάση δεδομένων η οποία αποτελεί μία διαρκή και πολύτιμη δεξαμενή πληροφοριών.

Ως σύστημα επικοινωνίας, η Λογιστική κοινοποιεί στους ενδιαφερόμενους σχετικές πληροφορίες, αφού προηγουμένως επεξεργαστεί και στη συνέχεια ταξινομήσει, συνοψίσει τα λογιστικά στοιχεία. Τέλος, στο ίδιο πλαίσιο επικοινωνίας ανήκει και η ερμηνεία και ανάλυση των κοινοποιούμενων λογιστικών πληροφοριών.

Τόσο το σύστημα αποτίμησης και μέτρησης, όσο και της επικοινωνίας λειτουργούν με βάση μία σειρά από τεχνικές, οι οποίες με τη σειρά τους θεμελιώνονται σε διάφορες γενικές αρχές και παραδοχές κοινής αποδοχής (GAAP: Generally Accepted Accounting Principles).

Με τον όρο «γενικά παραδεκτές αρχές» νοούμε έννοιες, αρχές και «θεμελιώδεις κανόνες» που χρησιμοποιούνται για την κατάρτιση των χρηματοοικονομικών καταστάσεων και των άλλων λογιστικών πληροφορικών πινάκων.

Συνεπώς, το σύνολο των λογιστικών τεχνικών, των κανόνων καθώς και των αρχών και των βασικών υποθέσεων, συνιστούν την επιστήμη της Λογιστικής.

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ ΚΕΦΑΛΑΙΟΥ 2

1. Ποιες είναι οι προϋποθέσεις μίας επιχειρηματικής απόφασης;
2. Ποια είναι η βασική επιδίωξη της πληροφορίας;
3. Σε ποιες μεγάλες ομάδες ταξινομούνται οι χρήστες της λογιστικής πληροφορίας, και πως χρησιμοποιούν τις πληροφορίες αυτές;
4. Ποιες οι λειτουργίες της Λογιστικής ως:
  - πληροφορικό σύστημα
  - σύστημα αποτίμησης και μέτρησης
  - σύστημα επικοινωνίας
5. Τι συνιστά την επιστήμη της Λογιστικής;

3. ΒΑΣΙΚΟΙ ΣΚΟΠΟΙ ΤΗΣ ΓΕΝΙΚΗΣ – ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΛΟΓΙΣΤΙΚΗΣ.

Η Γενική ή Χρηματοοικονομική Λογιστική είναι περισσότερο «εξωστρεφής» και εστιάζεται στους εξωτερικούς χρήστες (Μετόχους, Πιστωτές, Επενδυτές, Ελεγκτές κ.τ.λ.) και αποσκοπεί ειδικότερα:

- Στον προσδιορισμό της οικονομικής κατάστασης μιας οικονομικής μονάδας.
- Στην παρακολούθηση, ενημέρωση και έλεγχο των μεταβολών που επέρχονται συνεχώς στα διάφορα μεγέθη των οικονομικών μονάδων, εξ αιτίας της δραστηριότητάς τους.
- Στον προσδιορισμό του οικονομικού αποτελέσματος μίας περιόδου, όπως αυτό προκύπτει από τη δράση της οικονομικής μονάδας στη συγκεκριμένη περίοδο.
- Στην παροχή πληροφοριών που χρησιμοποιούνται ως βάση για λήψη επιχειρηματικών αποφάσεων, οι οποίες θα δώσουν τη δυνατότητα στους διοικούντες αφ' ενός να υλοποιήσουν τους δύο βασικούς χρηματοοικονομικούς στόχους κάθε κερδοσκοπικής επιχείρησης, δηλαδή της κερδοφορίας και της φερεγγυότητας - «επιβίωσης», αφ' ετέρου, να ασκήσουν αποτελεσματικά λειτουργικούς, οικονομικούς και διαχειριστικούς ελέγχους.

Η Διοικητική Λογιστική εστιάζεται σε πληροφορίες χρήσιμες στους «εσωτερικούς» χρήστες, δηλαδή στους διοικούντες την οικονομική μονάδα και όλους όσους λειτουργούς της εμπλέκονται στην παραγωγική και συναλλακτική της δραστηριότητα. Τέτοια στοιχεία είναι οι Προϋπολογισμοί, Απολογισμοί, Κοστολογικά στοιχεία και στοιχεία Τιμολογήσεων, κ.λ.π.

Όπως ήδη τονίσθηκε, ο ρόλος της Λογιστικής είναι πολύ ευρύτερος, αλλά η ανάπτυξη των βασικών μεθόδων και τεχνικών που υποστηρίζουν τους παραπάνω τέσσερις στόχους, στα πλαίσια της Χρηματοοικονομικής (Γενικής) Λογιστικής, θεωρείται ως το απαραίτητο υπόβαθρο για τη διερεύνηση στη συνέχεια και άλλων περιοχών από το πεδίο των λογιστικών εφαρμογών.

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ ΚΕΦΑΛΑΙΟΥ 3

1. Σε ποιους χρήστες απευθύνεται η Χρηματοοικονομική Λογιστική;
2. Ποιοι είναι οι ειδικοί σκοποί της Χρηματοοικονομικής Λογιστικής;
3. Σε ποιους χρήστες απευθύνεται η Διοικητική Λογιστική και με τι είδους πληροφορίες;

1. Η ΘΕΜΕΛΙΩΔΗΣ ΛΟΓΙΣΤΙΚΗ ΙΣΟΤΗΤΑ

Η Λογιστική θεμελιώνει τους κανόνες της επάνω σε ορισμένες γενικές αρχές, (ή έννοιες, ή παραδοχές, ή συμβάσεις), οι οποίες αποτελούν ένα «σύστημα αξιών» το οποίο με τη σειρά του, όπως άλλωστε σε όλα τα αντίστοιχα συστήματα, δέχεται διάφορες κριτικές και σχολιασμούς που του επιτρέπουν συγχρόνως, ενώ έχει μια σταθερή θεμελίωση, να προσαρμόζεται παράλληλα, με αργούς ή ταχείς ρυθμούς, στις νέες συνθήκες που δημιουργούνται.

Μια θεμελιώδης λογιστική αρχή είναι η αρχή της «αυτονομίας» (**entity concept**) της οικονομικής μονάδας. Σύμφωνα με αυτήν η οικονομική μονάδα αποτελεί **αυτόνομη επιχειρηματική οντότητα** ξεχωριστή από τον επιχειρηματικό της φορέα (ιδιοκτήτες, μέτοχοι, κ.λ.π.). Αυτό έχει ως συνέπεια η Λογιστική να απεικονίζει τα περιουσιακά στοιχεία (Ενεργητικό) και τις υποχρεώσεις (Παθητικό) καθώς και τα αποτελέσματα (Κέρδη-Ζημιές) αποκλειστικά και μόνον της οικονομικής μονάδας χωρίς να τα συγχέει με τα αντίστοιχα του φορέα της.

Η παραπάνω αρχή έχει σαν συνέπεια η εισφορά του επιχειρηματικού φορέα (**Κεφάλαιο**) να θεωρείται ότι αποτελεί υποχρέωση της επιχείρησης προς αυτόν και να συμπεριλαμβάνεται στα στοιχεία του Παθητικού της. Η υποχρέωση αυτή προς τον επιχειρηματικό φορέα «θα εξοφληθεί» από την επιχείρηση τότε και μόνον κατά την λήξη των εργασιών της.

Η επιχείρηση παράλληλα, προκειμένου να επιτύχει τον παραγωγικό και συναλλακτικό της σκοπό και μέσω αυτού το επιδιωκόμενο οικονομικό αποτέλεσμα, είναι απαραίτητο να διαθέτει διάφορα μέσα, παραγωγικούς πόρους ή περιουσιακά στοιχεία ανάλογα, κατά περίπτωση, με το αντικείμενο της δραστηριότητάς της.

Έτσι μια βιομηχανία χρειάζεται κτηριακές εγκαταστάσεις, μηχανήματα και μηχανολογικό εξοπλισμό, πρώτες ύλες, αποθήκες, έτοιμα προϊόντα, μεταφορικά μέσα, χρήματα κ.λ.π.

Αντίστοιχα και μια επιχείρηση παροχής υπηρεσιών, π.χ. μια εταιρία επιχειρηματικών συμβούλων, χρειάζεται γραφεία, εξοπλισμό (υπολογιστές, εκτυπωτές, τηλεπικοινωνιακά μέσα κ.λ.π.), χρήματα για την αντιμετώπιση των εξόδων της κ.λ.π.

Παράλληλα, από την επιχειρηματική τους δραστηριότητα οι οικονομικές μονάδες αποκτούν και άλλα περιουσιακά στοιχεία είτε με την μορφή επενδύσεων – τοποθετήσεων, (π.χ. συμμετοχές, χρεόγραφα, εξοπλισμοί) είτε με τη μορφή νέων απαιτήσεων (πελάτες, γραμμάτια εισπρακτέα, καταθέσεις, κ.λ.π.)

Τα απαραίτητα κεφάλαια για την απόκτηση όλων των παραπάνω περιουσιακών στοιχείων η επιχείρηση τα βρίσκει, είτε από εισφορές του φορέα της (εισφορές κεφαλαίου), είτε από δάνεια (πιστωτές, Τράπεζες), είτε από αγορές που πραγματοποιεί με πίστωση (προμηθευτές). Επομένως, η επιχείρηση ότι έχει το οφείλει είτε στον επιχειρηματία (Ίδιο κεφάλαιο), είτε σε τρίτους (Ξένο κεφάλαιο).

Κατά συνέπεια ισχύει πάντοτε η σχέση

Ενεργητικό = Παθητικό

Ενεργητικό = Ίδια Κεφάλαια + Ξένα Κεφάλαια

Η παραπάνω ισότητα έχει καθολική ισχύ και αποτελεί τον ακρογωνιαίο λίθο της Λογιστικής. Στην ουσία πρόκειται για ταυτότητα όπου τόσο το Ενεργητικό όσο και το Παθητικό απεικονίζουν το ίδιο μέγεθος υπό διαφορετική ταξινόμηση. Δηλαδή, το Ενεργητικό απεικονίζει τα διάφορα περιουσιακά στοιχεία τα οποία κατέχει και διαχειρίζεται η επιχείρηση, ή με άλλα λόγια, τις μορφές τοποθετήσεων (χρήσεων) που έλαβαν τα κεφάλαια του Παθητικού. Το Παθητικό, από την δική

του πλευρά εκφράζει τις πηγές προέλευσης - χρηματοδότησης του ενεργητικού, ή διαφορετικά διατυπωμένο, το σύνολο των επενδυμένων κεφαλαίων.

ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ

Μία ατομική επιχείρηση εμπορίας ηλεκτρικών συσκευών έχει σε μία δεδομένη χρονική στιγμή εμπορεύματα αξίας 5.000 €, εξοπλισμό του καταστήματος ύψους 1.500 €, απαιτήσεις κατά διαφόρων πελατών της 2.000 €, καταθέσεις σε Τράπεζες 500 €, και διαθέσιμα μετρητά στο Ταμείο της 200 €. Ένα σύνολο, δηλαδή, περιουσιακών στοιχείων, ή αλλιώς, ένα σύνολο δικαιωμάτων εμπραγμάτων και μή (Ενεργητικό) ποσού 9.200 €.

Τα αντίστοιχα κεφάλαια (Παθητικό) τα οποία έχουν χρηματοδοτήσει τα παραπάνω περιουσιακά στοιχεία τα έχουν «προσφέρει» στην επιχείρηση η ΑΛΦΑ Τράπεζα υπό μορφή δανείου 2.000 €, οι προμηθευτές της με τη μορφή παρεχόμενων πιστώσεων ύψους 3.000 € (υποχρεώσεις προς τρίτους) και τα υπόλοιπα (4.200 €) ο ίδιος ο επιχειρηματίας.

Το γεγονός ότι η διαφορά του Ενεργητικού και των υποχρεώσεων προς τρίτους συνιστά το Ίδιο Κεφάλαιο της επιχείρησης φαίνεται με μεγάλη σαφήνεια αν αναλογισθούμε ότι σε περίπτωση που η επιχείρηση διακόψει τις εργασίες της, τότε θα ρευστοποιήσει τα διάφορα περιουσιακά της στοιχεία και θα συγκεντρώσει 9.200 € και στη συνέχεια θα εξοφλήσει τους δανειστές της (ΑΛΦΑ Τράπεζα και Προμηθευτές) καταβάλλοντας 5.000 €. Το εναπομείναν ποσό των 4.200 € είναι αυτονόητο ότι η επιχείρηση θα το αποδώσει «για εξόφληση» στον επιχειρηματικό της φορέα.

Ο φορέας του Ιδίου Κεφαλαίου συνιστά, δηλαδή, έναν ιδίotypo «πιστωτή» ο οποίος διαφοροποιείται από τους άλλους πιστωτές κατά το ότι δεν μπορεί να καταστήσει απαιτητό το δικαίωμά του, παρά μόνο μέσω ειδικής διαδικασίας

(λύση της εταιρίας, παύση λειτουργίας και εκκαθάριση της επιχείρησης). Παράλληλα, κατά την εκκαθάριση θα περιμένει να ικανοποιηθούν πρώτα όλοι όσοι έχουν δικαιώματα επί της περιουσίας της επιχείρησης (πιστωτές, προμηθευτές, Δημόσιο, Ασφαλιστικοί Οργανισμοί κ.α.) και αυτός θα ικανοποιηθεί με την εναπομείνουσα περιουσία, δηλαδή το απομείναν μετά την ικανοποίηση του Ξένου Κεφαλαίου υπόλοιπο.

Οι φορείς των επιχειρήσεων επιλέγουν αυτήν τη δυσμενέστερη θέση, δηλαδή αναλαμβάνουν τον **επιχειρηματικό κίνδυνο**, διότι, απλά, προσδοκούν ότι το διαμορφούμενο «υπόλοιπο» θα είναι επαρκές για να αμείψει ικανοποιητικά την ανάληψη αυτού του κινδύνου.

Επομένως η περιουσιακή δομή της επιχείρησης μπορεί να αποτυπωθεί σε ένα πίνακα Δικαιωμάτων και Υποχρεώσεων.

ΠΕΡΙΟΥΣΙΑΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ (€)		ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ (€)	
Εμπορεύματα	5.000	Δάνειο ΑΛΦΑ	2.000
Εξοπλισμός	1.500	Προμηθευτές	<u>3.000</u>
Πελάτες	2.000		5.000
Καταθέσεις	500		
Ταμείο	<u>200</u>	Ίδιο Κεφάλαιο	<u>4.200</u>
ΣΥΝΟΛΟ	9.200	ΣΥΝΟΛΟ	9.200

Από τα παραπάνω προκύπτει ότι η «οφειλή» της επιχείρησης προς τον φορέα της (**Ίδιο Κεφάλαιο ή Καθαρά Περιουσία, ή Καθαρή Θέση**) ισούται με τη διαφορά του συνόλου των περιουσιακών της στοιχείων (**Ενεργητικό**) μειωμένου κατά το ποσό των υποχρεώσεων της προς τους τρίτους (**Ξένο Κεφάλαιο**).

Οι βασικές λοιπόν σχέσεις που διέπουν την περιουσιακή δομή μιας επιχείρησης είναι:

Ενεργητικό	=	Παθητικό
Ενεργητικό	=	Ίδιο Κεφάλαιο + Ξένο Κεφάλαιο
Ίδιο Κεφάλαιο	=	Ενεργητικό - Ξένο Κεφάλαιο

Με την ίδια λογική, στην περίπτωση ύπαρξης ζημιών δημιουργείται απαίτηση της επιχείρησης κατά του φορά της, γι' αυτό οι συσσωρευμένες ζημιές αποτελούν για την επιχείρηση στοιχείο μειωτικό του Ίδιου Κεφαλαίου και η θεμελιώδης ισότητα γίνεται:

$$\text{Ενεργητικό} = (\text{Ίδιο Κεφάλαιο} - \text{Ζημιές}) + \text{Ξένο Κεφάλαιο}$$

Η λογιστική ισότητα $\text{Ενεργητικό} = \text{Παθητικό}$ με την καθολική ισχύ της αποτελεί τη θεμελιώδη αρχή της Λογιστικής και τη βάση της τεχνικής του διπλογραφικού συστήματος.

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ ΚΕΦΑΛΑΙΟΥ 4

1. Αναλύστε την αρχή της «αυτονομίας» (entity concept).
2. Πως αντιλαμβανόμαστε το Κεφάλαιο σύμφωνα με την αρχή αυτή;
3. Αναφέρατε παραδείγματα περιουσιακών στοιχείων που χρειάζεται μία επιχείρηση, ανάλογα με την οικονομική της δραστηριότητα καθώς και τις πιθανές πηγές χρηματοδότησης.
4. Εξηγήστε τη σχέση μεταξύ Ενεργητικού και Παθητικού καθώς και το σκεπτικό βάσει του οποίου ισχύει πάντοτε η σχέση αυτή.

5. ΑΥΤΟΤΕΛΕΙΑ ΤΩΝ ΛΟΓΙΣΤΙΚΩΝ ΧΡΗΣΕΩΝ.

Οι οικονομικές μονάδες ιδρύονται σε μία δεδομένη χρονική στιγμή με σκοπό να λειτουργήσουν για ένα μεγάλο διάστημα. Είναι γεγονός ότι μερικές φορές για διάφορους λόγους (όπως π.χ. οικονομικές δυσκολίες, χρεωκοπίες κ.λ.π.) οι επιχειρήσεις αναγκάζονται να διακόψουν τη λειτουργία τους. Παρ' όλα αυτά, όταν δημιουργούνται, προορίζονται να δράσουν χωρίς διακοπή επί ένα, συνήθως, μεγάλο και αόριστο χρονικό διάστημα.

Η παραδοχή αυτή της συνέχειας της δραστηριότητας (**going concern principle**) συνιστά μία από τις βασικές αρχές που διέπουν τον συνήθη λογιστικό προσδιορισμό της οικονομικής κατάστασης της επιχείρησης.

Στο ερώτημα πότε και πόσο συχνά πρέπει να δίνονται οι παραπάνω πληροφορίες, υπάρχουν πολλές δυνατές απαντήσεις. Για παράδειγμα, μερικοί χρήστες θα ήθελαν την πληροφορία όποτε ολοκληρώνεται ο παραγωγικός ή ο συναλλακτικός κύκλος της επιχείρησης, είτε όταν ολοκληρώνεται μία επένδυση ή ένα επιχειρηματικό σχέδιο (Business Plan) κ.λ.π.

Από την πλευρά της η Λογιστική έχει σαν σκοπό να παρέχει πληροφορίες για την κατάσταση των περιουσιακών στοιχείων, καθώς και για το αποτέλεσμα από τη δράση των επιχειρήσεων, κατά τακτές χρονικές περιόδους. Ποίες όμως θα είναι αυτές οι περίοδοι και σε ποια χρονικά σημεία οι ενδιαφερόμενοι (Μέτοχοι, στελέχη, αγορές, επενδυτές, πιστωτές, Δημόσιο κ.λ.π.) θα πληροφορούνται τα κρίσιμα αυτά μεγέθη;

Στο πιο πάνω ερώτημα η Λογιστική απαντά χωρίζοντας «αυθαίρετα» τη ζωή των οικονομικών μονάδων σε ίσες συμβατικές χρονικές περιόδους σε κάθε τέλος των οποίων προσδιορίζεται η οικονομική τους κατάσταση, καθώς και το αποτέλεσμα

τους αυτοτελώς, χωρίς δηλαδή να «συγχέονται» ή να συμψηφίζονται τα αποτελέσματα της μίας περιόδου με αυτά της άλλης. Οι περίοδοι αυτές ονομάζονται **Χρήσεις** (ή Λογιστικές Περίοδοι) και ταυτίζονται με διάρκεια ενός ημερολογιακού έτους με συγκεκριμένη ημερομηνία έναρξης (1η Ιανουαρίου ή 1η Ιουλίου) και λήξης αντίστοιχα (31η Δεκεμβρίου ή 30η Ιουνίου). Ο χωρισμός αυτός επιβάλλεται συχνά και νομοθετικά. Οι λογιστικές λοιπόν πληροφορίες αναφέρονται πάντα σε συγκεκριμένη χρήση - περίοδο. Ο συμβατικός και λογιστικός αυτός χωρισμός του χρόνου αποτελεί την **αρχή της αυτοτέλειας των διαχειριστικών χρήσεων**.

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ ΚΕΦΑΛΑΙΟΥ 5

1. Περιγράψτε την αρχή της συνέχειας της δραστηριότητας μίας επιχείρησης.
2. Τι είναι οι Χρήσεις;
3. Τι συνιστά την αρχή της αυτοτέλειας των Χρήσεων;

6. ΠΡΟΣΔΙΟΡΙΣΜΟΣ ΤΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ

ΑΠΟΓΡΑΦΗ - ΙΣΟΛΟΓΙΣΜΟΣ

Η έννοια της οικονομικής κατάστασης μιας επιχείρησης ταυτίζεται με τη λογιστική αποτύπωση του συνόλου των περιουσιακών της στοιχείων, δηλαδή δικαιωμάτων και υποχρεώσεων, σε μία δεδομένη χρονική στιγμή.

Η διαπίστωση της στιγμιαίας αυτής κατάστασης πραγματοποιείται με την **Απογραφή**, τη λεπτομερή δηλαδή πιστοποίηση, ποσοτική καταμέτρηση και αποτίμηση όλων των περιουσιακών στοιχείων, Ενεργητικού και Παθητικού, δικαιωμάτων και υποχρεώσεων, σε μία δεδομένη χρονική στιγμή.

Είναι προφανές ότι ο μεγάλος όγκος των στοιχείων που προκύπτει από την απογραφή δεν είναι πρακτικά εφικτό να κοινοποιηθεί στους χρήστες της πληροφορίας οι οποίοι άλλωστε, δεν ενδιαφέρονται για τον εξαντλητικό βαθμό ανάλυσης που περιέχεται σε αυτήν.

Η λογιστική αποτύπωση επιτυγχάνεται με την περιληπτική απεικόνιση σε ένα πίνακα της απογραφής με ομαδοποιημένα τα επιμέρους λεπτομερειακά περιουσιακά στοιχεία, ο οποίος αποτελεί τον **Ισολογισμό**. Τόσο η Απογραφή όσο και ο Ισολογισμός συντάσσονται τουλάχιστον μία φορά στο τέλος – κλείσιμο κάθε χρήσεως ή διαχειριστικής περιόδου ή σε συχνότερα χρονικά σημεία όταν αυτά επιβάλλονται θεσμικά (π.χ. κάθε εξάμηνο) ή σε συγκεκριμένα χρονικά σημεία που σηματοδοτούν ειδικές καταστάσεις, όπως εκκαθάριση της επιχείρησης, συγχώνευση-εξαγορά, εισαγωγή στο χρηματιστήριο κ.α.

Τα ειδικά προβλήματα αποτίμησης που προκύπτουν για τις συγκεκριμένες κατηγορίες περιουσιακών στοιχείων (Πάγια, Αποθέματα, Χρεόγραφα κ.λ.π.) καθώς και οι μέθοδοι αντιμετώπισής τους θα αναπτυχθούν στις επόμενες παραγράφους και κεφάλαια.

Ο Ισολογισμός είναι, λοιπόν, μία χρηματοοικονομική κατάσταση (ή Λογιστικός πίνακας) που απεικονίζει συνοπτικά την οικονομική κατάσταση μίας επιχείρησης σε μία συγκεκριμένη χρονική στιγμή αντιπαραθέτοντας τα περιουσιακά της στοιχεία σε δύο μεγάλες κατηγορίες:

- στοιχεία Ενεργητικού (Δικαιώματα), και
- στοιχεία Παθητικού (Υποχρεώσεις)

Στην απλούστερη μορφή του ο Πίνακας αυτός έχει την πιο κάτω διάταξη:

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ «ΑΑ»

ΙΣΟΛΟΓΙΣΜΟΣ ΤΗΣ 31.12.XX

ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟ		ΠΑΘΗΤΙΚΟ	
Στοιχεία	E1	Στοιχεία	Π1
	E2		Π2
	...		...
	...		...
	...		...
	<u>E_n</u>		<u>Π_v</u>
	η		v
ΣΥΝΟΛΟ	ΣE_i	ΣΥΝΟΛΟ	ΣΠ_i
	i= 1		i= 1
	=====		=====

Όπου ισχύει η θεμελιώδης σχέση:

Σύνολο Ενεργητικού (ΣE_i) = Σύνολο Παθητικού (ΣΠ_i)
--

Απαραίτητα τυπικά στοιχεία, λοιπόν, αυτού του πίνακα είναι:

1. Το όνομα της οικονομικής μονάδας/επιχείρησης
2. Ο τίτλος του ως Ισολογισμός
3. Η χρονική στιγμή στην οποία αναφέρεται.
4. Η κατηγοριοποίηση των περιουσιακών στοιχείων σε στοιχεία Ενεργητικού και στοιχεία Παθητικού.

Το **Ενεργητικό** περιέχει όλα εκείνα τα στοιχεία (εμπράγματα και άυλα) τα οποία κατέχει και διαχειρίζεται η οικονομική μονάδα (συμπεριλαμβανομένων και των σχετικών δικαιωμάτων και απαιτήσεων) και τα οποία χρησιμοποιεί για την εκπλήρωση του παραγωγικού – συναλλακτικού της σκοπού, δηλαδή την παραγωγή και διάθεση του προϊόντος ή την παροχή υπηρεσίας.

Το **Παθητικό** περιλαμβάνει το σύνολο των υποχρεώσεων της οικονομικής μονάδας τόσο προς τους ξένους/τρίτους (προμηθευτές, πιστωτές, Τράπεζες) όσο και προς τον φορέα της (ιδιοκτήτες, μετόχους, εταίρους)

Οι υποχρεώσεις της οικονομικής μονάδας προς τον φορέα της, αντιπροσωπεύουν τους πόρους που έχουν επενδυθεί από αυτόν. Οι πόροι αυτοί, που διαμορφώνουν την Καθαρή Θέση στον Ισολογισμό, ισούνται με το σύνολο του Ενεργητικού μείον τις υποχρεώσεις. Η Καθαρή Θέση αποτελεί μία υπολειμματική απαίτηση γιατί προηγούνται νομικά οι απαιτήσεις των πιστωτών, όπως ήδη αναφέρθηκε.

Ένα από τα βασικότερα και ταυτόχρονα πιο αμφιλεγόμενα προβλήματα της λογιστικής είναι το πρόβλημα καθορισμού της χρηματικής αξίας (αποτίμησης) των διαφόρων περιουσιακών στοιχείων του ενεργητικού μίας επιχείρησης κατά τη χρονική στιγμή της σύνταξης της Απογραφής και του Ισολογισμού.

Οι γενικά παραδεκτές αρχές της Λογιστικής καλούν παραδοσιακά για αποτίμηση των στοιχείων του Ενεργητικού του Ισολογισμού στο κόστος κτήσης (αρχή του ιστορικού κόστους - **Historical Cost Principle**) παρά σε κατ' εκτίμηση τρέχουσες αξίες

Ο συνδυασμός της αρχής του ιστορικού κόστους και της έκφρασης των αξιών σε χρηματικές μονάδες δημιουργούν ενίοτε, και ιδιαίτερα σε περιόδους με ισχυρές πληθωριστικές πιέσεις, «στρεβλώσεις» στις λογιστικές αξίες ιδιαίτερα των παγίων στοιχείων που παραμένουν επί πολλές περιόδους στον Πίνακα του Ισολογισμού.

Στις ειδικές αυτές περιπτώσεις, η Λογιστική υιοθετεί διάφορες τεχνικές αποπληθωρισμού - προσαρμογής των αξιών αυτών (Inflation Accounting) οι οποίες συνθέτουν ένα ολόκληρο υποκλάδο της Χρηματοοικονομικής Λογιστικής.

Η υιοθέτηση της αρχής του ιστορικού κόστους βασίζεται στη θεμελιώδη υπόθεση της **αντικειμενικότητας** (objectivity) την οποία επιδιώκει πάντα η Λογιστική. Έτσι, συχνά, η τιμή κτήσης είναι η μόνη αξία που έχει «πιστοποιηθεί» στην αγορά και αυτό αποδεικνύεται με τα απαραίτητα δικαιολογητικά έγγραφα.

Λόγω όμως της μεταβλητότητας του σύγχρονου οικονομικού περιβάλλοντος, της αυξανόμενης σημασίας των κεφαλαιαγορών, καθώς και την αύξηση της σημασίας του στοιχείου του **κινδύνου** παράλληλα με τις αξίες, η σύγχρονη τάση σε αρκετές περιπτώσεις στρέφει την αποτίμηση εναλλακτικά στις τρέχουσες αξίες της αγοράς.

Μία άλλη αρχή που πρυτανεύει κατά τις αποτιμήσεις είναι αυτή της «**συντηρητικής προσέγγισης**» (Conservatism). Δηλαδή, όταν υπάρχουν διαθέσιμες εναλλακτικές πιστοποιημένες τιμές (όπως π.χ. κτήσεως και τρέχουσες)

η Λογιστική συνειδητά επιλέγει τη «δυσμενέστερη», ακόμη και αν αυτή υποβαθμίζει την περιουσιακή αξία της επιχείρησης.

Πίσω από την αρχή αυτή κρύβεται η παραδοχή ότι είναι προτιμότερο, ή λιγότερο βλαπτικό, ένα «σφάλμα υποτίμησης» όπου η πραγματικότητα είναι πιθανόν καλύτερη, παρά ένα «σφάλμα υπερτίμησης», όπου η πραγματικότητα είναι πιθανόν δυσμενέστερη.

Για τα στοιχεία του Παθητικού ισχύει γενικά η αρχή ότι αυτά απεικονίζονται στην πραγματική τους αξία, όπως αυτή υπολογίζεται κατά τη στιγμή σύνταξης του Ισολογισμού.

Οι βασικές αυτές αρχές αποτίμησης ισχύουν κατά τη σύνταξη των τακτικών Ισολογισμών, δεδομένου ότι θεωρείται τότε ισχύουσα η βασική παραδοχή της συνέχισης της δραστηριότητας (**going concern**). Αντίθετα, σε έκτακτες ή ειδικές περιπτώσεις σύνταξης Ισολογισμών, όπως κατά την εκκαθάριση της επιχείρησης, ή σε περίπτωση χρεωκοπίας, κατά την πώληση ή συγχώνευση, εξαγορά, ή κατά την είσοδο στο Χρηματιστήριο κ.λ.π. τότε ισχύουν κατά περίπτωση ειδικές αποτιμήσεις, όπως π.χ. τρέχουσες τιμές αγοράς, τιμές ρευστοποίησης, οικονομικές αξίες, υπεραξίες ή απαξιώσεις κ.λ.π.

Τις διάφορες εφαρμοζόμενες τεχνικές και κανόνες αποτίμησης θα τις αναπτύξουμε στα ειδικά κεφάλαια του βιβλίου που ασχολούνται με τις επιμέρους βασικές ομάδες των περιουσιακών στοιχείων.

Πέραν όμως των στοιχείων τα οποία συνθέτουν την περιουσία και την οικονομική κατάσταση της επιχείρησης, διαπιστώνονται κατά την απογραφή και μία σειρά πληροφοριών-στοιχείων τα οποία είτε θα επιδράσουν μελλοντικά στην περιουσιακή δομή της επιχείρησης (δεσμεύσεις από παραγγελίες πελατών, ή συμφωνίες ανάληψης έργων, προμήθειας υλών κ.λ.π.), είτε υπάρχει κίνδυνος να αλλοιωθεί η περιουσιακή κατάσταση από ενδεχόμενες καταστάσεις όπως στις

περιπτώσεις στις οποίες η επιχείρηση έχει αναλάβει την ευθύνη του εγγυητή ή εκκρεμεί δικαστική απόφαση.

Όλα αυτά τα στοιχεία τα οποία θα επηρεάσουν ενδεχόμενα και σε μελλοντικά χρονικά σημεία την οικονομική κατάσταση αποκαλύπτονται (**disclosure principle**) και αποτυπώνονται «παρά πόδα» στον Ισολογισμό εκτός δομής Ενεργητικού και Κεφαλαίων (Off Balance Sheet Items) με τη μορφή **Λογαριασμών Τάξεως** (Βλέπε το σχετικό ειδικό Κεφάλαιο) Ενεργητικού και Παθητικού.

Τέλος, οι Ισολογισμοί για να έχουν έναν ικανοποιητικό βαθμό αξιοπιστίας πληροφόρησης για μία οικονομική μονάδα πρέπει κατά τη σύνταξή τους να τηρούνται ορισμένοι βασικοί κανόνες ή αρχές, όπως:

1. **Της αλήθειας**, δηλαδή πρέπει να απεικονίζουν την πραγματική περιουσιακή κατάσταση. Πιο συγκεκριμένα, να εμφανίζουν όλα τα στοιχεία, τα οποία πρέπει να είναι υπαρκτά, αληθινά και αποτιμημένα στην «πραγματική» ή «ορθή» τους αξία.
2. **Της σαφήνειας**, δηλαδή οι χρησιμοποιούμενοι τίτλοι και ονοματολογίες πρέπει να προσδιορίζουν με σαφήνεια και χωρίς αμφιβολία το περιεχόμενο και την έννοια των περιγραφόμενων περιουσιακών – οικονομικών στοιχείων ή ομάδων, τα οποία με τη σειρά τους πρέπει να χαρακτηρίζονται από ομοιογένεια περιεχόμενου.
3. **Της συνέπειας**, δηλαδή για την απεικόνιση των στοιχείων και ιδιαίτερα κατά την αποτίμησή τους να έχουν χρησιμοποιηθεί οι ίδιες λογιστικές αρχές και τεχνικές που χρησιμοποιήθηκαν και κατά τη σύνταξη των προηγούμενων ή άλλων Ισολογισμών, ή όταν υπάρχει διαφοροποίηση αυτή να επισημαίνεται,

ώστε να είναι δυνατή μία αξιόπιστη σύγκριση μεταξύ των δύο Ισολογισμών και η εξαγωγή χρήσιμων συμπερασμάτων για την εξέλιξη της επιχείρησης ή ολόκληρων κλάδων.

ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ ΣΥΝΤΑΞΗΣ ΙΣΟΛΟΓΙΣΜΟΥ:

Κατά την απογραφή της επιχείρησης μεταφορών «ΜΕΤΑΦΟΡΕΣ ΕΛΛΑΔΟΣ» των αδελφών Α. και Δ. Χατζή την 31.12.20XX διαπιστώθηκαν τα πιο κάτω περιουσιακά στοιχεία:

• Μετρητά στο Ταμείο	350 €
• Απαιτήσεις από διάφορους πελάτες	2.500 €
• Υποχρεώσεις από Δάνειο της Εμπορικής Τράπεζας	10.000 €
• Φορτηγά αυτοκίνητα συνολικής αξίας	25.000 €
• Γραμμάτια Πληρωτέα στην εταιρία-αντιπροσωπεία των φορτηγών συνολικής αξίας	15.000 €
• Ιδιόκτητος χώρος στάθμευσης και αποθήκευσης, αξίας:	8.000 €
• Καταθέσεις Όψεως στην Εθνική Τράπεζα	2.500 €
• Οφειλές σε Ασφαλιστικούς Οργανισμούς για εισφορές	500 €
• Οφειλές στο Δημόσιο για Φόρους και Τέλη	1.500 €
• Διάφοροι τίτλοι (ομόλογα, μετοχές)	2.000 €
• Συμφωνητικό μελλοντικής αγοράς εξοπλισμού, αξίας	3.000 €

Τα παραπάνω στοιχεία, ταξινομημένα σε πίνακα Ισολογισμού, θα εμφανισθούν ως εξής:

«ΜΕΤΑΦΟΡΕΣ ΕΛΛΑΔΟΣ»
ΙΣΟΛΟΓΙΣΜΟΣ ΤΗΣ 31.12.20XX

Ποσά σε €

ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟ		ΠΑΘΗΤΙΚΟ	
Ταμείο	350	Δάνειο Εμπορικής	10.000
Πελάτες	2.500	Γραμμάτια Πληρωτέα	15.000
Φορτηγά	25.000	Ασφαλ. Οργανισμοί	500
Ακίνητα	8.000	Φόροι και τέλη πληρωτέα	1.500
		Ίδια Κεφάλαια	13.350
Καταθέσεις Εθνικής	2.500		
Χρεόγραφα	2.000		
ΣΥΝΟΛΟ		ΣΥΝΟΛΟ	
ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟΥ	<u>40.350</u>	ΠΑΘΗΤΙΚΟΥ	<u>40.350</u>
ΛΟΓ/ΜΟΙ ΤΑΞΕΩΣ		ΛΟΓ/ΜΟΙ ΤΑΞΕΩΣ	
ΧΡΕΩΣΤΙΚΟΙ	<u>3.000</u>	ΠΙΣΤΩΤΙΚΟΙ	<u>3.000</u>

Με βάση όσα αναφέρθηκαν στις προηγούμενες παραγράφους, ο πιο πάνω πίνακας εμφανίζεται στα δύο σκέλη του με ίσα ποσά των 40.350 € διότι στην ουσία πρόκειται για δύο όψεις του ίδιου ποσού. Στο μεν Ενεργητικό εμφανίζονται τα διάφορα περιουσιακά στοιχεία τα οποία κατέχει η μεταφορική επιχείρηση, ή με άλλη διατύπωση οι χρήσεις-τοποθετήσεις των κεφαλαίων 40.350 € που συγκεντρώνουν οι «Κεφαλαιούχοι» του Παθητικού. Στο Παθητικό εμφανίζονται οι πηγές τους, δηλαδή ποιοι προμήθευσαν αυτά τα στοιχεία στην επιχείρηση, και πιο συγκεκριμένα οι διάφοροι τρίτοι (Τράπεζες, προμηθευτές, Ασφαλιστικοί Οργανισμοί, Δημόσιο) αλλά και ο φορέας της (Ίδια Κεφάλαια Αδελφών Χατζή).

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ ΚΕΦΑΛΑΙΟΥ 6

1. Τι είναι η απογραφή;
2. Τι είναι ο Ισολογισμός, κάθε πότε συντάσσεται και ποια τα τυπικά του στοιχεία;
3. Τι στοιχεία περιλαμβάνει το Ενεργητικό και τι το Παθητικό;
4. Τι δέχεται η αρχή του Ιστορικού κόστους και που βασίζεται;
5. Περιγράψτε την αρχή της συντηρητικής προσέγγισης.
6. Αναφέρατε περιπτώσεις για τις οποίες χρησιμοποιούνται ειδικές μέθοδοι αποτίμησης.
7. Τι στοιχεία περιέχουν οι Λογαριασμοί Τάξεως και ποια η θέση τους στον Ισολογισμό.
8. Ποιες αρχές πρέπει να τηρούνται κατά τη σύνταξη του Ισολογισμού;

7. ΤΑΞΙΝΟΜΗΣΗ ΣΤΟΙΧΕΙΩΝ ΤΟΥ ΙΣΟΛΟΓΙΣΜΟΥ

Ο Ισολογισμός είναι μία Λογιστική κατάσταση η οποία κοινοποιείται προς όλους γενικά τους ενδιαφερόμενους για την οικονομική κατάσταση της επιχείρησης, τόσο εντός όσο και εκτός αυτής, γι' αυτό το λόγο άλλωστε κοινοποιείται με διάφορους τρόπους κυρίως μέσα από τον Τύπο έντυπο και ηλεκτρονικό (Αρχή της δημοσιότητας).

Με σκοπό την ενιαία, κατά το δυνατόν, μορφή απεικόνισης κατά τη σύνταξή του, και την αποτελεσματικότερη κοινοποίηση των πληροφοριών του, ακολουθείται πέραν των βασικών και γενικά αποδεκτών λογιστικών κανόνων και τεχνικών και η ταξινόμηση των στοιχείων του Ισολογισμού σε ορισμένες βασικές ομαδοποιήσεις.

Βασικός σκοπός της ταξινόμησης αυτής είναι η διευκόλυνση των αναγνωστών του στην κατανόηση και αξιολόγηση της οικονομικής κατάστασης της επιχείρησης αλλά και η βελτίωση και επαύξηση του πληροφορικού του δυναμικού.

Η βασική ομαδοποίηση των στοιχείων του Ενεργητικού εκφράζεται με τρεις κατηγορίες στοιχείων:

A. Πάγια

Στην ομάδα αυτή περιλαμβάνονται τα περιουσιακά στοιχεία τα οποία έχουν μακρά διάρκεια «ωφέλιμης» ζωής και τα οποία η επιχείρηση σκοπεύει να τα χρησιμοποιεί διαρκώς στην παραγωγική της διαδικασία και δεν επιδιώκει να τα ρευστοποιήσει ή να τα μεταπωλήσει (π.χ. Ακίνητα, Μηχανήματα, Εξοπλισμός,

Μεταφορικά μέσα, Βιομηχανικά Δικαιώματα, Ευρεσιτεχνίες, Επενδυτικό Χαρτοφυλάκιο κ.α.).

Τα Πάγια θεωρούνται, λοιπόν, ως μία συνεχής ροή υπηρεσιών τις οποίες απολαμβάνει η επιχείρηση για μία σειρά ετών. Με την πάροδο των χρόνων, αυτές οι υπηρεσίες χρησιμοποιούνται και αναλώνονται από την επιχείρηση και το κόστος των παγίων βαθμιαία μεταφέρεται στα έξοδα ως απόσβεση.

Ως κόστος Παγίων εννοούμε όλα τα δικαιολογημένα και αναγκαία έξοδα για την απόκτηση του στοιχείου και την εγκατάστασή του στον κατάλληλο χώρο και την θέση του σε συνθήκες λειτουργίας.

Β. Κυκλοφορούντα.

Εδώ περιλαμβάνονται εκείνα τα στοιχεία τα οποία η επιχείρηση σκοπεύει να ρευστοποιήσει και τα οποία υπό κανονικές συνθήκες ρευστοποιούνται κατά τη διάρκεια του παραγωγικού και συναλλακτικού της κύκλου σε χρόνο μικρότερο της μίας λογιστικής περιόδου, δηλαδή του ενός έτους (π.χ. Πρώτες Ύλες, Εμπορεύματα, Προϊόντα, Απαιτήσεις από πελάτες, Εμπορικό Χαρτοφυλάκιο Χρεογράφων κ.α.)

Γ. Διαθέσιμα

Πρόκειται στην ουσία για υποκατηγορία των κυκλοφορούντων και περιλαμβάνει εκείνα τα στοιχεία που ρευστοποιούνται αμέσως, όπως τα μετρητά, οι καταθέσεις όψεως, τα δεδουλευμένα τοκομερίδια εισπρακτέα κ.α.

Συμπερασματικά, για την ταξινόμηση ενός περιουσιακού στοιχείου του Ενεργητικού λαμβάνονται υπόψη δύο κριτήρια: πρώτον, ο σκοπός για τον οποίο

κατέχει η επιχείρηση το στοιχείο και δεύτερον, η ταχύτητα ρευστοποίησής του υπό κανονικές συνθήκες, με χρονικό διαχωριστικό διάστημα τη μία λογιστική χρήση.

Έτσι, ένα φορτηγό αυτοκίνητο αποτελεί πάγιο στοιχείο σε μία μεταφορική επιχείρηση που το χρησιμοποιεί για μεταφορές, ενώ για μία επιχείρηση πωλήσεως φορτηγών ανήκει στα αποθέματά της, δηλαδή στα κυκλοφορούντα της στοιχεία. Αντίστοιχα, οι απαιτήσεις από τους πελάτες είναι κυκλοφορούντα στοιχεία, αν όμως μία συγκεκριμένη απαίτηση γίνεται απαιτητή μετά την παρέλευση δύο ετών από την ημερομηνία Ισολογισμού, τότε αυτή θεωρείται μακροπρόθεσμη και ταξινομείται στα πάγια.

Η βασική ομαδοποίηση των στοιχείων του Παθητικού περιλαμβάνει τις ομάδες των :

A. Ιδιών Κεφαλαίων

Στην ομάδα αυτή περιλαμβάνονται το Εταιρικό (Μετοχικό) Κεφάλαιο, Αποθεματικά, Αδιανέμητα Κέρδη κ.α.

B. Ξένων Κεφαλαίων.

Οι υποχρεώσεις, δηλαδή τα ξένα κεφάλαια (ή «καθαρό Παθητικό»), υποδιαιρούνται με τη σειρά τους σε Μακροπρόθεσμες και Βραχυπρόθεσμες. Και εδώ, όπως και στη διάκριση του Ενεργητικού, το χρονικό όριο ταξινόμησης είναι η ληκτότητα και έχει ορισθεί συμβατικά να είναι το κατά πόσο οι υποχρεώσεις γίνονται ληξιπρόθεσμες και απαιτητές σε χρόνο μικρότερο ή πέραν του ενός έτους από την ημερομηνία του Ισολογισμού. Π.χ. τα δάνεια για Πάγιες επενδύσεις είναι (συνήθως) μακροπρόθεσμη υποχρέωση, ενώ τα γραμμάτια πληρωτέα είναι (συνήθως) βραχυπρόθεσμη.

Γενικό κριτήριο λοιπόν κατάταξης των στοιχείων του Παθητικού είναι ο χρονικός ορίζοντας ληκτότητας των διαφόρων υποχρεώσεων.

Τα ίδια Κεφάλαια, μαζί με τις Μακροπρόθεσμες Υποχρεώσεις συνιστούν μαζί τα **Πάγια ή Διαρκή Κεφάλαια** της επιχείρησης (fixed capital).

Με βάση τις παραπάνω ταξινομήσεις, ο Ισολογισμός της επιχείρησης «ΜΕΤΑΦΟΡΕΣ ΕΛΛΑΔΟΣ» θα συνταχθεί ως εξής:

«ΜΕΤΑΦΟΡΕΣ ΕΛΛΑΔΟΣ»
ΙΣΟΛΟΓΙΣΜΟΣ ΤΗΣ 31.12.20XX

Ποσά σε €

ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟ		ΠΑΘΗΤΙΚΟ	
ΠΑΓΙΑ		ΙΔΙΑ ΚΕΦΑΛΑΙΑ	13.350
Ακίνητα	8.000		
Φορητά	25.000	ΜΑΚΡΟΠΡ. ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ	
		Δάνειο Εμπορικής*	10.000
ΚΥΚΛΟΦΟΡΟΥΝΤΑ		ΒΡΑΧΥΠΡ. ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ	
Πελάτες	2.500	Γραμμάτια Πληρωτέα	15.000
Χρεόγραφα	2.000	Ασφαλ. Οργανισμοί	500
		Φόροι και τέλη πληρωτέα	1.500
ΔΙΑΘΕΣΙΜΑ			
Καταθέσεις Εθνικής	2.500		
Ταμείο	350		
ΣΥΝΟΛΟ		ΣΥΝΟΛΟ	
ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟΥ	<u>40.350</u>	ΠΑΘΗΤΙΚΟΥ	<u>40.350</u>
ΛΟΓ/ΜΟΙ ΤΑΞΕΩΣ		ΛΟΓ/ΜΟΙ ΤΑΞΕΩΣ	
ΧΡΕΩΣΤΙΚΟΙ	<u>3.000</u>	ΠΙΣΤΩΤΙΚΟΙ	<u>3.000</u>

*ΣΗΜΕΙΩΣΗ: Υποθέτουμε ότι το δάνειο της Εμπορικής ελήφθη για τη χρηματοδότηση της αγοράς του ακινήτου και των αυτοκινήτων και είναι μακροπρόθεσμο.

Μετά από όσα αναπτύχθηκαν, μπορούμε να διαπιστώσουμε ότι ο Ισολογισμός δεν αποτελεί απλά μία συνοπτική στιγμιαία απεικόνιση – φωτογραφία της οικονομικής κατάστασης της επιχείρησης, αλλά μία πολυεπίπεδη πληροφορία η οποία παρά τον «στατικό» της χαρακτήρα είναι σε θέση να παράσχει δυναμικότερη χρησιμότητα.

Πιο αναλυτικά, ο Ισολογισμός μπορεί να αναγνωσθεί ταυτόχρονα ως:

- α. Πίνακας περιουσίας δηλαδή νομικών δικαιωμάτων, συμβάσεων και υποχρεώσεων.
- β. Πίνακας διαμόρφωσης της Καθαρής Θέσης του φορέα της επιχείρησης.
- γ. Πίνακας Πηγών και Χρήσεων Κεφαλαίων.
- δ. Πίνακας Ρευστότητας με αντιπαράθεση ρευστοποιήσεων περιουσιακών στοιχείων και ληκτοτήτων υποχρεώσεων.

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ ΚΕΦΑΛΑΙΟΥ 7

1. Αναφέρετε τις βασικές κατηγορίες στοιχείων του Ενεργητικού, τι είδους στοιχεία περιλαμβάνει η κάθε μία, και με ποια κριτήρια γίνεται η ταξινόμηση των στοιχείων αυτών.
2. Τι είναι το κόστος παγίων;
3. Αναφέρετε τις βασικές κατηγορίες στοιχείων του Παθητικού, τι είδους στοιχεία περιλαμβάνει η κάθε μία και με ποιο κριτήριο γίνεται η ταξινόμηση των στοιχείων αυτών.

 ΑΣΚΗΣΕΙΣ ΛΥΜΕΝΕΣ

1. Ο Α κατείχε 500 € τα οποία δάνεισε στον Β, ο οποίος είχε 100 € και με τα χρήματα που συγκέντρωσε αγόρασε εμπορεύματα αξίας 300 € και από το υπόλοιπο ποσό δάνεισε 150 € στον Γ. Με την παραδοχή ότι δεν υπάρχουν άλλα περιουσιακά στοιχεία, να συνταχθούν οι Ισολογισμοί των Α, Β και Γ αμέσως μετά τα παραπάνω γεγονότα.

Λύση Άσκησης

ΙΣΟΛΟΓΙΣΜΟΣ του Α της 31.12.20XX (Ποσά σε €)

ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟ		ΠΑΘΗΤΙΚΟ	
Χρεώστες	500	Ίδιο Κεφάλαιο	500
ΣΥΝΟΛΟ	<u>500</u>	ΣΥΝΟΛΟ	<u>500</u>

ΙΣΟΛΟΓΙΣΜΟΣ του Β της 31.12.20XX (Ποσά σε €)

ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟ		ΠΑΘΗΤΙΚΟ	
Εμπορεύματα	300	Ίδιο Κεφάλαιο	100
Χρεώστες	150	Πιστωτές	500
Ταμείο	150		
ΣΥΝΟΛΟ	<u>600</u>	ΣΥΝΟΛΟ	<u>600</u>

ΙΣΟΛΟΓΙΣΜΟΣ του Γ της 31.12.20XX (Ποσά σε €)

ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟ		ΠΑΘΗΤΙΚΟ	
Ταμείο	<u>150</u>	Πιστωτές	<u>150</u>
ΣΥΝΟΛΟ	<u>150</u>	ΣΥΝΟΛΟ	<u>150</u>

2. α. Το ενεργητικό της επιχείρησης «X» ενέρχεται σε 5.000 € και τα Ίδια Κεφάλαιά της σε 1.500 €. Ποιο είναι το ποσό που οφείλεται σε τρίτους;
- β. Το κεφάλαιο του φορέα της εταιρίας «Α.Α» εμφανίζεται στον Ισολογισμό με το ποσό των 2.000 € και αντιστοιχεί στο 1/3 του συνόλου των Ενεργητικών της στοιχείων. Ποιο είναι το ύψος των Ξένων Κεφαλαίων;
- γ. Την 31η Δεκεμβρίου του 20X1 τα περιουσιακά στοιχεία της επιχείρησης «Ω» αποτιμήθηκαν σε 10.000 € ενώ την 31η Δεκεμβρίου 20X2 έφθασαν το ύψος των 14.500 €. Κατά τη διάρκεια του 20X2 οι υποχρεώσεις προς τρίτους (Ξένα Κεφάλαια) αυξήθηκαν κατά 3.500 €. Δεδομένου ότι τα Ίδια Κεφάλαια της «Ω» την 31.12.20X1 ήταν 3.000 €, να υπολογισθεί το ύψος τους κατά την 31.12.20X2 και να εξηγήσετε τη βάση του υπολογισμού σας.

Λύση Ασκήσης

$$\begin{aligned} \text{Ενεργητικό} &= \text{Παθητικό} \\ \text{Ενεργητικό} &= \text{Ίδια Κεφάλαια} + \text{Ξένο Κεφάλαιο} \\ \text{Ξένο Κεφάλαιο} &= \text{Ενεργητικό} - \text{Ίδια Κεφάλαια} \end{aligned}$$

α. Ξένο Κεφάλαιο = 5.000 € - 1.500 € = 3.500 € .

β. Ξένο Κεφάλαιο = (2.000 € X 3) - 2.000 € = 4.000 € .

$$\begin{aligned} \gamma. \Delta. \text{ Ίδιου Κεφαλαίου} &= \Delta. \text{ Ενεργητικού} - \Delta. \text{ Ξένου Κεφαλαίου} \\ &= (14.500 - 10.000) - 3.500 \\ &= 4.500 - 3.500 = 1.000 \end{aligned}$$

Ίδιο Κεφάλαιο της 31.12.20X2 = 3.000€ + 1.000€ = 4.000€

4. Ο Δ.Δ. αποφάσισε για λόγους οικονομίας να συντάξει μόνος του, χωρίς βοήθεια λογιστή, τον Ισολογισμό της ατομικής εμπορικής επιχείρησής του. Παρά το γεγονός όμως ότι το Ενεργητικό και το Παθητικό εμφανίζονται ισοσκελισμένα, έχουν γίνει σοβαρά λογιστικά σφάλματα. Να συντάξετε τον σωστό Ισολογισμό.

ΙΣΟΛΟΓΙΣΜΟΣ του Δ.Δ. της 31.12.20XX (Ποσά σε €)

ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟ		ΠΑΘΗΤΙΚΟ	
Γήπεδα	1.000	Προμηθευτές	2.000
Κτήρια	3.000	Πελάτες	400
Γραμμάτια Πληρωτέα	500	Εμπορεύματα	800
Γραμμ. Εισπρακτέα	600	Εξοπλισμός	200
Ταμείο	200	Δαν. Εμπορικής Τραπ.	3.000
Ίδια Κεφάλαια	1.500	Φορτηγό αυτοκίνητο	600
Καταθέσεις	200		
	<hr/>		<hr/>
ΣΥΝΟΛΟ	<u>7.000</u>	ΣΥΝΟΛΟ	<u>7.000</u>

Λύση Άσκησης

ΙΣΟΛΟΓΙΣΜΟΣ του Δ.Δ. της 31.12.20XX (Ποσά σε €)

ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟ		ΠΑΘΗΤΙΚΟ	
ΠΑΓΙΑ		ΤΔΙΑ ΚΕΦΑΛΑΙΑ	1.500
Γήπεδα	1.000		
Κτήρια	3.000		
Εξοπλισμός	200	ΜΑΚΡΟΠΡ. ΥΠΟΧΡ.	
Φορτηγό αυτοκίνητο	600	Δαν. Εμπορ. Τραπ.*	3.000
ΚΥΚΛΟΦΟΡΟΥΝΤΑ		ΒΡΑΧΥΠΡ. ΥΠΟΧΡ.	
Εμπορεύματα	800	Προμηθευτές	2.000
Πελάτες	400	Γραμμάτια Πληρωτέα	500
Γραμμ. Εισπρακτέα	600		
ΔΙΑΘΕΣΙΜΑ			
Καταθέσεις Όψεως	200		
Ταμείο	200		
ΣΥΝΟΛΟ	<u>7.000</u>	ΣΥΝΟΛΟ	<u>7.000</u>

* ΣΗΜΕΙΩΣΗ : Θεωρούμε ότι λήγει πέραν του έτους

 ΑΣΚΗΣΕΙΣ

Κατά την απογραφή της βιομηχανικής επιχείρησης του «Α.Α.» διαπιστώθηκαν τα ακόλουθα περιουσιακά στοιχεία (ποσά σε €):

Ακίνητα	10.000
Προϊόντα	5.000
Γραμμάτια Πληρωτέα	6.000
Πρώτες ύλες	3.000
Απαιτήσεις από διάφορους πελάτες	5.500
Μετρητά στο Ταμείο	2.000
Υποχρεώσεις προς διάφορους προμηθευτές	5.000
Καταθέσεις Όψεως στην Εμπορική Τράπεζα	1.500
Γραμμάτια Εισπρακτέα	500
Χρεόγραφα	500
Δάνεια ενυπόθηκα Εθνικής Τράπεζας	15.000
Οφειλόμενοι φόροι	2.000
Μηχανήματα και εργαλεία	2.500
Μεταφορικά μέσα	1.500
Δίπλωμα ευρεσιτεχνίας	200
Οφειλόμενες αμοιβές προσωπικού	500
Προπληρωθέντα ασφάλιστρα	300
Προκαταβολές πελατών	250
Ίδια κεφάλαια	;

Να συνταχθεί ο σχετικός Ισολογισμός με ταξινόμηση των στοιχείων κατά ομάδες (Πάγια κ.λ.π.) (Να ληφθεί υπ' όψη ότι η επιχείρηση έχει τα χρεόγραφα ως επένδυση).

**ΛΟΓΙΣΤΙΚΟ ΚΥΚΛΩΜΑ
ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΗΣΗΣ
ΠΕΡΙΟΥΣΙΑΚΩΝ ΜΕΤΑΣΧΗΜΑΤΙΣΜΩΝ**

ΚΕΦΑΛΑΙΑ VII-XII

3. ΠΕΡΙΟΥΣΙΑΚΟΙ ΜΕΤΑΣΧΗΜΑΤΙΣΜΟΙ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΓΕΓΟΝΟΤΑ

Κυρίαρχο χαρακτηριστικό της ζωής των οικονομικών μονάδων - και ταυτόσημο με το ίδιο το νόημα της ύπαρξής τους - είναι η συνεχής δράση. Δηλαδή, μία διαρκής αλληλουχία οικονομικών πράξεων που αποσκοπεί στην εξυπηρέτηση του βασικού παραγωγικού και οικονομικού σκοπού που επιδιώκουν. Ενδεικτικά αναφέρουμε την απόκτηση μηχανημάτων, την αγορά πρώτων υλών, τη λήψη δανείων, την καταβολή μισθών, την πώληση προϊόντων, την είσπραξη απαιτήσεων, την εξόφληση υποχρεώσεων κ.ο.κ. Τόσο για την παραγωγή του προϊόντος ή της υπηρεσίας, όσο και για τη διάθεσή του και τη δημιουργία οικονομικού αποτελέσματος, απαιτείται η λειτουργία ενός συνεχούς κυκλώματος εισροών - εκροών αξιών και υλικών στοιχείων. Η λειτουργία του κυκλώματος αυτού προκαλεί συνεχείς μεταβολές στα περιουσιακά στοιχεία της οικονομικής μονάδας προκαλώντας μία σειρά μετασχηματισμών του τύπου:

ΧΡΗΜΑ → ΠΡΑΓΜΑ (ή ΔΙΚΑΙΩΜΑ / ΥΠΟΧΡΕΩΣΗ) → ΧΡΗΜΑ

Η Λογιστική, λοιπόν, έχει ως αποστολή από τη στιγμή που προσδιόρισε την οικονομική κατάσταση μίας επιχείρησης να αναπτύξει τους μηχανισμούς με τους οποίους θα ενημερώνει για κάθε μεταβολή της κατάστασης αυτής.

Από τη στιγμή που δεχτήκαμε την καθολική ισχύ της θεμελιώδους λογιστικής ισότητας

$$E = IK + EK$$

Τότε συμπεραίνουμε ότι οποιαδήποτε οικονομική πράξη που προκαλεί μεταβολές στα περιουσιακά στοιχεία της οικονομικής μονάδας δεν είναι δυνατόν να διαταράξει την ισότητα αυτή εισροών - εκροών, αλλά αντίθετα θα πρέπει οι

επιπτώσεις των διαφόρων μορφών συναλλαγών επί του Ισολογισμού να διατηρούν ανεπηρέαστη την ισορροπία Ενεργητικού και Παθητικού.

ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ.

Έστω ότι ο Α αποφασίζει την ίδρυση μίας επιχείρησης εμπορίας οικοδομικών υλών και προβαίνει σε μία σειρά από ενέργειες:

1. Εισφέρει για το σκοπό αυτό 5.000 € .

Με τα δεδομένα αυτά, ο Ισολογισμός της Επιχείρησης Α θα έχει ως εξής (ποσά σε €):

(ΣΗΜΕΙΩΣΗ: κάθε μεταβολή στα στοιχεία των Ισολογισμών που ακολουθούν σημειώνεται με έντονους χαρακτήρες)

	ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟ		ΠΑΘΗΤΙΚΟ
Ταμείο	<u>5.000</u>	Τδια Κεφάλαια	<u>5.000</u>
		$E1 = Π1$	

Το γεγονός αυτό προκάλεσε μία ισόποση αύξηση στο Ενεργητικό Ταμείο (αΕ) και στα Ίδια Κεφάλαια (αΙΚ), δηλαδή: αύξηση Ενεργητικού (αΕ) = αύξηση Ιδίων Κεφαλαίων. (αΙΚ)

2. Στη συνέχεια, στην επιχείρηση χορηγείται ένα δάνειο από την Εμπορική Τράπεζα ύψους 6.000€ για την αγορά ενός ανυψωτή φορτίων.

Μετά το γεγονός αυτό, ο Ισολογισμός της Α έχει γίνει:

	ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟ		ΠΑΘΗΤΙΚΟ
Ταμείο	11.000	Τδια Κεφάλαια	5.000
	<hr style="width: 50%; margin: 0 auto;"/>	Δάνειο Εμπορικής	<u>6.000</u>
	<u>11.000</u>		<u>11.000</u>

(η σχέση $E = Π$ εξακολουθεί και ισχύει)

$$E2 = Π2$$

Το γεγονός αυτό προκάλεσε ισόποση αύξηση στο Ενεργητικό (Ταμείο) και στο Παθητικό (Δάνειο) ή $\alpha E = \alpha \Pi$.

3. Ακολούθως η επιχείρηση αγοράζει τον ανυψωτή, καταβάλλοντας 7.000

Ο νέος Ισολογισμός θα εμφανίζεται ως εξής:

ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟ		ΠΑΘΗΤΙΚΟ	
Ταμείο	4.000	Ίδια Κεφάλαια	5.000
Μεταφορικά Μέσα	<u>7.000</u>	Δάνειο Εμπορικής	<u>6.000</u>
	<u>11.000</u>		<u>11.000</u>

$$E3 = \Pi3$$

Το γεγονός αυξομείωσε ισόποσα το Ενεργητικό (- Ταμείο, + Μεταφ. Μέσα), δηλαδή σημειώθηκε $\alpha E = \epsilon E$.

4. Η επιχείρηση αγοράζει διάφορα υλικά (τσιμέντο, τούβλα κ.λ.π.) συνολικής αξίας 8.000 €, καταβάλλοντας 2.000 μετρητά, ενώ το υπόλοιπο ποσό (6.000€) το οφείλει στους προμηθευτές της. Ο νέος Ισολογισμός θα είναι:

ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟ		ΠΑΘΗΤΙΚΟ	
Ταμείο	2.000	Ίδια Κεφάλαια	5.000
Μεταφορικά Μέσα	7.000	Δάνειο Εμπορικής	6.000
Οικοδομικά υλικά	<u>8.000</u>	Προμηθευτές	<u>6.000</u>
	<u>17.000</u>		<u>17.000</u>

$$E4 = \Pi4$$

Το γεγονός προκάλεσε μία αύξηση του Ενεργητικού (οικοδομικά υλικά) που ισούται με μία μείωση του Ενεργητικού (Ταμείο) συν μία αύξηση των υποχρεώσεων του Παθητικού (Προμηθευτές), $\alpha E = \epsilon E + \alpha \Pi$.

5. Η επιχείρηση πληρώνει την πρώτη χρεωλυτική δόση του δανείου, ποσού 500 €.

Ο νέος Ισολογισμός, μετά το γεγονός, θα είναι:

ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟ		ΠΑΘΗΤΙΚΟ	
Ταμείο	1.500	Ίδια Κεφάλαια	5.000
Μεταφορικά Μέσα	7.000	Δάνειο Εμπορικής	5.500
Οικοδομικά υλικά	8.000	Προμηθευτές	6.000
	<u>16.500</u>		<u>16.500</u>
$E5 = Π5$			

Η καταβολή της δόσης κεφαλαίου του δανείου μείωσε ισόποσα το Ενεργητικό (Ταμείο) και το Παθητικό (Δάνειο Εμπορικής) $\epsilon E = \epsilon Π$.

6 Η επιχείρηση πώλησε υλικά αξίας 1.000 € στην τιμή των 1.400 €, με μετρητά. Στην περίπτωση αυτή, το Ενεργητικό αυξήθηκε κατά 1.400 € (Ταμείο), μειώθηκε κατά 1.000 € (υλικά), ενώ συγχρόνως αυξήθηκαν και τα Ίδια Κεφάλαια κατά 400 €. Η αύξηση των Κεφαλαίων προκύπτει από τη γνωστή εξίσωση $E = ΙΚ + ΞΚ$ και δεδομένου ότι το Ενεργητικό αυξήθηκε κατά 400 € και τα Ξένα Κεφάλαια παρέμεινα ίδια, συνεπάγεται ότι αυξήθηκαν τα Ίδια Κεφάλαια κατά 400 € ($\alpha E = \epsilon E + \alpha ΙΚ$). Ο νέος Ισολογισμός θα εμφανισθεί ως εξής:

ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟ		ΠΑΘΗΤΙΚΟ	
Ταμείο	2.900	Ίδια Κεφάλαια	5.400
Μεταφορικά Μέσα	7.000	Δάνειο Εμπορικής	5.500
Οικοδομικά υλικά	7.000	Προμηθευτές	6.000
	<u>16.900</u>		<u>16.900</u>
$E6 = Π6$			

Αν παρακολουθήσουμε από την αρχή τα έξι παραδείγματα παρατηρούμε ότι μετά το γεγονός 1 δημιουργείται η σχέση

$$E1 = Π1$$

Η οποία διατηρείται και μετά τις άλλες πράξεις με μία σειρά νέων ισοτήτων:
 $E2=Π2, E3=Π3, \text{ κ.ο.κ.}$

Από τα παραπάνω παραδείγματα φαίνεται ότι:

Κάθε οικονομικό γεγονός ή συναλλαγή μεταβάλλει δύο τουλάχιστον περιουσιακά στοιχεία του Ισολογισμού, με τέτοιο τρόπο ώστε οι μεταβολές αυτές να προκαλούν διάφορους μετασχηματισμούς στα περιουσιακά στοιχεία που τελικά διατηρούν πάντοτε ανεπηρέαστη την ισόποση σχέση:

ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟ = ΠΑΘΗΤΙΚΟ

Οι πιο πάνω διαπιστώσεις συνιστούν την αρχή της λογιστικής δυαδικότητας και αποτελούν τη βάση της διγραφικής λογιστικής μεθόδου.

Συμπερασματικά, μία συναλλαγή που αυξάνει το σύνολο του Ενεργητικού θα πρέπει να αυξάνει επίσης ισόποσα το σύνολο του Παθητικού (Υποχρεώσεις ή την Καθαρή Θέση). Ομοίως, μία συναλλαγή που μειώνει το Ενεργητικό πρέπει να μειώνει ισόποσα το σύνολο του Παθητικού (Υποχρεώσεις ή την Καθαρή Θέση). Μερικές συναλλαγές αυξάνουν ένα στοιχείο του Ενεργητικού ενώ μειώνουν ισόποσα ένα άλλο ή αυξάνουν ένα στοιχείο του Παθητικού και μειώνουν ισόποσα ένα άλλο (π.χ. η συναλλαγή 3 της επιχείρησης Α). Τέτοιου είδους συναλλαγές δεν μεταβάλλουν το σύνολο του Ενεργητικού ή του Παθητικού. Σε όλες τις παραπάνω δυνατές μεταβολές δεν επηρεάζεται η ισότητα Ενεργητικού και Παθητικού.

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ ΚΕΦΑΛΑΙΟΥ 8

1. Αναλύσετε την αρχή της Λογιστικής Δυναμικότητας.
2. Αναφέρατε παραδείγματα οικονομικών γεγονότων και στη συνέχεια προσδιορίστε την επίπτωσή τους στην Ισότητα του Ισολογισμού.

ΑΣΚΗΣΗ ΛΥΜΕΝΗ

1. Τι μεταβολές επέρχονται στα συστατικά στοιχεία της λογιστικής ισότητας $E = IK + EK$ από τις ακόλουθες συναλλαγές:
  - A. Αγορά χρεογράφων με μετρητά.
  - B. Εξόφληση με έκδοση επιταγής ενός γραμματίου πληρωτέου.
  - Γ. Πώληση εμπορευμάτων κόστους 500 €, αντί 600 € στον πελάτη Δ.Δ. με πίστωση.
  - Δ. Ο πιστωτής Ψ γίνεται δεκτός σαν εταίρος της επιχείρησης εισφέροντας τη σχετική απαίτησή του.
  - E. Πληρωμή της δόσης ενός δανείου.
  - ΣΤ. Καταστροφή ενός ανασφάλιστου μηχανήματος.
  - Z. Καταλογισμός των τόκων ενός δανείου.

Λύση Άσκησης

- A. $\alpha E = \varepsilon E$ Αυξήθηκαν τα χρεόγραφα στο χαρτοφυλάκιο της επιχείρησης (αύξηση Ενεργητικού) και μειώθηκαν αντίστοιχα τα ταμειακά διαθέσιμα (μείωση Ενεργητικού).
- B. $\varepsilon E = \varepsilon \Pi$ Μειώθηκαν οι υποχρεώσεις της επιχείρησης σε συναλλαγματικές

(ελάττωση Παθητικού) με αντίστοιχη μείωση των καταθέσεων Όψεως μέσω της επιταγής (ελάττωση Ενεργητικού).

Γ. $\alpha E = \varepsilon E + \alpha IK$ Με την πώληση εμπορευμάτων επί πιστώσει, αυξήθηκαν οι απαιτήσεις της επιχείρησης κατά των πελατών της (αύξηση Ενεργητικού) με το ποσό της πώλησης. Παράλληλα μειώθηκαν τα Εμπορεύματά της (ελάττωση Ενεργητικού) κατά το ποσό του κόστους τους. Με τη διαφορά των δύο ποσών ($600-500=100\text{€}$), δηλαδή το κέρδος, αυξάνεται ισόποσα το Ίδιο Κεφάλαιο της επιχείρησης.

Δ. $\varepsilon \Pi = \alpha IK$ Εισφέροντας ο πιστωτής Ψ την απαίτησή του παύει πλέον να έχει απαίτηση κατά της επιχείρησης, επομένως μειώνονται οι υποχρεώσεις της (ελάττωση Παθητικού) προς τους πιστωτές της. Το ποσό όμως αυτό η επιχείρηση το οφείλει πλέον στον Ψ ως «ιδιοκτήτη – εταίρο». Επομένως αυξάνονται τα Ίδια Κεφάλαιά της.

Ε. $\varepsilon E = \varepsilon \Pi$ Η μείωση της οφειλής της επιχείρησης ελαττώνει το Παθητικό της με παράλληλη μείωση του Ταμείου της (ελάττωση Ενεργητικού).

Στ. $\varepsilon E = \varepsilon IK$ Η ζημιά προκαλεί μία «μονομερή» μείωση του Ενεργητικού της επιχείρησης με συνέπεια να αντιμετωβάλλονται (μειώνονται) τα Ίδια Κεφάλαιά της.

Ζ. $\alpha \Pi = \varepsilon IK$ Με τον καταλογοισμό των τόκων αυξάνεται η οφειλή της επιχείρησης προς την Τράπεζα, (αύξηση Παθητικού), χωρίς να αυξάνεται κανένα στοιχείο του Ενεργητικού, ή να μειώνεται κάποια άλλη υποχρέωση προς τρίτους, οπότε «αναγκαστικά» μειώνονται τα Ίδια Κεφάλαιά της.

 ΑΣΚΗΣΗ

1. Περιγράψτε διάφορα οικονομικά γεγονότα ή συναλλαγές οι οποίες επιφέρουν τις παρακάτω περιουσιακές μεταβολές (το μικρό γράμμα α συμβολίζει αύξηση, και το ε ελάττωση, και τα κεφάλαια E= Ενεργητικό, ΙΚ = Ίδια Κεφάλαια, Π = Ξένα Κεφάλαια)

$$\alpha E = \alpha \Pi$$

$$\alpha E = \varepsilon E$$

$$\varepsilon E = \varepsilon \Pi$$

$$\varepsilon \Pi = \alpha \Pi$$

$$\varepsilon \Pi = \alpha \text{IK}$$

$$\alpha E = \varepsilon E + \alpha \text{IK}$$

$$\varepsilon \Pi = \varepsilon E + \alpha \text{IK}$$

$$\alpha \Pi = \varepsilon \text{IK}$$

$$\alpha E = \alpha \text{IK}$$

$$\varepsilon E = \alpha E + \varepsilon \text{IK}$$

9. ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΗΣΗ ΤΩΝ ΠΕΡΙΟΥΣΙΑΚΩΝ ΜΕΤΑΒΟΛΩΝ ΚΑΙ ΤΩΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΓΕΓΟΝΟΤΩΝ – ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟΙ

Η συνεχής μεταβολή των περιουσιακών στοιχείων, η οποία είναι συνέπεια της επιχειρηματικής δράσης της επιχείρησης, δημιουργεί την πληροφορική ανάγκη για παρακολούθηση αυτών των μεταβολών και έγκαιρη ενημέρωση για την κατάσταση στην οποία βρίσκονται όλα τα περιουσιακά στοιχεία μετά από κάθε οικονομική πράξη. Οι πληροφορίες και τα στοιχεία αυτά είναι απαραίτητα για τη λήψη οικονομικών αποφάσεων και την ανάληψη δράσης.

Τα περιουσιακά στοιχεία μίας οικονομικής μονάδας, με βάση την εμφάνισή τους στον Ισολογισμό, διακρίνονται σε υλικά (εμπράγματα) και άυλα οικονομικά αγαθά καθώς και απαιτήσεις (Ενεργητικό) και σε υποχρεώσεις προς τρίτους και προς το φορέα της επιχείρησης (Παθητικό).

Κάθε αύξηση των Ενεργητικών στοιχείων (υλικών και δικαιωμάτων) και κάθε μείωση υποχρέωσης αποτελεί για την επιχείρηση **εισροή**. Αντίθετα κάθε μείωση των ενεργητικών στοιχείων ή αύξηση των υποχρεώσεων συνιστά **εκροή** για την επιχείρηση.

Με βάση τους πιο πάνω ορισμούς διαπιστώνεται ότι σε κάθε μία περίπτωση των οικονομικών συναλλαγών του προηγούμενου παραδείγματος, οι ισόποσες μεταβολές που διατηρούσαν την ισότητα του Ισολογισμού μπορούν να εκφραστούν και ως ισότητα εισροών-εκροών. Π.χ. η αγορά του μηχανήματος αύξησε τα Μεταφορικά μέσα (αύξηση Ενεργητικού = εισροή) ενώ ελάττωσε ταυτόχρονα το Ταμείο (ελάττωση Ενεργητικού = εκροή). Το ίδιο ισχύσει και στην

περίπτωση της λήψης του δανείου (αύξηση Ταμείου = εισροή, αύξηση Δανειακών υποχρεώσεων = εκροή).

Συμπερασματικά, μπορούμε να πούμε ότι **κάθε οικονομική πράξη – συναλλαγή προκαλεί οπωσδήποτε μία εισροή και μία ισόποση εκροή.**

Η Λογιστική για να ανταποκριθεί στις παραπάνω πληροφοριακές ανάγκες, δημιούργησε ένα ειδικό λογιστικό μηχανισμό, τους **Λογαριασμούς**. Ο λογαριασμός είναι το λογιστικό μέσο, το όργανο, στο οποίο συγκεντρώνονται όλες οι πληροφορίες που αφορούν στις μεταβολές και στην κατάσταση ενός περιουσιακού στοιχείου. Επομένως, για κάθε περιουσιακό στοιχείο, τόσο του Ενεργητικού όσο και του Παθητικού, υπάρχει και ο αντίστοιχος λογαριασμός ο οποίος παρακολουθεί το στοιχείο αυτό.

Το λογιστικό αυτό «εργαλείο» αποτελείται ουσιαστικά από δύο στήλες/χώρους. Η αριστερή στήλη ονομάζεται **Χρέωση** και η δεξιά στήλη **Πίστωση**. (η ονοματολογία αυτή παρά την ιστορικότητά της δεν σχετίζεται με την ετυμολογική σημασία των λέξεων αυτών, αλλά απλώς επισημαίνει τη θέση των δύο χώρων – στηλών).

Χρέωση επίσης ονομάζουμε την πράξη καταχώρισης ενός ποσού στη στήλη της Χρέωσης, όπως επίσης όταν καταχωρίζουμε ένα ποσό στη στήλη της Πίστωσης λέμε ότι **πιστώνουμε** το λογαριασμό αυτό.

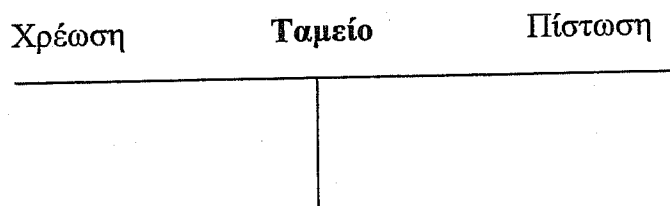
Ο λογαριασμός, λοιπόν, στην πιο απλή του μορφή απαιτεί τρία βασικά στοιχεία:

⇒ Μία στήλη χρεώσεων

⇒ Μία στήλη πιστώσεων

⇒ Ένα τίτλο, δηλαδή το όνομα του στοιχείου το οποίο απεικονίζει.

Αυτή η απλή μορφή προσομοιάζει προς το περίγραμμα του γράμματος «Γ» γι' αυτό και συχνά οι λογαριασμοί ονομάζονται και «ταφ». Π.χ.

Σε πιο σύνθετες γραμμογραφήσεις των λογαριασμών προστίθενται και άλλα πληροφοριακά στοιχεία (αύξοντες αριθμοί, ημερομηνίες, αιτιολογία, αντιμεταβαλλόμενοι λογαριασμοί, υπόλοιπα κ.λ.π.) χωρίς αυτό όμως να μεταλλάσσει τη βασική μορφή των δύο στηλών. Π.χ.

ΧΡΕΩΣΤΕΣ			ΚΩΔΙΚΟΣ.....	
ΧΡΟΝΟΛΟΓΙΑ	ΑΙΤΙΟΛΟΓΙΑ	ΧΡΕΩΣΗ	ΠΙΣΤΩΣΗ	ΥΠΟΛΟΙΠΟ

Κανόνας της Χρεωπίστωσης.

Με βάση όσα αναπτύχθηκαν στις προηγούμενες παραγράφους, η κίνηση, δηλαδή η καταγραφή των μεταβολών ενός στοιχείου, ακολουθεί ένα θεμελιώδη κανόνα, απόρροια της βασικής λογιστικής ισότητας.

Πιο συγκεκριμένα, τα στοιχεία του Ενεργητικού όταν αυξάνονται χρεώνονται και όταν ελαττώνονται πιστώνονται.

Αντίθετα, τα στοιχεία του Παθητικού όταν αυξάνονται πιστώνονται και όταν ελαττώνονται χρεώνονται.

ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟ		ΠΑΘΗΤΙΚΟ	
ΧΡΕΩΣΗ	ΠΙΣΤΩΣΗ	ΧΡΕΩΣΗ	ΠΙΣΤΩΣΗ
+	-	-	+
+	-	-	+
+	-	-	+

Από τη θεμελιώδη ισότητα $E=Π$ προκύπτουν, λοιπόν, και οι σχέσεις:

$$E \left| \begin{array}{l} \text{Ενεργητικό} \\ \text{Εισροές} \end{array} \right| - Π \left| \begin{array}{l} \text{Παθητικό} \\ \text{Εκροές} \end{array} \right| = 0$$

Οπότε:

Αύξηση Ενεργητικού	+(+)	Γ	+ εισροή
Ελάττωση Ενεργητικού	-(+)	Γ	- εκροή
Αύξηση Παθητικού	+(-)	Γ	- εκροή
Ελάττωση Παθητικού	-(-)	Γ	+ εισροή

Σύμφωνα με τον κανόνα αυτό, κάθε εισροή καταχωρίζεται ως μία χρέωση, ενώ κάθε εκροή ως μία πίστωση.

Ο κανόνας αυτός και η ισότητα του Ισολογισμού της οποίας άλλωστε είναι απόρροια, συνιστούν τους δύο πυλώνες επάνω στους οποίους εδράζεται ολόκληρο το Λογιστικό Σύστημα.

Το ακόλουθο διάγραμμα υπογραμμίζει τη σχέση μεταξύ της θέσης ενός λογαριασμού στον Ισολογισμό και της μεθόδου καταχώρισης μίας αύξησης ή μείωσης του λογαριασμού. Οι λογαριασμοί που χρησιμοποιούνται είναι εκείνοι που απεικονίστηκαν στον Ισολογισμό της «Δ.Δ.» (σελ. 39)

Γήπεδα	Υποχρεώσεις + Καθαρή Θέση
(Χρέωση) + (Πίστωση) -	Τα Ιδια Κεφάλαια
Κτήρια	(Χρέωση) - (Πίστωση) +
Εξοπλισμός	Δάνειο Ε.Τ.
(Χρέωση) + (Πίστωση) -	(Χρέωση) - (Πίστωση) +
Φορητό	Προμηθευτές
(Χρέωση) + (Πίστωση) -	(Χρέωση) - (Πίστωση) +
Εμπορεύματα	Γραμμάτια Πληρωτέα
(Χρέωση) + (Πίστωση) -	(Χρέωση) - (Πίστωση) +
Πελάτες	
(Χρέωση) + (Πίστωση) -	
Γραμμάτια Εισπρακτέα	
(Χρέωση) + (Πίστωση) -	
Καταθέσεις Όψεως	
(Χρέωση) + (Πίστωση) -	
Ταμείο	
(Χρέωση) + (Πίστωση) -	

Τέλος, αφού διαπιστώσαμε ότι τα οικονομικά γεγονότα προκαλούν ισόποσες εισροές και εκροές, έτσι ώστε να μην διαταράσσεται η ισορροπία του Ισολογισμού συμπεραίνουμε ότι **κάθε οικονομική πράξη προκαλεί μία ισόποση χρεωπίστωση στους αντίστοιχους λογαριασμούς που κινήθηκαν.**

Η διαφορά μεταξύ των αθροισμάτων των στηλών ενός λογαριασμού μας δίνει το υπόλοιπο του λογαριασμού.

Όταν η χρέωση υπερτερεί της πίστωσης, τότε το υπόλοιπο καλείται χρεωστικό, αντιθέτως όταν το άθροισμα της πίστωσης είναι μεγαλύτερο από αυτό της χρέωσης, τότε ο λογαριασμός έχει πιστωτικό υπόλοιπο.

ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ:

Έστω ότι οι λογαριασμοί «ΕΜΠΟΡΕΥΜΑΤΑ» και «ΓΡΑΜΜΑΤΙΑ ΠΛΗΡΩΤΕΑ» μίας εμπορικής επιχείρησης εμφανίζονται με τις ακόλουθες καταχωρίσεις (ποσά σε €):

X	Εμπορεύματα	Π	X	Γραμμάτια Πληρωτέα	Π
50.000		40.000	10.000		30.000
120.000		60.000	10.000		25.000
75.000			20.000		40.000

- Ο λογαριασμός «ΕΜΠΟΡΕΥΜΑΤΑ» έχει χρεωστικό υπόλοιπο $(50.000+120.000+75.000) - (40.000+60.000) = 245.000 - 100.000 = 145.000$ δηλαδή μας πληροφορεί ότι η λογιστική αξία των υπαρχόντων εμπορευμάτων είναι 145.000 €.
- Αντίθετα το πιστωτικό υπόλοιπο του λογαριασμού «ΓΡΑΜΜΑΤΙΑ ΠΛΗΡΩΤΕΑ» διαμορφώνεται σε $(30.000 + 25.000 + 40.000) - (10.000 + 10.000 + 20.000) = 55.000$ €, δηλαδή η επιχείρηση οφείλει σε Γραμμάτια 55.000 €.

Ένας λογαριασμός ονομάζεται «κλεισμένος» όταν έχει μηδενικό υπόλοιπο ($\Sigma X = \Sigma \Pi$).

Υπάρχει όμως και το «τεχνικό» κλείσιμο των λογαριασμών για την εξαγωγή των υπολοίπων. Στην περίπτωση αυτή προστίθεται στη στήλη με το μικρότερο άθροισμα ένα ποσό «προς εξίσωση» (ΠΕ), έτσι ώστε να εξισωθεί η χρέωση με την πίστωση, και στη συνέχεια το ίδιο ποσό εμφανίζεται στην αντίθετη στήλη ως «νέο υπόλοιπο» (ΝΥ). Έτσι στους δύο παραπάνω λογαριασμούς το κλείσιμο θα εμφανίζεται ως εξής:

X	Εμπορεύματα	Π	X	Γραμμάτια Πληρωτέα	Π
	50.000	40.000		10.000	30.000
	120.000	60.000		10.000	25.000
	75.000	100.000		20.000	40.000
		145.000 (ΠΕ)		40.000	
	<u>245.000</u>	<u>245.000</u>		(ΠΕ) 55.000	
	(ΝΥ) 145.000			<u>95.000</u>	<u>95.000</u>
					55.000 (ΝΥ)

Από τον κανόνα της χρεωπίστωσης προκύπτει το συμπέρασμα ότι τα στοιχεία του Ενεργητικού έχουν υπό κανονικές συνθήκες χρεωστικά υπόλοιπα (ή μηδέν), τα δε στοιχεία του Παθητικού πιστωτικά υπόλοιπα (ή μηδέν). Πράγματι, δεν νοούνται «αρνητικά» στοιχεία του Ενεργητικού, όπως δεν έχουν νόημα και υποχρεώσεις μικρότερες του μηδενός. Οποιοσδήποτε αντίθετες περιπτώσεις δεν αποτελούν «εξαιρέσεις» του κανόνα αλλά οφείλονται είτε σε σφάλματα, είτε σε λογιστικά μη ορθές πρακτικές με προσωρινό, σε κάθε περίπτωση, χαρακτήρα.

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ ΚΕΦΑΛΑΙΟΥ 9

1. Τι θεωρούνται εισροές και τι εκροές στα πλαίσια του Ισολογισμού;
2. Τι είναι ο Λογαριασμός και ποια τα τυπικά του στοιχεία;
3. Αναλύσατε τον κανόνα της χρεωπίστωσης.
4. Πως προκύπτει το υπόλοιπο ενός λογαριασμού; Πότε αυτό ονομάζεται χρεωστικό και πότε πιστωτικό; Πότε ο λογαριασμός καλείται «κλεισμένος»;
5. Τι ονομάζουμε τεχνικό κλείσιμο των λογαριασμών;
6. Τι υπόλοιπα παρουσιάζουν οι λογαριασμοί α) του Ενεργητικού και β) του Παθητικού;
7. Που μπορεί να οφείλεται η ύπαρξη πιστωτικών υπολοίπων σε λογαριασμούς του Ενεργητικού και χρεωστικών υπολοίπων σε λογαριασμούς του Παθητικού;

 ΑΣΚΗΣΗ ΛΥΜΕΝΗ

1. Τι υπόλοιπο (χρεωστικό ή πιστωτικό) εμφανίζουν φυσιολογικά οι λογαριασμοί:
 Έπιπλα και σκεύη – γραμμάτια Πληρωτέα – Ταμείο – Χρεώστες –
 Μεταφορικά Μέσα – Οφειλόμενοι φόροι – Χρεόγραφα – Προκαταβολές
 μισθών – Καταθέσεις Όψεως – Ενυπόθηκο Δάνειο – Εμπορεύματα –
 Γραμμάτια Εισπρακτέα – Πρώτες ύλες – Προμηθευτές.

Λύση Άσκησης

ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟΙ	ΘΕΣΗ ΤΟΥΣ ΣΤΟΝ ΙΣΟΛΟΓΙΣΜΟ	ΥΠΟΛΟΙΠΟ ΠΟΥ ΕΜΦΑΝΙΖΟΥΝ
Έπιπλα – Σκεύη	Ενεργητικό	X
Γραμμάτια Πληρωτέα	Παθητικό	Π
Ταμείο	Ενεργητικό	X
Χρεώστες	Ενεργητικό	X
Μεταφορικά Μέσα	Ενεργητικό	X
Οφειλόμενοι Φόροι	Παθητικό	Π
Χρεόγραφα	Ενεργητικό	X
Προκαταβολές Μισθών	Ενεργητικό	X
Καταθέσεις Όψεως	Ενεργητικό	X
Ενυπόθηκο Δάνειο	Παθητικό	Π
Εμπορεύματα	Ενεργητικό	X
Γραμμάτια Εισπρακτέα	Ενεργητικό	X
Πρώτες ύλες	Ενεργητικό	X
Προμηθευτές	Παθητικό	Π

ΙΟ ΛΟΓΙΣΤΙΚΟ ΚΥΚΛΩΜΑ
ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟ – ΓΕΝΙΚΟ ΚΑΘΟΛΙΚΟ – ΙΣΟΖΥΓΙΟ

Όπως ήδη επανειλημμένα αναφέρθηκε, όλες οι μεταβολές που επέρχονται στα διάφορα περιουσιακά στοιχεία από τις οικονομικές πράξεις καταχωρίζονται στους οικείους λογαριασμούς των στοιχείων που μεταβλήθηκαν, προκαλώντας πάντοτε ισόποσες χρεωπιστώσεις.

Όλοι οι λογαριασμοί που απεικονίζουν τα περιουσιακά στοιχεία της οικονομικής μονάδας απαρτίζουν το Γενικό Καθολικό. Η καταχώριση όμως στους λογαριασμούς του Γενικού Καθολικού δεν είναι παρά μία μόνο φάση του λογιστικού κυκλώματος που παρακολουθεί τις διάφορες οικονομικές πράξεις και τις συνεπακόλουθες μεταβολές στα λογιστικά μεγέθη της οικονομικής μονάδας.

Η ροή της λογιστικής πληροφορίας αρχίζει με το ίδιο το οικονομικό γεγονός. Για να γίνει όμως «αντιληπτό» το γεγονός από το λογιστικό σύστημα και να ενταχθεί στο κύκλωμα, απαιτείται κάποιο έγγραφο ή άλλης μορφής παραστατικό (δικαιολογητικό) που να «αποδεικνύει» κατά τρόπο αποδεκτό και να περιγράφει τη συγκεκριμένη οικονομική συναλλαγή. Το παραστατικό αυτό στη συνέχεια επεξεργάζεται «λογιστικά», δηλαδή αναλύεται η πράξη στα επιμέρους στοιχεία που επηρεάστηκαν και επισημαίνεται η κατεύθυνση των σχετικών μεταβολών σε ένα λογιστικό βιβλίο που ονομάζεται «βιβλίο της αρχικής εγγραφής» - **Ημερολόγιο**. Όπως υπαινίσσεται και ο τίτλος του, το Ημερολόγιο είναι ο λογιστικός εκείνος χώρος όπου καταχωρίζονται με απόλυτη χρονολογική σειρά όλα τα οικονομικά γεγονότα που επηρεάζουν τα διάφορα περιουσιακά στοιχεία μίας οικονομικής μονάδας.

Οι σχετικές πληροφορίες μεταφέρονται στη συνέχεια στους λογαριασμούς του Γενικού Καθολικού απ' όπου τελικά θα συνταχθούν και οι διάφορες χρηματοοικονομικές καταστάσεις.

Η απεικόνιση των γεγονότων στο ημερολόγιο (ή με άλλα λόγια «ημερολογιοποίηση» της συναλλαγής) γίνεται με έναν ορισμένο τρόπο έτσι ώστε να διευκολύνεται η λογιστική «ανάγνωσή» του, η κατανόηση της συναλλαγής, ο έλεγχός της και η διαπίστωση της αρχής της ισοπόσου χρεωπίστωσης.

Η βασική γραμμογράφηση του ημερολογίου στα χειρόγραφα συστήματα περιλαμβάνει μία στήλη αιτιολογίας, όπου περιγράφεται λογιστικά η συναλλαγή, και δύο στήλες όπου καταχωρίζονται τα χρωστικά και τα πιστωτικά ποσά.

Μία σειρά από δευτερεύουσες στήλες δίνουν συμπληρωματικές πληροφορίες τόσο για τη συναλλαγή (αύξων αριθμός, χρονολογία) όσο και για τους λογαριασμούς που κινήθηκαν (σελίδα γενικού καθολικού, αναλυτικού καθολικού, μερικά ποσά δευτεροβάθμιων λογαριασμών κ.α.). Η ίδια λογική ανάπτυξης ισχύει και στα αυτοματοποιημένα και ηλεκτρονικά συστήματα.

Το ακόλουθο σχήμα είναι ένα τυπικό δείγμα της απεικόνισης μίας συναλλαγής σε μία σελίδα ενός Ημερολογίου που τηρείται με χειρόγραφο τρόπο.

Χρον.	Αιτιολογία	ΣΓΚ	Χρέωση	Πίστωση
....	Από μεταφορά			
	.....	.....	.....	.....
	<hr/> Ταμείο	4	200	
	Πελάτες	15		200
	Εξόφληση πελάτη «X»			
	Γραμμ. Είσπρ. Νο			
	<hr/>	.....	.....	.....
	Εις μεταφορά		ΣΧi	ΣΠi

Τα αθροίσματα των στήλών της χρέωσης και της πίστωσης μεταφέρονται από το τέλος κάθε σελίδας στην αρχή της επόμενης κ.ο.κ.

Οι λογαριασμοί που κινούνται κατά την οικονομική πράξη γράφονται με τους τίτλους τους στη στήλη της αιτιολογίας σε συγκεκριμένη θέση, δηλαδή άνω αριστερά ο λογαριασμός που χρεώνεται και κάτω δεξιά αυτός που πιστώνεται. Στη στήλη ΣΓΚ δίνεται η πληροφορία σε ποια σελίδα (καρτέλα, κωδικό αριθμό κ.λ.π.) του Γενικού Καθολικού αντιστοιχεί ο συγκεκριμένος λογαριασμός. Τέλος, στις στήλες της χρέωσης και πίστωσης καταχωρίζονται τα οικεία ποσά. Για να ολοκληρωθεί η απεικόνιση της συναλλαγής, στη στήλη της αιτιολογίας και κάτω από τους τίτλους των λογαριασμών δίνεται μία συντομογραφική περιγραφή της πράξης και (ή τουλάχιστον οπωσδήποτε αυτός), ο αριθμός του σχετικού παραστατικού που αποδεικνύει την πραγματοποίηση του γεγονότος.

Κάθε ημερολογιακή εγγραφή (ή ημερολογιακό άρθρο) διαχωρίζεται από την προηγούμενη και την επόμενη με μία γραμμή που έχει ένα διάκενο στο μέσο της, όπου, όταν δεν χρησιμοποιείται ειδική στήλη, αναγράφεται η ημερομηνία της συναλλαγής.

Η επόμενη φάση της λογιστικής διαδικασίας αφορά την ενημέρωση του Γενικού Καθολικού, του λογιστικού δηλαδή βιβλίου που βρίσκονται όλοι οι λογαριασμοί της οικονομικής μονάδας. Ο όρος λογιστικό «βιβλίο» είναι δυνατόν να σημαίνει κυριολεκτικά βιβλίο (με τους λογαριασμούς στις σελίδες του), είτε ένα σύνολο καρτελών, είτε μία μαγνητική ταινία, δίσκο κ.λ.π. όπου οι λογαριασμοί καταλαμβάνουν προκαθορισμένα «πεδία» (records) του ηλεκτρονικού αυτού αρχείου. Η ενημέρωση σχετίζεται με τη μεταφορά και την καταχώριση των χρεωστικών και πιστωτικών ποσών στις αντίστοιχες στήλες χρέωσης και πίστωσης των λογαριασμών που παρακολουθούν τα στοιχεία των οποίων τα μεγέθη επηρεάστηκαν από το λογιστικό γεγονός, όπως αυτό απεικονίσθηκε στην αντίστοιχη ημερολογιακή εγγραφή. Οι λογαριασμοί ενημερώνονται με τον τρόπο

αυτό σε ημερολογιακή βάση και τα ποσά της χρέωσης και της πίστωσης καθώς και το ανάλογο υπόλοιπο, μας πληροφορούν τόσο για την «κίνηση» του σχετικού περιουσιακού στοιχείου, όσο και για το μέγεθός του τη χρονική στιγμή που έχει ενημερωθεί από το ημερολόγιο. Στη συνέχεια, με βάση τα μεγέθη των λογαριασμών, η λογιστική διαδικασία ολοκληρώνεται με τη σύνταξη ειδικών λογιστικών πινάκων και χρηματοοικονομικών καταστάσεων, όπως Ισοζύγια, Λογιστικές Καταστάσεις, Ισολογισμοί κλ.π.

Οι βασικές ιδιότητες του Ημερολογίου που το καθιστούν απαραίτητο στάδιο στη φάση της ενημέρωσης των λογαριασμών είναι ότι:

A. Αποτελεί ένα πραγματικό «χρονικό» της οικονομικής ζωής των οικονομικών μονάδων καθώς καταγράφει κατά χρονολογική σειρά όλα τα οικονομικά γεγονότα και συναλλαγές που συνέβησαν κατά τη διάρκεια της δράσης τους σε μία συγκεκριμένη λογιστική περίοδο. Έτσι είναι δυνατή και εύκολη η αναδρομή σε παρελθόντα γεγονότα είτε για λόγους ελεγκτικούς, είτε για άντληση πληροφοριών.

Το πρώτο και το τελευταίο λογιστικό γεγονός, τα οποία και οριοθετούν τη σχετική λογιστική περίοδο, και τα οποία επομένως αποτελούν και την πρώτη και τελευταία ημερολογιακή εγγραφή μίας περιόδου, είναι οι Ισολογισμοί έναρξης (αρχικός) και λήξης (τελικός) που συντάσσονται κατά τις δύο αυτές χρονικές στιγμές.

B. Σε κάθε ημερολογιακό άρθρο (λογιστική εγγραφή) παρέχονται συνοπτικά όλες οι απαραίτητες πληροφορίες που αφορούν μία συναλλαγή δηλαδή τόσο η περιγραφή της, όσο και τα λογιστικά μεγέθη που μεταβλήθηκαν, το είδος και το ποσό της μεταβολής, η χρονολογία της και τέλος η αιτιολόγησή της.

Γ. Ο τρόπος, τέλος, που διατυπώνονται οι ημερολογιακές εγγραφές, ασκεί ένα είδος προληπτικού ελέγχου στη διάπραξη λογιστικών σφαλμάτων. Αναλυτικότερα, η ευκρινής διαπίστωση των στοιχείων που κινούνται και ο έλεγχος της ισοπόσου χρεωπίστωσης, βοηθούν στην αποφυγή διπλών καταχωρίσεων, παραλείψεων, ή καταχωρίσεων σε μη σχετικούς λογαριασμούς κ.λ.π.

ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ:

Ένα απλοποιημένο παράδειγμα θα μας βοηθήσει να αντιληφθούμε καλύτερα τη διαδικασία, όπως αυτή περιγράφηκε πιο πάνω.

1. Έστω ότι ο Α αποφασίζει και ιδρύει την 15η Νοεμβρίου 20X1 ένα κατάστημα πωλήσεως ετοιμών ενδυμάτων, εισφέροντας για το σκοπό αυτό 10.000 € μετρητά.

Κατά τη διάρκεια των επόμενων δύο εβδομάδων η επιχείρηση πραγματοποίησε τις ακόλουθες συναλλαγές:

2. Την 16/11 κατέθεσε σε λογαριασμό όψεως στην Τράπεζα Αττικής 4.000 € .
3. Την ίδια ημέρα αγόρασε εμπορεύματα αξίας 3.000€ με πίστωση από τον Ψ.
4. Την 18/11 έλαβε από την Εμπορική Τράπεζα εμπορικό δάνειο ύψους 5.000 € .
5. Την ίδια ημέρα αγόρασε διάφορα σκεύη και εξοπλισμό αξίας 8.000 € καταβάλλοντας 4.000€ μετρητά και υπογράφοντας γραμμάτια για το υπόλοιπο.
6. Την 22/11 πούλησε ενδύματα αξίας 1.500 € στον Δ, το ½ με μετρητά και το υπόλοιπο με πίστωση.
7. Την 25/11 αγόρασε εμπορεύματα αξίας 4.000 € κατά το ½ με μετρητά και το υπόλοιπο με πίστωση.
8. Την 28/11 εξέδωσε επιταγή εις διαταγή του προμηθευτή Ψ, ποσού 500 € έναντι του χρέους της.
9. Την 30/11 ο πελάτης Δ. καταβάλλει έναντι του χρέους του 200 € .

Τα πιο πάνω γεγονότα θα προκαλέσουν τις ακόλουθες ημερολογιακές καταχωρίσεις – εγγραφές:

ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟ ΝΟΕΜΒΡΙΟΥ 20Χ1 ΤΗΣ «Α» (ποσά σε €)

α/α	ΑΙΤΙΟΛΟΓΙΑ	Χ	Π
1	15/11 Ταμείο I. Κεφάλαια Εισφορά επιχειρηματία, Γ.Ε. Νο. 1	10.000	10.000
2	16/11 Καταθέσεις όψεως Τ.Α. Ταμείο Καταθέσεις σε λογ. όψεως, Ε.Π. Νο. 1	4.000	4.000
3	0/0 Εμπορεύματα Προμηθευτές Αγορά επί πιστώσει Τιμ. Ψ. Νο.	3.000	3.000
4	18/11 Ταμείο Δάνειο Ε.Τ. Βιοτεχνικό Δάνειο Ε.Τ Γ.Ε. Νο. 2	5.000	5.000
5	0/0 Εξοπλισμός Ταμείο Γραμμ. πληρωτέα Αγορά μηχαν. Τιμ. Νο	8.000	4.000 4.000
6	22/11 Ταμείο Πελάτες Εμπορεύματα Πώληση εμπορευμάτων Τιμ. Νο. 1	750 750	1.500
7	25/11 Εμπορεύματα Ταμείο Προμηθευτές Αγορά εμπορευμάτων Τιμ. Νο ...	4.000	2.000 2.000
8	28/11 Προμηθευτές Καταθ. Οψεως Τ.Α. Μερική εξόφληση προμηθευτή αποδ. Νο. Α.Ε.	500	500
9	30/11 Ταμείο Πελάτες Είσπραξη από πελάτη Γ.Ε. Νο	200	200
	Εις μεταφορά	36.200	36.200

Μία σύντομη ματιά στις σελίδες του ημερολογίου μας πιστοποιεί τη διαπίστωση ότι κάθε οικονομική πράξη προκαλεί τελικά μία ισόποση χρεωπίστωση, ανεξάρτητα από το γεγονός αν μεταβλήθηκαν δύο στοιχεία (απλές εγγραφές) ή περισσότερα (σύνθετες εγγραφές). Σχετική επαλήθευση αποτελεί και η ισότητα των χρεωστικών και πιστωτικών αθροισμάτων στο τέλος κάθε σελίδας του ημερολογίου.

Το Γενικό Καθολικό, δηλαδή οι λογαριασμοί που «ανοίχθηκαν» και κινήθηκαν σύμφωνα με τα δεδομένα του ημερολογίου, απ' όπου αντλούν άλλωστε τα στοιχεία τους, θα εμφανίζεται στο τέλος του μηνός Νοεμβρίου με την ακόλουθη μορφή:

ΓΕΝΙΚΟ ΚΑΘΟΛΙΚΟ ΤΗΣ «Α»

(ποσά σε €)

X	Ταμείο		Π	X	Ίδια Κεφάλαια		Π
(1)	10.000	4.000	(2)			10.000	(1)
(4)	5.000	4.000	(5)				
(6)	750	2.000	(7)				
(9)	200						
	<u>15.950</u>	<u>10.000</u>			0	<u>10.000</u>	
	N.Y. 5.950					N.Y. 10.000	
X	Καταθέσεις όψεως Τ.Α.		Π	X	Εμπορεύματα		Π
(2)	<u>4.000</u>	<u>500</u>	(8)	(3)	3.000	1.500	(6)
	N.Y. 3.500				4.000		
					<u>7.000</u>	<u>1.500</u>	
					N.Y. 5.500		

X	Προμηθευτές		Π
(8)	500	3.000	(3)
		2.000	(7)
	<u>500</u>	<u>5.000</u>	
		N.Y. 4.500	

X	Δάνειο Ε.Τ.		Π
		1.500	(4)
	<u>0</u>	<u>1.500</u>	
		N.Y. 1.500	

X	Εξοπλισμός		Π
(5)	8.000		
	<u>8.000</u>	<u>0</u>	
	N.Y. 8.000		

X	Γραμμάτια Πληρωτέα		Π
		4.000	(5)
	<u>0</u>	<u>4.000</u>	
		N.Y. 4.000	

X	Πελάτες		Π
(6)	750	200	(9)
	<u>750</u>	<u>200</u>	
	N.Y. 550		

Παρατηρώντας ένα λογαριασμό του Γενικού Καθολικού π.χ. το Ταμείο, πληροφορούμαστε από το άθροισμα των χρεώσεων του το σύνολο των αυξήσεων του λογαριασμού (επειδή ανήκει στο Ενεργητικό) ή με άλλα λόγια, το τι συνολικά εισήλθε στο λογαριασμό (δηλαδή τις συνολικές εισπράξεις). Αντίστοιχα, το άθροισμα των πιστώσεων μας φανερώνει τη συνολική μείωση του λογαριασμού, δηλαδή το σύνολο των πληρωμών. Η διαφορά των δύο υπολοίπων (15.950 – 10.000 = 5.950 μας δίνει το χρεωστικό υπόλοιπο του λογαριασμού, δηλαδή την κατάσταση του περιουσιακού αυτού στοιχείου μετά από όλες τις οικονομικές πράξεις που μεσολάβησαν κατά τη διάρκεια του δεκαπενθήμερου 15/11 – 30/11 20X1. Αντίστοιχα το πιστωτικό υπόλοιπο του λογαριασμού των Προμηθευτών

$(5.000 (\text{Π}) - 500(\text{Χ}) = 4.500(\text{Π}))$ μας δείχνει το ποσό που οφείλει η επιχείρηση στους προμηθευτές μετά τις πιο πάνω συναλλαγές.

Το Ημερολόγιο, λοιπόν και το Γενικό Καθολικό αποτελούν τα βασικά λογιστικά «βιβλία» όπου αποτυπώνονται όλες οι συναλλαγές και όλα τα οικονομικά γεγονότα από τη δράση των οικονομικών μονάδων, και απ' όπου αντλούνται οι περισσότερες λογιστικές πληροφορίες. Εξ' αιτίας ακριβώς της αυξημένης αποδεικτικής και ελεγκτικής σημασίας τους, απαιτείται η σχετική φορολογική «θεώρηση» ή πιστοποίηση πριν τη χρησιμοποίησή τους.

Ανακεφαλαιώνουμε σε βήματα τη διαδικασία σύλληψης, ανάλυσης και καταγραφής της λογιστικής πληροφορίας, διότι η τεχνική αυτή αποτελεί το μηχανισμό με τον οποίο λειτουργεί ολόκληρο το λογιστικό σύστημα και με βάση τον οποίο παράγονται τα λογιστικά πληροφοριακά «προϊόντα».

Πριν, όμως, από κάθε «λογιστική» πράξη θα πρέπει να κατανοούνται τα γεγονότα ή οι συναλλαγές σε όλες τους τις λεπτομέρειες και να διασπώνται σε «στοιχειώδη» γεγονότα ή συναλλαγές. Π.χ., η εξόφληση μίας υποχρέωσης με δάνειο είναι «σύνθετο» γεγονός που περιλαμβάνει δύο πράξεις συναλλαγής :

- A. Τη λήψη του δανείου και
- B. Την εξόφληση της υποχρέωσης.

Αντίστοιχα, ο καταλογισμός των τόκων Ταμειυτηρίου στις Τράπεζες αποτελείται από την πίστωση των τόκων στους λογαριασμούς των καταθετών και από την παρακράτηση (χρέωση των λογαριασμών) του φόρου επί των τόκων.

Οι φάσεις-βήματα είναι:

- α. Ένα οικονομικό γεγονός, μία πράξη, μία συναλλαγή κ.λ.π. διαπιστώνονται λογιστικά από κάποιο συγκεκριμένο κατά περίπτωση και πιστοποιημένο έγγραφο(ή ηλεκτρονικό) δικαιολογητικό.
- β. Με βάση τα στοιχεία του δικαιολογητικού εγγράφου γίνεται ανάλυση του γεγονότος στα περιουσιακά εκείνα στοιχεία που επηρεάστηκαν και μεταβλήθηκαν με την πράξη αυτή.
- γ. Διαπιστώνεται η κατεύθυνση της μεταβολής κάθε στοιχείου (αύξηση ή μείωση) και η λογιστική του φύση (Ενεργητικού ή Παθητικού, έσοδο ή έξοδο).
- δ. Εφαρμόζεται ο κανόνας της χρεωπίστωσης (με τον αντίστοιχο έλεγχο της ισοπόσου χρεωπίστωσης για κάθε πράξη).
- ε. Περιγράφεται η πράξη με τη μορφή ημερολογιακής εγγραφής.
- στ. Μεταφέρονται τα ποσά και ενημερώνονται οι οικείοι λογαριασμοί του Γενικού Καθολικού, καθώς και τα Αναλυτικά Καθολικά.

ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ:

Η επιχείρηση Α αγοράζει ένα κτήριο για αποθήκη αξίας 10.000 € με τον εξής διακανονισμό: καταβάλλει μετρητά 2.000 € και το υπόλοιπο θα το εξοφλήσει σε 4 εξαμηνιαίες δόσεις. (δικαιολογητικά = συμβόλαιο αγοράς, ένταλμα πληρωμής, συμφωνητικά εξόφλησης).

ΑΝΑΛΥΣΗ	ΚΑΝΟΝΑΣ	ΕΓΓΡΑΦΗ	ΕΛΕΓΧΟΣ
Τα ακίνητα της επιχείρησης αυξήθηκαν κατά 10.000 € με την αγορά.	Τα ενεργητικά στοιχεία αυξανόμενα χρεώνονται.	Χρέωση: Κτήρια 10.000	Χρεώσεις (10.000) = Πιστώσεις (2.000 + 8.000)
Το ταμείο ελαττώθηκε με την πληρωμή κατά 2.000.	Τα ενεργητικά στοιχεία ελαττούμενα πιστώνονται.	Πίστωση: Ταμείο 2.000	
Τα χρέη μας προς τρίτους αυξήθηκαν κατά 8.000	Τα στοιχεία του παθητικού αυξανόμενα πιστώνονται.	Πίστωση: Πιστωτές 8.000	

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ ΚΕΦΑΛΑΙΟΥ 10

1. Τι είναι το Γενικό Καθολικό;
2. Πως γίνεται λογιστικά αποδεκτό ένα οικονομικό γεγονός;
3. Τι είναι το Ημερολόγιο και ποιες οι βασικές στήλες που το αποτελούν;
4. Πως καταχωρίζεται ένα οικονομικό γεγονός μέσα στο Ημερολόγιο;
5. Ποιες είναι οι βασικές ιδιότητες του Ημερολογίου;
6. Ποια είναι τα βήματα που ακολουθούμε προκειμένου ένα οικονομικό γεγονός να εγγραφεί λογιστικά σε ένα λογαριασμό;

Η ΙΣΟΖΥΓΙΟ

Από τη λογιστική ισότητα του Ισολογισμού και τον τρόπο κίνησης και ενημέρωσης των λογαριασμών, προκύπτει ότι για κάθε συναλλαγή σε κάθε χρέωση αντιστοιχεί μία ισόποση πίστωση. Από την αλήθεια αυτή συμπεραίνεται ότι το σύνολο των ποσών των χρεώσεων των λογαριασμών του Γενικού Καθολικού θα πρέπει να ισούται με το σύνολο των πιστώσεων των λογαριασμών αυτών. Κατά συνέπεια και το άθροισμα των χρεωστικών υπολοίπων των λογαριασμών θα πρέπει να είναι ίσο προς το αντίστοιχο άθροισμα των πιστωτικών υπολοίπων.

Η ίση χρεωπίστωση είναι εύκολα ελέγξιμη στο Ημερολόγιο (τόσο σε επίπεδο συγκεκριμένης πράξης όσο και στα αθροίσματα των σελίδων) σε επίπεδο όμως Γενικού Καθολικού, ο σχετικός έλεγχος απαιτεί τη σύνταξη ενός ειδικού πίνακα, του **Ισοζυγίου**.

Ισοζύγιο είναι ένας λογιστικός πίνακας που συντάσσεται στο τέλος τακτών, συνήθως, χρονικών διαστημάτων (μηνιαία, εβδομαδιαία, δεκαπενθήμερα, τριμηνιαία κ.ο.κ.) με βάση τα δεδομένα των λογαριασμών του Γενικού Καθολικού, και αποσκοπεί αρχικά στην εξακρίβωση της ισότητας χρεώσεων και πιστώσεων. Η τυπική απεικόνιση του Ισοζυγίου περιλαμβάνει πέντε βασικές στήλες με την ακόλουθη διάταξη:

«ΑΑ» ΙΣΟΖΥΓΙΟ ΤΗΣ 15.08.20Χ1

ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟΙ	ΠΟΣΑ		ΥΠΟΛΟΠΙΑ	
	ΧΡΕΩΣΗ	ΠΙΣΤΩΣΗ	ΧΡΕΩΣΤΙΚΑ	ΠΙΣΤΩΤΙΚΑ
.....	.....	*	.....	.....
ΣΥΝΟΛΑ	ΣΧ	ΣΠ	ΣΧο	ΣΠο

όπου πρέπει να ισχύει :

$$\Sigma X = \Sigma \Pi \text{ και } \Sigma X_v = \Sigma \Pi_v$$

Στη στήλη των λογαριασμών εμφανίζονται όλοι οι λογαριασμοί του Γενικού Καθολικού, συνήθως με τη σειρά κωδικοποίησής τους. Στις στήλες των ποσών καταχωρίζονται τα αθροίσματα των χρεώσεων και των πιστώσεων κάθε λογαριασμού από την αρχή της λογιστικής περιόδου μέχρι την ημερομηνία σύνταξης του Ισοζυγίου, ενώ στις στήλες των υπολοίπων απεικονίζεται το υπόλοιπο που προκύπτει ανά λογαριασμό (είτε χρεωστικό, είτε πιστωτικό, είτε μηδενικό όταν οι χρεώσεις ενός λογαριασμού ισούνται με τις πιστώσεις του).

Με βάση τα παραπάνω, παραθέτουμε το Ισοζύγιο της επιχείρησης «Α» της 30.11.20X1, όπως προκύπτει από το Γενικό Καθολικό του σχετικού παραδείγματος της σελίδας 69.

ΙΣΟΖΥΓΙΟ ΤΗΣ «Α» 30.11.20X1

(ποσά σε €)

ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟΙ	ΠΟΣΑ		ΥΠΟΛΟΙΠΑ	
	X	Π	X	Π
Ταμείο	15.950	10.000	5.950	-
Ίδια Κεφάλαια	-	10.000	-	10.000
Καταθ. Όψ. Τ.Α.	4.000	500	3.500	-
Εμπορεύματα	7.000	1.500	5.500	-
Προμηθευτές	500	5.000	-	4.500
Δάνειο Εμπορικ.	-	5.000	-	5.000
Εξοπλισμός	8.000	-	8.000	-
Γραμμ. Πληρωτ.	-	4.000	-	4.000
Πελάτες	750	200	550	-
	36.200	36.200	23.500	23.500

Με βάση τα στοιχεία του Ισοζυγίου αυτού, διενεργούμε μία σειρά ελέγχους, και πιο συγκεκριμένα ελέγχουμε αν τα χρεωστικά σύνολα των ποσών και των υπολοίπων ισούνται προς τα αντίστοιχα πιστωτικά. Στη συνέχεια ελέγχουμε αν τα σύνολα των ποσών του Ισοζυγίου ισούνται προς τα αντίστοιχα αθροίσματα των στηλών του Ημερολογίου. Από τη διαπίστωση των σχετικών ισοτήτων συμπεραίνουμε ότι στο Γενικό Καθολικό μεταφέρθηκαν (ή με άλλα λόγια καταχωρίστηκαν) ίσες χρεώσεις και πιστώσεις και καταχωρίστηκαν όλα τα γεγονότα που είχαν αποτυπωθεί στο Ημερολόγιο.

Η σημασία όμως του Ισοζυγίου δεν εξαντλείται στον ελεγκτικό χώρο. Η διάταξη του περιεχομένου του αποτελεί συγχρόνως και πηγή άλλων χρήσιμων πληροφοριών. Έτσι:

- A. Η στήλη των λογαριασμών αποτελεί ένα συνοπτικό κατάλογο των χρησιμοποιούμενων από την επιχείρηση τίτλων λογαριασμών (Σχέδιο Λογαριασμών).
- B. Οι στήλες των ποσών μας πληροφορούν για τη συνολική κίνηση ενός στοιχείου από την αρχή της λογιστικής περιόδου μέχρι την ημερομηνία σύνταξης του Ισοζυγίου. Αν θελήσουμε να διερευνήσουμε την κίνηση για μία συγκεκριμένη υποπερίοδο, είναι εύκολο να αφαιρέσουμε από τις στήλες των ποσών του Ισοζυγίου που ορίζει το τέλος αυτής της περιόδου, τις αντίστοιχες στήλες του Ισοζυγίου της αρχής της περιόδου, οπότε προκύπτει το Ισοζύγιο κίνησης για την περίοδο αυτή.
- Γ. Τέλος, οι στήλες των υπολοίπων αποτελούν στην ουσία την απεικόνιση της κατάστασης όλων των περιουσιακών στοιχείων στη δεδομένη στιγμή που καταρτίστηκε το Ισοζύγιο. Πρόκειται, δηλαδή, για μία μορφή λογιστικού Ισολογισμού που ονομάζεται **Λογιστική Κατάσταση** και η οποία προκύπτει από τα υπόλοιπα του Γενικού Καθολικού.

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ ΚΕΦΑΛΑΙΟΥ 11

1. Τι είναι το Ισοζύγιο, πότε και πώς συντάσσεται και ποιούς σκοπούς εξυπηρετεί;
2. Τι είναι η Λογιστική Κατάσταση;

 ΑΣΚΗΣΗ ΛΥΜΕΝΗ

1. Ο Χ εισφέρει την 1 Μαρτίου για την ίδρυση εμπορικής εταιρίας μετρητά 10.000 €, ένα ακίνητο αξίας 50.000 €, υποθηκευμένο στην ΑΛΦΑ Τράπεζα για δάνειο που έχει λάβει 10.000 €, ένα φορτηγό αυτοκίνητο αξίας 30.000 €, για την εξόφληση του οποίου οφείλονται δόσεις ύψους 8.000 €, και εξοπλισμό (έπιπλα) αξίας 5.000 €.

Κατά τον πρώτο μήνα λειτουργίας της επιχείρησης έγιναν οι πιο κάτω συναλλαγές.

1. Αγοράστηκαν εμπορεύματα αξίας 5.000 € με πίστωση.
2. Αγοράστηκαν έπιπλα αξίας 2.000 € με αποδοχή συναλλαγματικών αξίας 2.200 € (200 € τόκοι).
3. Πωλήθηκαν εμπορεύματα αξίας 4.000 € τα μισά με μετρητά και τα υπόλοιπα με γραμμάτια.
4. Ο επιχειρηματίας προς ενίσχυση της επιχείρησής του, κατάθεσε στο όνομά της 4.000 € σε λογαριασμό όψεως στην Εμπορική Τράπεζα.
5. Αγοράστηκαν εμπορεύματα αξίας 5.000 €, με 3.000 € μετρητά και για το υπόλοιπο μεταβιβάστηκαν με οπισθογράφιση γραμμάτια αποδοχής πελατών.
6. Εξοφλήθηκε δόση του δανείου της Ιονικής με καταβολής 2.000 €.
7. Καταστρέφονται από τις βροχές εμπορεύματα ανασφάλιστα ποσού 2.500 €
8. Έναντι οφειλής, εκδόθηκε σε διαταγή του προμηθευτή επιταγή ύψους 1.500 €.

Ζητείται: α. Να συνταχθεί ο αρχικός Ισολογισμός

β. Να ανοιχθούν τα Λογιστικά βιβλία (Ημερολόγιο - καθολικό)

γ. Να καταχωρισθούν οι ημερολογιακές εγγραφές.

δ. Να συνταχθεί το μηνιαίο Ισοζύγιο.

Λύση Άσκησης

X	«X» ΙΣΟΛΟΓΙΣΜΟΣ ΕΝΑΡΞΗΣ 01.03.20X1		Π
Ακίνητα	50.000	Ίδια Κεφάλαια	77.000
Φορητά	30.000	Προμηθευτές	8.000
Εξοπλισμός	5.000	Δάνειο Εμπορικής	10.000
Ταμείο	10.000		
	<u>95.000</u>		<u>95.000</u>

α/α	ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟ ΜΑΡΤΙΟΣ 20Χ1 (ποσά σε €)	X	Π
1	Ακίνητα	50.000	
	Φορτηγά	30.000	
	Εξοπλισμός	5.000	
	Ταμείο	10.000	
	Δάνειο		10.000
	Πιστωτές		8.000
	Ίδια Κεφάλαια		77.000
	(Αρχικός Ισολογισμός)		
2	Εμπορεύματα	5.000	
		Προμηθευτές	5.000
3	Εξοπλισμός	2.000	
	Ίδια Κεφάλαια	200	
	Γραμμ. πληρωτέα		2.200
4	Ταμείο	2.000	
	Γραμμ. Εισπρακτέα	2.000	
	Εμπορεύματα		4.000
5	Καταθέσεις Όψεως	4.000	
		Ίδια Κεφάλαια	4.000
6	Εμπορεύματα	5.000	
		Ταμείο	3.000
	Γραμμ. Εισπρακτέα	2.000	
7	Δάνειο ΑΛΦΑ	2.000	
		Ταμείο	2.000
8	Ίδια Κεφάλαια	2.500	
		Εμπορεύματα	2.500
9	Προμηθευτές	1.500	
		Καταθέσεις Όψεως	1.500
	ΣΥΝΟΛΑ	121.200	121.200

ΓΕΝΙΚΟ ΚΑΘΟΛΙΚΟ ΤΗΣ «X»

(ποσά σε €)

	X	Ακίνητα		Π		X	Φορηγά		Π
	(1)	50.000				()	30.000		
	X	Εξοπλισμός		Π		X	Ταμείο		Π
	(1)	5.000				(1)	10.000	3.000	(6)
	(3)	2.000				(4)	2.000	2.000	(7)
	X	Δάνειο ΑΛΦΑ		Π		X	Πιστωτές		Π
	(7)	2.000	10.000	(1)				8.000	(1)
	X	Ίδια Κεφάλαια		Π		X	Εμπορεύματα		Π
	(3)	2.000	77.000	(1)		(2)	5.000	4.000	(4)
	(8)	2.500	4.000	(5)		(6)	5.000	2.500	(8)
	X	Προμηθευτές		Π		X	Γραμμ. Πληρωτέα		Π
	(9)	1.500	5.000	(2)				2.200	(3)
	X	Γραμμ. Εισπρακτέα		Π		X	Καταθέσεις Όψεως		Π
	(4)	2.000	2.000			(5)	4.000	1.500	(9)

ΙΣΟΖΥΓΙΟ «Χ» 31 ΜΑΡΤΙΟΥ 20XX (ποσά σε €)

ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟΙ	ΠΟΣΑ		ΥΠΟΛΟΙΠΑ	
	Χ	Π	Χ	Π
Ακίνητα	50.000	-	50.000	-
Φορτηγά	30.000	-	30.000	-
Εξοπλισμός	7.000	-	7.000	-
Ταμείο	12.000	5.000	7.000	-
Δάνειο ΑΛΦΑ	2.000	10.000	-	8.000
Πιστωτές	-	8.000	-	8.000
Ιδια Κεφάλαια	2.700	81.000	-	78.300
Εμπορεύματα	10.000	6.500	3.500	-
Προμηθευτές	1.500	5.000	-	3.500
Γραμμ. Πληρωτέα	-	2.200	-	2.200
Γραμμ. Εισπρακτέα	2.000	2.000	-	-
Καταθέσεις Όψεως	4.000	1.500	2.500	-
	121.200	121.200	100.000	100.000

 ΑΣΚΗΣΗ

1. Ο Γ.Μ. αφού εργάστηκε επί σειρά ετών σε συνεργείο μίας μεγάλης αντιπροσωπείας, αποφασίζει να ιδρύσει ένα δικό του συνεργείο επισκευής αυτοκινήτων. Για το σκοπό αυτό εισφέρει στη νέα επιχείρηση ένα αυτοκίνητο για τη μεταφορά ανταλλακτικών αξίας 200.000 €, ένα ιδιόκτητο αποθηκευτικό χώρο για την εγκατάσταση του συνεργείου συνολικής αξίας 100.000 €, υποθηκευμένο στην Eurobank για το ποσό των 40.000 € που αντιπροσωπεύει το ύψος του σχετικού δανείου που είχε λάβει για την αγορά του. Τέλος εισφέρει και μετρητά 5.000 €.

Στη συνέχεια η επιχείρηση του Γ.Μ. πραγματοποίησε μία σειρά συναλλαγές μέσα στη διάρκεια ενός μηνός. Πιο συγκεκριμένα:

1. Αγόρασε δύο ανυψωτικά μηχανήματα συνολικής αξίας 10.000 € με τον εξής διακανονισμό: κατέβαλε 2.000 € μετρητά και για το υπόλοιπο ποσό δέχθηκε συναλλαγματικές .
2. Έλαβε δάνειο από την Εθνική Τράπεζα 5.000 € με το οποίο ανοίχθηκε σχετικός λογαριασμός όψεως στην ΑΛΦΑ.
3. Αγόρασε εργαλεία αξίας 4.000 € καταβάλλοντας 1.500 € μετρητά, ενώ για το υπόλοιπο εξέδωσε ισόποση επιταγή σε διαταγή του πωλητή.
4. Ο Γ.Μ. Εισέφερε στην επιχείρηση για ενίσχυσή της συμπληρωματικό κεφάλαιο σε μετρητά ύψους 3.000 € .
5. Εξόφλησε ένα γραμμάτιο ονομαστικής αξίας 1.000 € .
6. Θέλοντας να αντικαταστήσει το ένα ανυψωτικό με ένα μεγαλύτερο, πούλησε το ένα μηχάνημα στον Α.Α. αντί 5.000 € εισπράττοντας 2.500 € μετρητά ενώ για το υπόλοιπο ο αγοραστής δεσμεύτηκε να το εξοφλήσει σε τρεις μηνιαίες δόσεις.
7. Έλαβε από τον λογαριασμό της ΑΛΦΑ 800 € .
8. Καταστράφηκε ολοσχερώς από βραχυκύκλωμα ένα εργαλείο ανασφάλιστο αξίας 500 € .

9. Εξόφλησε τη ληξιπρόθεσμη δόση του δανείου της Εθνικής, ποσού 1.000 € εκδίδοντας ισόποση επιταγή σε βάρος του λογαριασμού όψεως στην ΑΛΦΑ.
10. Αγόρασε μετοχές της Εμπορικής Τράπεζας με 500 € μετρητά, εκτιμώντας ότι οι τιμές του Χρηματιστηρίου θα σημειώσουν άνοδο.
11. Ο χρεώστης Α.Α. έναντι του χρέους του κατέθεσε στον λογαριασμό όψεως της επιχείρησης στην ΑΛΦΑ 400 €.
12. Πωλήθηκαν οι μετοχές αντί του ποσού των 700 €.

Ζητείται να συνταχθεί ο αρχικός Ισολογισμός της επιχείρησης του Γ.Μ. να ανοιχθούν τα λογιστικά της βιβλία (Ημερολόγιο, Γενικό Καθολικό), να καταχωρισθούν τα οικονομικά γεγονότα, και τέλος, να καταρτισθεί το Ισοζύγιο της περιόδου.

12. ΛΟΓΙΣΤΙΚΑ ΣΦΑΛΜΑΤΑ ΚΑΙ ΔΙΟΡΘΩΤΙΚΕΣ ΕΓΓΡΑΦΕΣ

Είναι φυσικό κατά την επεξεργασία και την καταχώριση των λογιστικών στοιχείων στα αντίστοιχα λογιστικά βιβλία να γίνονται διάφορα λάθη. Όσο δε μεγαλύτερος ο όγκος και η ποικιλία των οικονομικών γεγονότων που αποτυπώνονται λογιστικά και όσο αυξάνει η πολυπλοκότητα του λογιστικού περιβάλλοντος, καθώς και ο αριθμός των εμπλεκόμενων λειτουργών ή μονάδων της επιχείρησης, τόσο μεγαλώνουν και οι πιθανότητες για κάποιου είδους λογιστικό σφάλμα.

Τα λογιστικά σφάλματα γενικά είναι δύο κατηγοριών:

- A. Σφάλματα που αφορούν στα χρηματικά ποσά τα οποία λογιστικοποιούνται.
- B. Σφάλματα που αφορούν στους λογαριασμούς οι οποίοι κινούνται από τις λογιστικές εγγραφές.

Είναι αυτονόητο ότι και οι δύο τύποι σφάλματος μπορούν να συμβούν και στα δύο βασικά λογιστικά βιβλία, δηλαδή στο Ημερολόγιο και στο Γενικό Καθολικό. Επισημαίνεται δε, ότι η φάση της μεταφοράς των στοιχείων από το Ημερολόγιο στο Γενικό Καθολικό είναι η πλέον επικίνδυνη για τη διενέργεια σφάλματος, ιδιαίτερα στα χειρόγραφα συστήματα.

Στην πρώτη κατηγορία σφαλμάτων μπορούμε να αναφέρουμε:

⇒ Καταχώριση στο Γενικό Καθολικό λανθασμένου ποσού, διαφορετικού από το ποσό που αναγράφεται στο Ημερολόγιο. Π.χ. ενώ στο Ημερολόγιο ο

λογαριασμός «Πελάτες» χρεώθηκε με 800 € στον αντίστοιχο λογαριασμό του Γενικού Καθολικού χρεώνονται 8.000 €. (ή 80 €).

⇒ Διπλή καταχώριση του ίδιου ποσού. Π.χ. η εγγραφή του Ημερολογίου:

Ταμείο	1.000	
Γραμμάτια Εισπρακτέα		1.000

από αβλεψία καταχωρίσθηκε δύο φορές στους οικείους λογαριασμούς.

⇒ Παράλειψη καταχώρισης μίας εγγραφής του Ημερολογίου. Π.χ. με την ημερολογιακή εγγραφή

Εμπορεύματα	5.000	
Προμηθευτές		5.000

Εκ παραδρομής δεν ενημερώθηκαν οι λογαριασμοί του Γενικού Καθολικού.

⇒ Σύνηθες επίσης αριθμητικό σφάλμα αποτελεί η καταχώριση ποσού αναριθμητισμένου. Π.χ. αντί του αριθμού 13.350 καταχωρίσθηκε 15.530.

Σε περιπτώσεις όπου διαπιστώνεται ασυμφωνία μεταξύ των ποσών του Ισοζυγίου και του Ημερολογίου, ή μεταξύ των αθροισμάτων των ποσών ή των υπολοίπων του Ισοζυγίου, τότε υπάρχει κάποιο λογιστικό σφάλμα το οποίο πρέπει να αναζητηθεί και να διορθωθεί. Η αναζήτηση του σφάλματος μπορεί να διευκολυνθεί αν παρατηρήσουμε προσεκτικά τις σημειούμενες διαφορές και προσπαθήσουμε να εκτιμήσουμε το πιθανότερο είδος σφάλματος.

α. Έτσι, αν τα αθροίσματα του Ημερολογίου δίνουν το υποθετικό ποσό των 100€ ενώ στο Ισοζύγιο οι στήλες των ποσών ισούνται μεταξύ τους αλλά εμφανίζονται ποσά 90 €.

ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟ		
ΣΥΝΟΛΟ	X	Π
	100	100

ΙΣΟΖΥΓΙΟ		
ΣΥΝΟΛΟ	ΠΟΣΑ	
	X	Π
	100	100

τότε το πιθανότερο σφάλμα είναι η παράλειψη μίας χρεωπίστωσης 10 €. Αντίστροφα πιθανολογούμε μία διπλή καταχώριση μίας χρεωπίστωσης 10 € αν στο Ισοζύγιο τα αθροίσματα εμφανίζουν ποσό 110 € .

ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟ		
ΣΥΝΟΛΟ	X	Π
	100	100

ΙΣΟΖΥΓΙΟ		
ΣΥΝΟΛΟ	ΠΟΣΑ	
	X	Π
	110	110

β. Με βάση πάντα την υπόθεση ότι τα αθροίσματα του Ημερολογίου ισούνται προς 100 € αν το σύνολο των χρεώσεων του Ισοζυγίου ισούται προς 100 € αλλά των πιστώσεων προς 90 € .

ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟ		
ΣΥΝΟΛΟ	X	Π
	100	100

ΙΣΟΖΥΓΙΟ		
ΣΥΝΟΛΟ	ΠΟΣΑ	
	X	Π
	100	90

τότε πιθανότατα έχει παραληφθεί μία πίστωση ύψους 10 € ενώ στην περίπτωση που η πίστωση εμφανισθεί με 110 €.

ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟ		
ΣΥΝΟΛΟ	X	Π
	100	100

ΙΣΟΖΥΓΙΟ		
ΣΥΝΟΛΟ	ΠΟΣΑ	
	X	Π
	100	110

τότε συμπεραίνουμε ότι μία πίστωση 10 € περάσθηκε δύο φορές στους λογαριασμούς κ.λ.π.

- γ. Με την ίδια λογική και πάντα με την υπόθεση ότι τα αθροίσματα των στηλών του Ημερολογίου ισούνται προς 100 € αν η στήλη των χρεώσεων του Ισοζυγίου εμφανίσει άθροισμα 110 € ενώ η στήλη των πιστώσεων 90 € ,

ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟ		
ΣΥΝΟΛΟ	X	Π
	100	100

ΙΣΟΖΥΓΙΟ		
ΣΥΝΟΛΟ	ΠΟΣΑ	
	X	Π
	110	90

Τότε υποθέτουμε ένας λογαριασμός που έπρεπε να πιστωθεί με 10 € χρεώθηκε με το ποσό αυτό. Η αντίστροφη υπόθεση θα γίνει αν η πίστωση εμφανίζεται με 110 € και η χρέωση με 90 €.

ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟ		
ΣΥΝΟΛΟ	X	Π
	100	100

ΙΣΟΖΥΓΙΟ		
ΣΥΝΟΛΟ	ΠΟΣΑ	
	X	Π
	90	110

- δ. Αν η διαφορά που προκύπτει δεν είναι τόσο χαρακτηριστική όπως στα προηγούμενα παραδείγματα, αλλά το απόλυτο μέγεθός της διαιρείται με τον αριθμό 9, τότε έχει γίνει κάποιος αναριθμητισμός, ή μετακίνηση υποδιαστολής κάποιου ποσού.

Όπως τονίστηκε με τις παραπάνω παρατηρήσεις προσπαθούμε να ανιχνεύσουμε το λογιστικό σφάλμα με κάποιο βαθμό πιθανότητας, διότι δεν παύει να είναι δυνατόν μία διαφορά να αποτελεί το αθροιστικό αποτέλεσμα ενός αριθμού λαθών.

Ο έλεγχος των λογιστικών σφαλμάτων με το Ισοζύγιο δεν είναι πλήρης και περιορίζεται στην εξακρίβωση της αριθμητικής ισότητας των συνολικών χρεώσεων προς τις συνολικές πιστώσεις, με συνέπεια πολλά λογιστικά σφάλματα ουσίας να μην ανιχνεύονται από το Ισοζύγιο, παρ' ότι ισχύει η ισότητα χρέωσης και πίστωσης.

Ειδικότερα αναφέρουμε τις περιπτώσεις όπου χρεώνεται (ή πιστώνεται) άλλος αντί άλλου λογαριασμού, ή γίνεται αντίστροφη χρεωπίστωση λογαριασμών (π.χ. κατά την είσπραξη χρέους από κάποιον πελάτη, χρεώνονται οι Πελάτες και πιστώνεται το Ταμείο) ή τέλος κινούνται εντελώς αναρμόδιοι λογαριασμοί.

Τα λογιστικά σφάλματα αυτού του είδους εντοπίζονται μόνο από προσεκτική αντιπαραβολή του Ημερολογίου προς τις καταχωρίσεις του Γενικού Καθολικού.

Η διατύπωση μίας λανθασμένης λογιστικής εγγραφής ή καταχώρισης στους λογαριασμούς δεν μπορεί να διορθωθεί παρά μόνο με μία διορθωτική λογιστική εγγραφή. Και αυτό διότι η αρχή της λογιστικής διαφάνειας και οι βασικές αρχές της ελεγκτικής δεν επιτρέπουν επεμβάσεις πάνω στα ίδια τα μεγέθη με σβυσίματα, αποξέσεις, διαγραφές κ.λ.π. (στο χειρόγραφο Γενικό Καθολικό επιτρέπονται κατ' εξαίρεση σε ορισμένες περιπτώσεις οι διαγραφές, αρκεί να παραμένει φανερό και ευανάγνωστο το διαγραφόμενο ποσό). Αντίστοιχα, στα μηχανογραφημένα συστήματα ειδικοί έλεγχοι δεν επιτρέπουν καμία παρέμβαση στα καταχωρισθέντα στοιχεία.

Έτσι ο καθιερωμένος λογιστικός τρόπος διόρθωσης, παραμένει μία νέα **διορθωτική λογιστική εγγραφή.**

Στις περιπτώσεις όπου το σφάλμα αφορά στα ποσά, τότε η διορθωτική εγγραφή έχει το χαρακτήρα ή της συμπληρωματικής εγγραφής ή του μερικού αντιλογισμού ως προς το ποσό. Π.χ. αν στην εγγραφή,

Ταμείο	100	
Πελάτες		100

έπρεπε να είχε αναγραφεί το ποσό των 1.000 € , τότε όταν διαπιστωθεί το σφάλμα, γίνεται μία συμπληρωματική εγγραφή της μορφής:

Ταμείο	900	
Πελάτες		900

Αν αντίστροφα, αντί του ορθού 100€ είχε αναγραφεί 1.000 € τότε το σφάλμα θα διορθωθεί με μερικό αντιλογισμό (ως προς το ποσό), δηλαδή η διορθωτική εγγραφή θα ήταν της μορφής:

Πελάτες	900	
Ταμείο		900

Ο αντιλογισμός είναι η συνηθέστερη μορφή διορθωτικής εγγραφής. Όταν σε μία συναλλαγή, όπως στο προηγούμενο παράδειγμα κινηθεί αναρμόδιος λογαριασμός, αν δηλαδή αντί να πιστωθούν οι Πελάτες πιστώθηκαν τα Γραμμάτια Εισπρακτέα, τότε το λάθος τακτοποιείται με μερικό αντιλογισμό ως προς το λανθασμένο λογαριασμό, δηλαδή:

Γραμμάτια εισπρακτέα	100	
Πελάτες		100

Στην περίπτωση που η συνολική εγγραφή έχει αποτυπωθεί λανθασμένα, τότε γίνεται ολικός αντιλογισμός της και στη συνέχεια διενεργείται η ορθή.

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ ΚΕΦΑΛΑΙΟΥ 12

1. Ποιες είναι οι κατηγορίες των λογιστικών σφαλμάτων; (αναφέρετε περιπτώσεις σε κάθε κατηγορία)
2. Που μπορεί να συμβούν τα λογιστικά σφάλματα;
3. Πως εντοπίζονται και πως διορθώνονται τα λογιστικά σφάλματα;

 ΑΣΚΗΣΗ

1. Παραθέσατε τις διορθωτικές ημερολογιακές εγγραφές με τις οποίες τακτοποιούνται οι λανθασμένες, όπως αυτές απεικονίζονται παρακάτω, μαζί με τα σχετικά οικονομικά γεγονότα.

Α. Εξόφληση χρέους ενός πελάτη, ποσού 1.000 € .

Ταμείο	1.000	
Πιστωτές		1.000

Β. Αγορά εμπορευμάτων αξίας 5.000 € με πίστωση.

Εμπορεύματα	500	
Προμηθευτές		500

Γ. Εξόφληση με επιταγή ενός πιστωτή, ποσού 100 € .

Καταθέσεις Όψεως	100	
Πιστωτές		100

Δ. Λήψη ενός δανείου από την Εθνική Τράπεζα ύψους 2.000 € .

Ταμείο	20.000	
Δάνεια Ε.Τ.Ε		20.000

Ε. Πώληση εμπορευμάτων αξίας 1.000 € με πίστωση.

Πιστωτές	1.000	
Ταμείο		1.000

Στ. Αγορά ενός μηχανήματος, με πίστωση, αξίας 950 € .

Μηχανήματα	590	
Πιστωτές		590

13. ΑΝΑΛΥΣΗ – ΔΙΑΒΑΘΜΙΣΗ ΤΩΝ ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΩΝ

Κάθε λογαριασμός του Γενικού Καθολικού, όπως έχει ήδη αναφερθεί, αντιστοιχεί και παρακολουθεί αντίστοιχα ένα περιουσιακό στοιχείο της οικονομικής μονάδας. Μερικοί από τους λογαριασμούς μπορούν να χαρακτηρισθούν ως **απλοί**, με την έννοια ότι το περιεχόμενό τους εξαντλεί την πληροφοριοδοτική και ελεγκτική τους σημασία. Άλλοι όμως εμπεριέχουν ένα πλήθος ομαδοποιημένων πληροφοριών που είναι σημαντικό να αναλυθούν ειδικότερα και ονομάζονται **περιληπτικοί ή γενικοί**. Η διάκριση αυτή δεν είναι απόλυτη, αλλά σχετίζεται με το αντικείμενο δραστηριότητας της επιχείρησης, το μέγεθός της, τις ειδικές πληροφοριακές της ανάγκες, τις δυνατότητες του λογιστικού της συστήματος κ.λ.π.

Έτσι, για παράδειγμα, ενώ ο λογαριασμός «Ταμείο» αποτελεί χαρακτηριστικό παράδειγμα απλού λογαριασμού, διότι δεν έχει νόημα η παραπέρα ανάλυσή του (π.χ. σε Τραπεζογραμμάτια και κέρματα, κατ' αξία) στην περίπτωση του λογαριασμού «Ταμείο Ξένων Τραπεζογραμματίων» των Τραπεζών μπορεί να χαρακτηρισθεί ως περιληπτικός καθώς η ανάλυση στα επιμέρους ξένα νομίσματα είναι αναγκαία και επιβεβλημένη.

Κλασσικά παραδείγματα περιληπτικών λογαριασμών αποτελούν οι «Πελάτες», «Προμηθευτές» κ.λ.π., οι οποίοι εκτός από το συνολικό μέγεθος που αντιπροσωπεύουν, είτε ως κίνηση είτε ως υπόλοιπο, δηλαδή τη συνολική απαίτηση ή υποχρέωση της επιχείρησης, παρακολουθούν και τους επιμέρους πελάτες ή προμηθευτές της. Ο περιληπτικός λογαριασμός του Γενικού Καθολικού ο οποίος εκφράζει τη «γενική» κατηγορία του περιουσιακού στοιχείου, ονομάζεται **πρωτοβάθμιος**.

Έτσι κάθε περιληπτικός πρωτοβάθμιος λογαριασμός του Γενικού Καθολικού είναι δυνατόν να αναλυθεί σε επιμέρους δευτεροβάθμιους λογαριασμούς που παρακολουθούν τις αναλυτικότερες ομαδοποιήσεις του περιουσιακού αυτού στοιχείου. Με τη σειρά τους και οι δευτεροβάθμιοι είναι δυνατόν να αναλυθούν περαιτέρω σε τριτοβάθμιους, τεταρτοβάθμιους κ.λ.π., ανάλογα με τις ανάγκες αναλυτικής πληροφόρησης. Στα σύγχρονα, δομημένα και πιο σύνθετα σχέδια λογαριασμών είναι δυνατόν να επιλεγεί ως βασικό λογιστικό μέγεθος Γενικού Καθολικού το επίπεδο των δευτεροβάθμιων ή τριτοβάθμιων κ.λ.π. λογαριασμών, οπότε οι αντίστοιχοι δευτεροβάθμιοι, πρωτοβάθμιοι, ομάδες κ.λ.π. αποτελούν στην περίπτωση αυτή ομαδοποιήσεις των λογαριασμών Γενικού Καθολικού.

Χαρακτηριστικό παράδειγμα, ο λογαριασμός «Εμπορεύματα» ενός μεγάλου σύγχρονου πολυκαταστήματος τροφίμων, είναι προφανές ότι αποτελεί έναν πρωτοβάθμιο περιληπτικό λογαριασμό του Γενικού Καθολικού. Εξίσου βέβαιο όμως είναι ότι η γενική πληροφορία την οποία περιέχει δεν επαρκεί για τις ανάγκες της επιχείρησης (κίνηση εμπορευμάτων, παραγγελίες, έλεγχος κ.λπ.). Έτσι ο λογαριασμός αναλύεται σε μία σειρά δευτεροβάθμιους, όπως «Τρόφιμα», «Ποτά», «Είδη οικιακής χρήσης» κ.λ.π. Με τη σειρά τους και αυτοί αναλύονται σε τριτοβάθμιους. Π.χ. τα «Ποτά» είναι δυνατόν να αναλυθούν σε «Χυμοί», «Οίνου», «Αποστάγματα», «Αναψυκτικά» κ.λ.π. οι οποίοι με τη σειρά τους μπορούν να αναλυθούν σε τεταρτοβάθμιους κατά προέλευση, παραγωγό, κ.λ.π.

Έστω ότι στο παραπάνω παράδειγμα η επιχείρηση χρησιμοποιεί στο Γενικό Καθολικό της ένα λογαριασμό «Εμπορεύματα» (ποσά σε €):

X	Εμπορεύματα	Π
	200.000	

Τα εμπορεύματά της αποτελούνται από τρεις βασικές κατηγορίες:

Τρόφιμα:	900.000 €
Είδη Οικιακής Χρήσης:	400.000 €
Ενδύματα:	700.000 €

X	Τρόφιμα	Π
	900.000	

X	Είδη Οικιακής Χρήσης	Π
	400.000	

X	Ενδύματα	Π
	700.000	

Οι λογαριασμοί αυτοί είναι δευτεροβάθμιοι του λογαριασμού «Εμπορεύματα».

Τα τρόφιμα διακρίνονται, στη συνέχεια, σε ορισμένες ομάδες, όπως (ποσά σε €):

ΤΡΟΦΙΜΑ

Ποτά:	300.000
Γαλακτοκομικά Προϊόντα:	150.000
Αλλαντικά:	100.000
Ζυμαρικά:	150.000
Κατεψυγμένα:	60.000
Νωπά:	10.000
Κονσέρβες:	230.000
	<u>900.000</u>

X	Ποτά	Π
	200.000	
X	Αλλαντικά	Π
	100.000	
X	Κατεψυγμένα	Π
	60.000	
X	Νωπά	Π
	10.000	

X	Γαλακτοκ. Προϊόντα	Π
	150.000	
X	Ζυμαρικά	Π
	150.000	
X	Κονσέρβες	Π
	230.000	

Ο Λογαριασμός «Ποτά» είναι τριτοβάθμιος του Λογαριασμού «Εμπορεύματα» και δευτεροβάθμιος του λογαριασμού «Τρόφιμα».

Τα ποτά με τη σειρά τους αναλύονται σε :

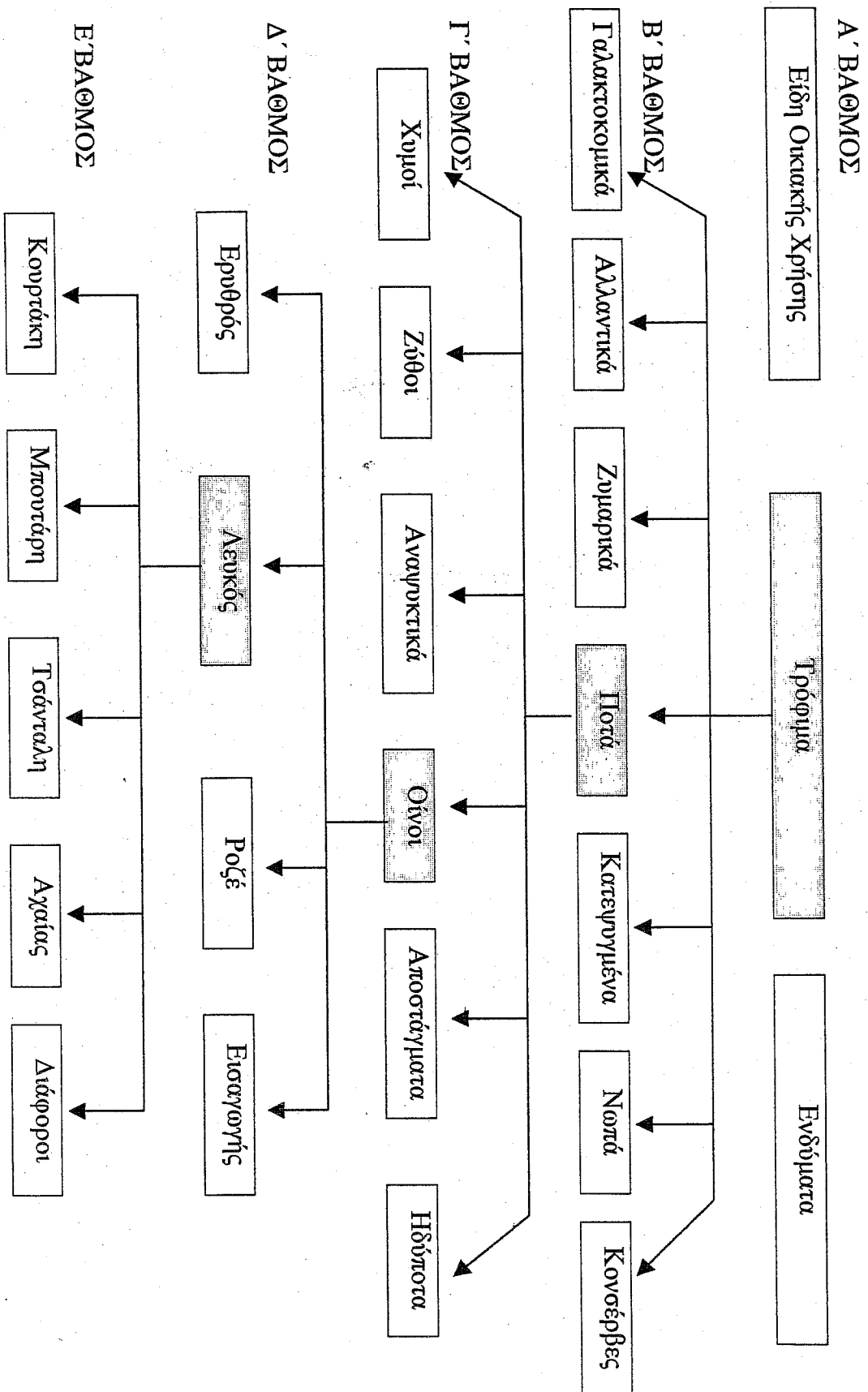
ΠΟΤΑ	
Χυμοί:	20.000
Οίνοι:	50.000
Αναψυκτικά:	30.000
Ζύθοι:	40.000
Αποστάγματα:	50.000
Ηδύποτα:	10.000
	<u>200.000</u>

X	Χυμοί	Π	X	Οίνοι	Π
	20.000			50.000	
X	Ζύθοι	Π	X	Αναψυκτικά	Π
	40.000			30.000	
X	Αποστάγματα	Π	X	Ηδύποτα	Π
	50.000			10.000	

Ο λογαριασμός «Αποστάγματα» είναι τεταρτοβάθμιος των «Εμπορευμάτων», τριτοβάθμιος των «Τροφίμων» και δευτεροβάθμιος των «Ποτών». Και αυτός με τη σειρά του μπορεί να αναλυθεί σε πεμπτοβάθμιο επίπεδο κατ' είδος. (π.χ. κονιάκ, ουίσκυ, βότκα, ούζο κ.λ.π.) σε εκτοβάθμιο κατά χώρα προέλευσης, σε εβδομοβάθμιο κατά παραγωγή κ.λ.π.

Με τον ίδιο τρόπο αναλύονται σε διάφορα επίπεδα όλοι οι περιληπτικοί λογαριασμοί του Γενικού Καθολικού (Ακίνητα, Μηχανήματα, Αποθέματα, Πελάτες, Προμηθευτές, Α' Υλές κ.λ.π.). Διαγραμματικά ένας περιληπτικός λογαριασμός αναλύεται:

ΕΜΠΟΡΕΥΜΑΤΑ

Ανακεφαλαιώνοντας, οι λογαριασμοί του Γενικού Καθολικού αποτελούν, συνήθως, τους πρωτοβάθμιους λογαριασμούς του λογιστικού σχεδίου μίας οικονομικής μονάδας, από τους οποίους οι περιληπτικοί είναι δυνατόν να αναλυθούν σε μία σειρά από επίπεδα βαθμών, ανάλογα με το είδος του λογαριασμού, την πληροφοριακή ανάγκη και φυσικά το κόστος που συνεπάγεται μία τέτοια ανάλυση.

Κάθε περιληπτικός πρωτοβάθμιος λογαριασμός έχει ένα **Αναλυτικό Καθολικό** στο οποίο περιλαμβάνονται όλοι οι δευτεροβάθμιοί του. Το ίδιο ισχύει και για ένα δευτεροβάθμιο λογαριασμό σε σχέση με τους τριτοβάθμιους που τον συγκροτούν (στην περίπτωση αυτή ο δευτεροβάθμιος είναι στην ουσία «πρωτοβάθμιος» με «δευτεροβάθμιους» τους αντίστοιχους τριτοβάθμιους κ.λ.π.)

Είναι φανερό ότι το σύνολο των χρεώσεων των δευτεροβάθμιων λογαριασμών πρέπει να ισούται με τη συνολική χρέωση του πρωτοβάθμιου και αντίστοιχα η πίστωση του πρωτοβάθμιου να ισούται με το σύνολο των πιστώσεων των δευτεροβάθμιων. Η σχέση αυτή αποτελεί την βασική συνθήκη συμφωνίας του Γενικού Καθολικού με τα επιμέρους «αναλυτικά» ή «βοηθητικά».

ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ:

Έστω ότι ο λογαριασμός «Προμηθευτές» της επιχείρησης «X» παρουσιάζει την παρακάτω κίνηση και υπόλοιπο:

X	Προμηθευτές	Π
	1.000	8.000
	500	2.000
	350	500
	400	1.000
	<u>2.250</u>	<u>800</u>
	Π.Ε. 10.050	12.300
	<u>12.300</u>	<u>12.300</u>
		10.050 N.Y.

ΑΝΑΛΥΤΙΚΟ ΚΑΘΟΛΙΚΟ ΠΡΟΜΗΘΕΥΤΩΝ

X	A. Αναστασίου	Π
	1.000	8.000
	<u>500</u>	<u>6.500</u>

X	B. Βασιλείου	Π
		2.000
		<u>2.000</u>

X	Γ. Γεωργίου	Π
	350	500
		1.000
	<u> </u>	<u>1.150</u>

X	Δ. Δημητρίου	Π
	400	800
	<u> </u>	<u>400</u>

Πράγματι διαπιστώνουμε ότι τα σύνολα των χρεώσεων και πιστώσεων καθώς και τα σχετικά υπόλοιπα ισούνται προς τα αντίστοιχα του πρωτοβάθμιου ($10.050 = 6.500 + 2.000 + 1.150 + 400$).

Για τον έλεγχο της ισότητας αυτής συντάσσεται περιοδικά και σε τακτά διαστήματα ένα ειδικό ισοζύγιο του αναλυτικού καθολικού κάθε πρωτοβάθμιου λογαριασμού (ο όρος «Ισοζύγιο» δεν είναι ακριβής καθώς το σύνολο των χρεώσεων και των πιστώσεων δεν είναι κατ' ανάγκη ίσα, εκτός από την περίπτωση όπου ο πρωτοβάθμιος είναι μηδενισμένος).

ΙΣΟΖΥΓΙΟ ΠΡΟΜΗΘΕΥΤΩΝ

ΠΡΟΜΗΘΕΥΤΕΣ	ΠΟΣΑ		ΥΠΟΛΟΙΠΑ	
	Χ	Π	Χ	Π
Α. Αναστασίου	1.500	8.000	-	6.500
Β. Βασιλείου	-	2.000	-	2.000
Γ. Γεωργίου	350	1.500	-	1.150
Δ. Δημητρίου	400	800	-	400
ΣΥΝΟΛΑ:	2.250	2.300	-	10.050

Η ενημέρωση των δευτεροβάθμιων λογαριασμών γίνεται και αυτή μέσα από τις ημερολογιακές εγγραφές, όπου οι αναλυτικοί λογαριασμοί γράφονται στη στήλη της αιτιολογίας κάτω από τον αντίστοιχο πρωτοβάθμιο υπογραμμισμένοι και τα ποσά αναφέρονται μόνο στη στήλη των μερικών ποσών, ενώ η κίνησή τους (χρέωση ή πίστωση) ακολουθεί την αντίστοιχη του πρωτοβάθμιού τους.

ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ:

Αγοράζουμε 1.000 μέτρα υφάσματος Α προς 50 € το μέτρο και 500 μέτρα υφάσματος Β προς 80 € το μέτρο, από τον προμηθευτή Χ.Χ. με τον εξής διακανονισμό : το ήμισυ της αξίας σε μετρητά και το υπόλοιπο με πίστωση. Η συναλλαγή αυτή θα αποτυπωθεί στο Ημερολόγιο με την ακόλουθη μορφή:

ΧΡΟΝ.	ΑΙΤΙΟΛΟΓΙΑ	ΣΓΚ	ΣΑΚ	Μερ. Ποσά	Χ	Π
	Εμπορεύματα	4				
	Α (1.000 X 50)		1	50.000	90.000	
	Β (500 X 80)		2	40.000		
	Ταμείο	1				45.000
	Προμηθευτές	8				45.000
	Χ.Χ.		5	45.000		

(Στη στήλη ΣΑΚ δίνεται η σελίδα του αναλυτικού καθολικού όπου βρίσκεται ο αντίστοιχος αναλυτικός λογαριασμός).

Στις περιπτώσεις όπου έχουμε ανάλυση σε πολλούς βαθμούς η καταχώριση συνήθως υποστηρίζεται από μηχανογραφημένα συστήματα και η ανάλυση αποτυπώνεται στην ειδική κωδικαρίθμηση των λογαριασμών (βλέπε τα σχετικά με τα λογιστικά σχέδια).

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ ΚΕΦΑΛΑΙΟΥ 13

1. Τι είναι οι περιληπτικοί –γενικοί λογαριασμοί και πως αναλύονται στη συνέχεια;
2. Πως εξασφαλίζεται η συμφωνία του Γενικού Καθολικού;

ΑΣΚΗΣΗ ΛΥΜΕΝΗ

Να γίνουν οι εγγραφές των παρακάτω συναλλαγών:

- α. Αγοράζονται από την επιχείρηση Γενικού Εμπορίου «Δ» 300 m στραντζαριστής σωλήνας 3 ιντσών προς 10 € ανά m επί πιστώσει από τον προμηθευτή της Γ. Γεωργίου.
- β. Πωλούνται στον πελάτη Α. Ανδρέου 400 m σωλήνας 5 ιντσών προς 20 € ανά m, το ήμισυ με μετρητά και το υπόλοιπο επί πιστώσει.
- γ. Καταβάλλονται στο Γ. Γεωργίου 1.000 € έναντι της σχετικής οφειλής.
- δ. Ο πελάτης Ι. Ιωάννου έναντι χρέους του εκδίδει επιταγή εις διαταγήν της επιχείρησης «Δ», ποσού 2.000 €.

Λύση άσκησης

ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟ						
ΧΡΟΝ.	ΑΙΤΙΟΛΟΓΙΑ	ΣΓΚ	ΣΑΚ	Μερ. Ποσά	Χ	Π
1	Εμπορεύματα	4			3.000	
	Σωλήνα 3'' (300X10)		2	3.000		
	Προμηθευτές Γ. Γεωργίου	18				3.000
2	Πελάτες	5			4.000	
	Α. Ανδρέου		2	4.000		
	Ταμείο	10			4.000	
3	Εμπορεύματα	4				8.000
	Σωλήνα 5'' (400 X 20)		3	8.000		
	Προμηθευτές	18			1.000	
	Γ. Γεωργίου		1	1.000		
	Ταμείο	10				1.000
4	Επιταγές Εισπρακτέες	11			2.000	
	Πελάτες	5				2.000
	Ι. Ιωάννου		12	2.000		

 ΑΣΚΗΣΗ

Στο αναλυτικό καθολικό πελατών της επιχείρησης «Α» εμφανίζονται οι ακόλουθοι λογαριασμοί πελατών (σε €).

X	Α	Π
2.000	1.000	

X	Β	Π
3.000	;	

X	Γ	Π
;	1.000	

X	Δ	Π
1.500	1.000	

X	Ε	Π
4.000	;	

X	Ζ	Π
10.000	;	

Δεδομένου ότι ο λογαριασμός του € εμφανίζει χρεωστικό υπόλοιπο 2.800 € και του Ζ μηδενικό, ο δε λογαριασμός «Πελάτες» εμφανίζεται στο Ισοζύγιο της «Α» με τα εξής ποσά:

ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟΙ	ΠΟΣΑ		ΥΠΟΛΟΙΠΑ	
	X	Π	X	Π
.....	.....	.....	.....	.....
.....	.....	.....	.....	.....
Πελάτες	14.000	;	6.800	;
.....	.....	.....	.....	.....
.....	.....	.....	.....	.....

Να συμπληρώσετε τα μη εμφανιζόμενα μεγέθη στους αναλυτικούς λογαριασμούς και στο Ισοζύγιο.

**ΛΟΓΙΣΤΙΚΟ ΚΥΚΛΩΜΑ
ΠΡΟΣΔΙΟΡΙΣΜΟΥ
ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟΥ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΟΣ**

ΚΕΦΑΛΑΙΑ XIII - XV

1.4. ΠΡΟΣΔΙΟΡΙΣΜΟΣ ΤΟΥ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΟΣ ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟΙ ΕΞΟΔΩΝ – ΕΞΟΔΩΝ

Οι οικονομικές μονάδες - επιχειρήσεις με τη δράση τους επιδιώκουν την πραγματοποίηση ενός θετικού οικονομικού αποτελέσματος. Πιο συγκεκριμένα, οι φορείς των οικονομικών μονάδων επιδιώκουν αύξηση της αξίας των Ιδίων Κεφαλαίων. Αυτό η επιχείρηση το επιτυγχάνει κυρίως με τα κέρδη, διότι με το πλεόνασμα αυτό που προκύπτει συνήθως από την αύξηση των Ενεργητικών στοιχείων, η επιχείρηση αμείβει τους φορείς της για τα κεφάλαια που επένδυσαν σε αυτήν ή το χρησιμοποιεί για τη διατήρηση και επέκταση της δραστηριότητάς της και επομένως αύξηση της «αξίας» της. Η ύπαρξη λοιπόν κερδοφόρων λειτουργιών είναι παράγοντας που συνδέεται στενά με την ίδια την ύπαρξη, επιβίωση και ανάπτυξη των οικονομικών μονάδων.

Η Λογιστική ορίζει με τη δική της μεθοδολογία ως **αποτέλεσμα μίας περιόδου (Καθαρά Αποτελέσματα Χρήσης)** το πλεόνασμα (ή έλλειμμα) που προκύπτει από τη διαφορά της χρηματικής αξίας των αγαθών και υπηρεσιών που διατέθηκαν σε σχέση με το κόστος των αγαθών και υπηρεσιών που χρησιμοποιήθηκαν και αναλώθηκαν αντίστοιχα σε αυτή τη συγκεκριμένη λογιστική χρονική περίοδο για την παραγωγή των αγαθών αυτών.

Είναι λοιπόν αναγκαίο να προσδιορισθούν για μία περίοδο (χρήση) η αξία των πωληθέντων προϊόντων και υπηρεσιών που παρασχέθηκαν (**έσοδα**) καθώς και το αντίστοιχο κόστος παραγωγής και διάθεσής τους καθώς και όλα τα «υποστηρικτικά» κόστη (**έξοδα**). Η διαφορά των δύο αυτών μεγεθών συνιστά το οικονομικό αποτέλεσμα της συγκεκριμένης περιόδου.

Έξοδο (ή Κόστος Επιχειρηματικής Δράσης) είναι η εκούσια ανάλωση ενός περιουσιακού στοιχείου η οποία γίνεται χάριν της λειτουργία μίας επιχείρησης και με σκοπό τη δημιουργία εσόδου και την επίτευξη του προσδοκώμενου αποτελέσματος.

Επομένως, έξοδο για μία περίοδο δεν είναι η αγορά ενός μηχανήματος, διότι στην περίπτωση αυτή ένα περιουσιακό στοιχείο απλώς αντικαταστάθηκε από ένα άλλο (επενδυτική δαπάνη). Για παράδειγμα, μειώθηκε το Ταμείο και αυξήθηκε ισόποσα ο λογαριασμός των μηχανημάτων. Η πληρωμή όμως του ενοικίου ή των μισθών, της ενέργειας, ή η χρησιμοποίηση πρώτων υλών σε προϊόντα που πωλήθηκαν, είναι έξοδα διότι συνιστούν αναλώσεις, δηλαδή με τις πράξεις αυτές επέρχεται μείωση του Ενεργητικού (π.χ. του Ταμείου ή των πρώτων υλών) και επομένως και του Ίδιου Κεφαλαίου (Παθητικό).

Αυτές όμως οι αναλώσεις – τα έξοδα- στοχεύουν στη δημιουργία μεγαλύτερης αξίας (ανεξάρτητα αν αυτό επιτυγχάνεται ή όχι).

Φυσικά, ακόμη και ένα πάγιο περιουσιακό στοιχείο (π.χ. ένα μηχάνημα, ένα αυτοκίνητο) θα αναλωθεί τελικά διαχρονικά χάριν της λειτουργίας της μονάδας. Η αρχική, όμως, δαπάνη αγοράς του επιμερίζεται χρονικά σε τμηματικά έξοδα (αποσβέσεις) σε κάθε λογιστική περίοδο μέχρι να συμπληρώσει τον κύκλο του «ωφέλιμου βίου» του.

Αντίθετα από το έξοδο, η **Ζημιά** (π.χ. καταστροφή εμπορεύματος) σημαίνει μία ακούσια απώλεια αξίας ή απαιτήσεως, από την οποία και δεν αναμένεται να προκύψει καμία θετική εισροή. Αποτελεί από μόνη ένα αρνητικό αποτέλεσμα.

Αντίστοιχα, μπορούμε να ορίσουμε τα **έσοδα** σαν εκείνες τις εισροές αξιών (π.χ. αύξηση του Ενεργητικού) οι οποίες είναι το αποτέλεσμα της λειτουργικής δραστηριότητας και του παραγωγικού – συναλλακτικού κύκλου της οικονομικής

μονάδας. Δηλαδή, με άλλα λόγια, τα έσοδα προκύπτουν από τη διάθεση των προϊόντων και υπηρεσιών μίας επιχείρησης ως «αντιπαροχή» για τα έξοδα που πραγματοποίησε η μονάδα αυτή για τη δημιουργία και τη διάθεση των αγαθών αυτών.

Μία γενική ταξινόμηση των εξόδων (και των εσόδων) τα διακρίνει σε **οργανικά** και **ανόργανα**.

Τα οργανικά έξοδα είναι αυτά που συνδέονται υπό κανονικές συνθήκες με τη λειτουργία και τη βασική δραστηριότητα της επιχείρησης (δηλαδή θεωρούνται βασικά και απαραίτητα για την παραγωγή και τη διάθεση του προϊόντος ή της υπηρεσίας όπως είναι οι πρώτες ύλες, οι μισθοί, η ενέργεια, οι αποσβέσεις των μηχανών κ.λ.π.). Το άθροισμα των οργανικών εξόδων συνιστά το κόστος παραγωγής ενός προϊόντος ή παροχής μίας υπηρεσίας.

Ανόργανα, θεωρούνται τα έξοδα που δεν σχετίζονται άμεσα με τη βασική δραστηριότητα της επιχείρησης (π.χ. ένα εργοστάσιο επίπλων καταβάλλει φύλακτρα για μία τραπεζοθυρίδα όπου φυλάει κάποια έγγραφα, ή μία συνδρομή στην Αντικαρκινική Εταιρία κλ.π.). Οι πιο πάνω διακρίσεις έχουν ιδιαίτερη σημασία για τις διαδικασίες κοστολόγησης και τιμολόγησης των προϊόντων και υπηρεσιών.

Αντίστοιχα, οργανικά έσοδα είναι εκείνα που προκύπτουν από τη διάθεση του αγαθού (προϊόντος ή υπηρεσίας) που παράγει η επιχείρηση.

Ανόργανα έσοδα είναι αυτά τα οποία δεν σχετίζονται με το βασικό της παραγωγικό – συναλλακτικό κύκλωμα όπως, για παράδειγμα, σε μία βιομηχανία τα έσοδα από τόκους ή από ενοίκια.

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ ΚΕΦΑΛΑΙΟΥ 14

1. Τι ονομάζεται αποτέλεσμα μίας περιόδου (Καθαρά Αποτελέσματα Χρήσης);
2. Τι είναι έξοδο;
3. Τι είναι ζημιά;
4. Τι είναι έσοδο;
5. Σε ποιες κατηγορίες χωρίζονται τα έξοδα (και τα έσοδα);

15. Η ΑΡΧΗ ΤΟΥ ΔΕΔΟΥΛΕΥΜΕΝΟΥ

Όπως ήδη αναφέρθηκε, η λογιστική για να προσδιορίσει το αποτέλεσμα μίας περιόδου, αντιπαραθέτει τα έσοδα προς τα έξοδα της περιόδου αυτής ακολουθώντας την αρχή της «συσχέτισης εσόδων – εξόδων» (**Matching Principle**). Πότε όμως ένα έξοδο ή ένα έσοδο αναγνωρίζεται και σχετίζεται προς μία συγκεκριμένη χρονική περίοδο;

Η Λογιστική σαν απάντηση στο πιο πάνω ερώτημα έχει αποδεχθεί την «**αρχή του δεδουλευμένου**» (**accruals' concept**), δηλαδή αναγνωρίζει το έξοδο (και το έσοδο) όταν αυτό «πραγματοποιείται», αποσυνδέοντάς το από την πληρωμή (είσπραξη) του. Πιο συγκεκριμένα, αν μία επιχείρηση δεν έχει πληρώσει τους μισθούς των υπαλλήλων της του μηνός Δεκεμβρίου, και στο τέλος της χρήσης (31 Δεκεμβρίου) προσδιορίσει τα έξοδά της, θα βγάλει εσφαλμένα αποτελέσματα αν λάβει υπόψη της μόνο τις πληρωμές μισθών που έχουν εκταμιευθεί. Και αυτό διότι το έξοδο, η ανάλωση, δηλαδή η παροχή εργασίας, έχει πραγματοποιηθεί μέσα στην περίοδο την οποία μελετά. Θα πρέπει δηλαδή η επιχείρηση να συμπεριλάβει στα έξοδα της χρήσης και τους μισθούς του Δεκεμβρίου, έστω και αν δεν τους έχει καταβάλει. Το ίδιο λάθος θα γίνει αν θεωρήσει σαν έξοδο μία πληρωμή που αφορά σε επόμενη περίοδο, όπως π.χ. όταν προκαταβάλλει τα ασφάλιστρα πυρός για τα ακίνητά της.

Αντίστοιχη είναι και η περίπτωση των εσόδων. Αν πραγματοποιηθεί μία πώληση σε μία περίοδο, ανεξάρτητα από τον αν έχει γίνει η είσπραξη, τότε το έσοδο υπάρχει, γιατί έχει δημιουργηθεί μία απαίτηση. Για τον ίδιο λόγο, όταν η είσπραξη των χρημάτων αυτών γίνει σε μία επόμενη περίοδο, δεν πρέπει να θεωρηθεί έσοδο της περιόδου εκείνης. Κατ'αναλογία, μπορεί να γίνει μία είσπραξη χωρίς να δημιουργηθεί το έσοδο (δηλαδή χωρίς να γίνει κάποια πώληση), όπως συμβαίνει σε μία προκαταβολή ενός πελάτη.

ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ

ΟΙΚ. ΓΕΓΟΝΟΣ	ΗΜ/ΝΙΑ	ΟΙΚ. ΓΕΓΟΝΟΣ	ΗΜ/ΝΙΑ
1. Έκδοση μισθοδοτικής κατάστασης Δεκεμβρίου. (η επιχείρηση δεν έχει διαθέσιμα για να πληρώσει τους μισθούς)	31.12.20X1 ↑	Πληρωμή μισθών Δεκεμβρίου.	10.01.20X2
ΕΞΟΔΟ 20X1			
2. Προκαταβολή ενοικίου Ιανουαρίου	25.12.20X1	Έκδοση απόδειξης ενοικίου Ιανουαρίου από τον ιδιοκτήτη του ακινήτου.	15.01.20X2 ↑
		ΕΞΟΔΟ 20X2	
3. Είσπραξη προκαταβολής για πώληση εμπορεύματος που θα πραγματοποιηθεί τον Φεβρουάριο.	07.11.20X1	Πώληση του εμπορεύματος.	07.02.20X2 ↑
		ΕΞΟΔΟ 20X2	
4. Παροχή υπηρεσιών σε πελάτη με πίστωση.	Δεκ. 20X1 ↑	Είσπραξη για την παροχή των υπηρεσιών του Δεκεμβρίου.	17.03.20X2
ΕΞΟΔΟ 20X1			
5. Προκαταβολή ασφαλιστρών εξαμήνου. αναλογία	15.10. 20X1 ↑ 2,5 μηνών.	Λήξη Ασφαλιστήριου Συμβολαίου αναλογία	15.04.20X2 ↑ 3,5 μηνών.
ΕΞΟΔΟ 20X1		ΕΞΟΔΟ 20X2	

Συμπερασματικά, και με βάση την πιο πάνω αρχή, για τον προσδιορισμό του αποτελέσματος μίας περιόδου πρέπει να ληφθούν υπόψη μόνο τα δεδουλευμένα έξοδα και έσοδα.

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ ΚΕΦΑΛΑΙΟΥ 15

1. Αναλύστε την αρχή του δεδουλευμένου.

16. ΛΟΓΙΣΤΙΚΗ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ
ΠΡΟΣΔΙΟΡΙΣΜΟΥ ΤΟΥ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΟΣ

Τα στοιχεία που συνιστούν το αποτέλεσμα μίας περιόδου, δηλαδή τα έξοδα και τα έσοδα, παρακολουθούνται με ιδιαίτερους σχετικούς λογαριασμούς διαχείρισης στο Ημερολόγιο και το Γενικό Καθολικό, και επομένως εμφανίζονται και στα σχετικά Ισοζύγια. Επειδή δε, τα μεν έξοδα στην ουσία αποτελούν ελαττώσεις του Ιδίου Κεφαλαίου, τα δε έσοδα αυξήσεις του, η κίνηση των λογαριασμών αυτών ακολουθεί κατ' αναλογία τον τρόπο κίνησης του λογαριασμού αυτού. Επομένως τα έξοδα (εισροές) χρεώνονται ενώ τα έσοδα (εκροές) πιστώνονται όταν αυξάνονται.

X	Έξοδα	Π	X	Έσοδα	Π
	+	-		-	+
	+	-		-	+
	+	-		-	+

Αφού ενημερωθούν οι λογαριασμοί κατά τη διάρκεια της χρήσης, στο τέλος της συγκεντρώνονται στους αποτελεσματικούς λογαριασμούς **Εκμετάλλευσης και Αποτελεσμάτων Χρήσης**.

Οι λογαριασμοί αυτοί παίζουν το ρόλο ενός **λογιστικού χώρου** όπου μεταφέρονται (με κατάλληλες εγγραφές χρεωπιστώσεων) όλα τα έξοδα και τα έσοδα της περιόδου αυτής. Ειδικότερα, στο λογαριασμό Εκμετάλλευσης μεταφέρονται όλα τα οργανικά έξοδα και έσοδα, δηλαδή αυτά που συνδέονται άμεσα και οργανικά με τη βασική δραστηριότητα της επιχείρησης, με συνέπεια το υπόλοιπο του λογαριασμού αυτού

(χρεωστικό ή πιστωτικό) να αποτελεί το **οργανικό αποτέλεσμα** (Κέρδος ή Ζημιά Εκμετάλλευσης) της οικονομικής μονάδας.

Στην αμέσως επόμενη φάση, το οργανικό αποτέλεσμα και όλα τα άλλα ανόργανα και έκτακτα έσοδα και έξοδα μεταφέρονται στο λογαριασμό « Αποτελέσματα Χρήσης» του οποίου το υπόλοιπο είναι και το τελικό αποτέλεσμα της επιχείρησης για τη συγκεκριμένη περίοδο.

Πριν αρχίσει, όμως, η διαδικασία των λογιστικών εγγραφών μεταφοράς των λογαριασμών Εξόδων και Εσόδων στα Αποτελέσματα, έχει προηγηθεί μία σειρά εργασιών «Τέλους Χρήσης» με τις οποίες έχουν γίνει διάφορες προσαρμογές προς τα δεδομένα της Απογραφής, έχουν υπολογισθεί τα δεδουλευμένα και μη δεδουλευμένα έσοδα, έχουν εκκαθαρισθεί οι μικτοί λογαριασμοί κ.λ.π.

Με τις χρεωπιστώσεις των αποτελεσματικών λογαριασμών κατά τη μεταφορά των ποσών τους στα Αποτελέσματα Χρήσης, **όλοι οι λογαριασμοί εσόδων και εξόδων εξισώνονται και μηδενίζονται στο τέλος της χρήσης** και δικαιολογημένα, καθώς αφορούν σε αυτή τη χρήση και μόνο, με συνέπεια να μην απεικονίζονται τελικά στον Ισολογισμό, παρά μόνο έμμεσα από το σχετικό αποτέλεσμα.

ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ:

Έστω ότι τα οριστικά υπόλοιπα των λογαριασμών του Γενικού Καθολικού της επιχείρησης τουριστικού γραφείου «Α» έχουν ως εξής (ποσά σε €):

Ταμείο	Έπιπλα	Ενοίκια
1.000	4.000	2.000

Πελάτες	I. Κεφάλαια	Πιστωτές
6.000	2.600	3.000
Μισθοί	Γεν. Έξοδα	Χρεόγραφα
10.000	4.000	2.000
Έσοδα Χρεογράφων	Κατάθεση	Έκτακτες ζημιές
500	2.000	100
Έσοδα Γραφείου		
25.000		

Για να βρούμε τα αποτελέσματα, αρχικά εντοπίζουμε τους λογαριασμούς εξόδων-εσόδων, διότι οι λογαριασμοί Ισολογισμού (Ταμείο, Έπιπλα, Προμηθευτές κ.λ.π.) παρακολουθούν και απεικονίζουν περιουσιακά στοιχεία και όχι αποτέλεσμα. Στη συνέχεια, ανοίγουμε τον Λογαριασμό Εκμετάλλευσης όπου με ημερολογιακές εγγραφές μεταφέρουμε τα οργανικά έξοδα και έσοδα και κατόπιν, το οργανικό αποτέλεσμα, δηλαδή το διαμορφωμένο υπόλοιπο του Λογαριασμού Εκμετάλλευσης, μαζί με τα ανόργανα έξοδα και έσοδα μεταφέρονται στα Αποτελέσματα Χρήσης.

α/α	ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟ (ποσά σε €)	X	Π
1	Εκμετάλλευση Γραφείου Ενοίκια	2.000	2.000
2	Εκμετάλλευση Γραφείου Μισθοί	10.000	10.000
3	Εκμετάλλευση Γραφείου Γενικά Έξοδα	4.000	4.000
4	Έσοδα Γραφείου Εκμετ. Γραφείου	25.000	25.000
5	Εκμετάλλευση Γραφείου Αποτελ. Χρήσης	9.000	9.000
6	Αποτελ. Χρήσης Έκτακτες Ζημιές	100	100
7	Έσοδα Χρεογράφων Αποτελ. Χρήσης	500	500
8	Αποτελ. Χρήσης Κέρδη Χρήσης	9.400	9.400
9	Κέρδη Χρήσης Ίδια Κεφάλαια *	940	940
	ΣΥΝΟΛΑ		

* με την παραδοχή ότι οι ιδιοκτήτες δεν «αποσύρουν» τα κέρδη από την επιχείρηση

ΓΕΝΙΚΟ ΚΑΘΟΛΙΚΟ «Α», μετά τα παραπάνω:

Ταμείο	Έπιπλα	Ενοίκια
100	400	<u>200</u> <u>200</u> (1)
Πελάτες	Ι. Κεφάλαια	Προμηθευτές
6.000	2.600 9.400 (9)	3.000
Μισθοί	Γεν. Έξοδα	Χρεόγραφα
<u>10.000</u> <u>10.000</u> (2)	<u>4.000</u> <u>4.000</u> (3)	2.000
Έσοδα Χρεογράφων	Κατάθεση	Έκτακτες ζημιές
(7) <u>500</u> <u>500</u>	2.000	<u>100</u> <u>100</u> (6)
Έσοδα Γραφείου	Έκμετάλλ. Γραφείου	Αποτελέσματα Χρήσης
(4) <u>25.000</u> <u>25.000</u>	(1) 2.000 <u>25.000</u> (4) (2) 10.000 (3) 4.000 (4) 9.000* <u>25.000</u>	(6) 100 9.000 (5) (8) 9.040** 500 (7) <u>9.500</u> <u>9.500</u>
Κέρδη Χρήσης		
(9) <u>9.400</u> <u>9.400</u> (8)		

* οργανικό αποτέλεσμα

**αποτέλεσμα χρήσης (Κέρδη Χρήσης)

Ο λογαριασμός «Κέρδη Χρήσης» εμφανίζει το τελικό αποτέλεσμα της Χρήσης, ενώ συγχρόνως, όπως φαίνεται στο Γενικό Καθολικό, οι λογαριασμοί εσόδων και εξόδων έχουν κλείσει και παραμένουν μόνον οι λογαριασμοί του Ισολογισμού, το δε «απόσταγμα» των λογαριασμών εσόδων και εξόδων, δηλαδή το τελικό αποτέλεσμα, έχει ενσωματωθεί λογιστικά στα Ίδια Κεφάλαια της επιχείρησης, ή θα είχε μεταφερθεί στους προσωπικούς λογαριασμούς των εταίρων αν είχαν αποφασίσει τη διανομή του κέρδους σε αυτούς ή θα είχε διανεμηθεί σύμφωνα με τον Πίνακα Διάθεσης Κερδών που συντάσσουν οι Ανώνυμες Εταιρίες.

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ ΚΕΦΑΛΑΙΟΥ 16

1. Τι είναι οι λογαριασμοί διαχείρισης; Εμφανίζονται στον Ισολογισμό;
2. Τι είναι ο λογαριασμός Εκμετάλλευσης;
3. Τι είναι ο λογαριασμός Αποτελεσμάτων Χρήσης;
4. Ποια βήματα ακολουθούμε για να διαμορφώσουμε τα αποτελέσματα χρήσης;

 ΑΣΚΗΣΗ ΛΥΜΕΝΗ

Η επιχείρηση συνεργείων αυτοκινήτων «Χ.Χ.» παρουσιάζει στο τέλος (31 Δεκεμβρίου) της τρέχουσας χρήσης τα παρακάτω υπόλοιπα λογαριασμών (ποσά σε €):

1. Μηχανήματα	50.000
2. Εργαλεία	10.000
3. Πελάτες	5.000
4. Προμηθευτές	15.000
5. Ενοίκια - Έξοδα	8.000
6. Μισθοί	20.000
7. Καταθέσεις στην Εθνική Τράπεζα	4.000
8. Γραμμάτια Πληρωτέα	10.000
9. Γενικά Έξοδα	6.000
10. Δάνειο Εμπορικής Τράπεζας	14.000
11. Έσοδα Συνεργείου	50.000
12. Προκαταβολές Πελατών	2.000
13. Ανταλλακτικά	3.000
14. Έκτακτες Ζημιές	2.000
15. Ίδια Κεφάλαια	;

Ζητείται, αφού πρώτα προσδιορισθεί το ύψος των Ιδίων Κεφαλαίων να ευρεθεί το αποτέλεσμα της χρήσης και να συνταχθεί ο Ισολογισμός, αφού ληφθούν υπόψη τα παρακάτω στοιχεία της απογραφής:

A. Οφείλονται οι μισθοί Δεκεμβρίου 3.000 € .

B. Έχει προκαταβληθεί το ενοίκιο Ιανουαρίου του επόμενου έτους 700 € .

Γ. Από τις Τράπεζες γνωστοποιείται ότι καταλογίσθηκαν οι τόκοι του δανείου (3.000 €) και των καταθέσεων (800 €).

Τα υπόλοιπα στοιχεία συμφωνούν με την απογραφή.

Λύση άσκησης

1. Ο προσδιορισμός των Ιδίων Κεφαλαίων απαιτεί τη σύνταξη μίας λογιστικής κατάστασης όπου τα λογιστικά μεγέθη του Γενικού Καθολικού θα ταξινομηθούν στα οικεία κεφάλαια του Ενεργητικού και του Παθητικού. Η διαφορά Ενεργητικού και Ξένων Κεφαλαίων αποτελεί τα Ίδια Κεφάλαια της επιχείρησης.

X	«X.X.» Λογιστική Κατάσταση της 31ης Δεκεμβρίου	II	
1. Μηχανήματα	50.000	4. Προμηθευτές	15.000
2. Εργαλεία	10.000	8. Γραμμ. Πληρωτέα	10.000
3. Πελάτες	5.000	10. Δάνειο Εμπορικής	14.000
5. Ενοίκια – έξοδα	8.000	11. Έσοδα Συνεργείου	50.000
6. Μισθοί	20.000	12. Προκατ. Πελατών	2.000
7. Καταθέσεις Εθνικής	4.000	Συν. Ξέν. Κεφαλ.	91.000
9. Γενικά έξοδα	6.000		
13. Ανταλλακτικά	8.000	15. Ίδια Κεφάλαια	22.000
14. Έκτακτες Ζημιές	2.000		
	<u>113.000</u>		<u>113.000</u>

Ίδια Κεφάλαια = Ε – ΞΚ = 113.000 – 91.000 = 22.000 €. Με βάση τα παραπάνω στοιχεία απεικονίζουμε το Γενικό Καθολικό της επιχείρησης.

1. Πριν προχωρήσουμε στην εύρεση του αποτελέσματος πρέπει να τακτοποιήσουμε τα λογιστικά μεγέθη σύμφωνα με τα δεδομένα της απογραφής:

A. Η διαπίστωση ότι οφείλονται μισθοί για την τρέχουσα χρήση σημαίνει ότι το πραγματικό δεδουλευμένο έξοδο είναι μεγαλύτερο από αυτό που εμφανίζει ο σχετικός λογαριασμός. Για να «λογιστικοποιήσουμε» αυτό το επιπλέον έξοδο, αλλά συγχρόνως και την αντίστοιχη υποχρέωση, διενεργούμε την ακόλουθη εγγραφή :

α.α.

(ποσά σε €)		X	Π
1	6. Μισθοί	3.000	
	16. Οφειλόμενοι Μισθοί		3.000

B. Αντίστροφα από το A', το προκαταβλημένο ενοίκιο του Ιανουαρίου δεν αποτελεί έξοδο για την επιχείρηση στο τέλος Δεκεμβρίου, αλλά **απαίτηση**. Η σχετική εγγραφή τακτοποίησης είναι:

α/α.

(ποσά σε €)		X	Π
2	17. Ενοίκια Προπληρωθέντα	700	
	5. Ενοίκια - Έξοδα		700

Γ. Το δεδουλευμένο **έξοδο** των τόκων του δανείου καθώς και το δεδουλευμένο **έσοδο** των τόκων των καταθέσεων, μαζί με τις αντίστοιχες αυξήσεις των υποχρεώσεων του δανείου και του ύψους των καταθέσεων, θα εμφανισθούν με τις εγγραφές:

α/α

(ποσά σε €)		X	Π
3	18. Τόκοι - Έξοδα 10. Δάνειο Εμπορικής	3.000	3.000
4	7. Καταθέσεις Εθνικής 19. Τόκοι - Έσοδα	8.000	8.000

3. Στη συνέχεια, προσδιορίζουμε ποιοι λογαριασμοί από το Γενικό Καθολικό είναι λογαριασμοί διαχείρισης (έσοδα – έξοδα), διότι μόνο αυτοί συμμετέχουν στον υπολογισμό του αποτελέσματος. Οι λογαριασμοί αυτοί είναι οι υπ. αρ. 5, 6, 9, 11, 14, 18, 19 και οι οποίοι θα μεταφερθούν στους λογαριασμούς αποτελεσμάτων.

α/α

(ποσά σε €)		X	Π
5	20. Εκμετάλλευση Συνεργείου 5. Ενοίκια – Έξοδα	7.300	7.300
6	20. Εκμετάλλευση Συνεργείου 6. Μισθοί	23.000	23.000
7	20. Εκμετάλλευση Συνεργείου 9. Γενικά Έξοδα	6.000	6.000
8	11. Έσοδα Συνεργείου 20. Εκμεταλ. Συνεργείου	50.000	50.000

Β. Το πιστωτικό υπόλοιπο ($50.000 - 36.300 = 13.700$) του λογαριασμού «Εκμετάλλευσης Συνεργείου» είναι το οργανικό αποτέλεσμα (κέρδος) από τη δραστηριότητα του συνεργείου. Μαζί με τα ανόργανα έξοδα και έσοδα του συνεργείου (λογαριασμοί 14, 18, 19) θα μεταφερθούν με εγγραφές στο

λογαριασμό «Αποτελέσματα Χρήσης», προκειμένου να προσδιορισθεί το τελικό αποτέλεσμα χρήσης.

α/α

	(ποσά σε €)	X	Π
9	20. Εκμετάλλευση Συνεργείου 21. Αποτελέσματα Χρήσης	13.700	13.700
10	21. Αποτελέσματα Χρήσης 14. Έκτακτες Ζημιές	2.000	2.000
11	21. Αποτελέσματα Χρήσης 18. Τόκοι - Έξοδα	3.000	3.000
12	19. Τόκοι - Έσοδα 21. Αποτελέσματα Χρήσης	800	800
13	21. Αποτελέσματα Χρήσης 22. Κέρδη Χρήσης	9.500	9.500

Το πιστωτικό υπόλοιπο ($14.500 - 5.000 = 9.500$) του λογαριασμού «Αποτελέσματα Χρήσης», δηλαδή το κέρδος της επιχείρησης ανέρχεται σε 9.500 €. Με την παραδοχή ότι η επιχείρηση αποφασίζει να μην διανείμει το αποτέλεσμα, τότε, αφού υπολογισθεί ο οφειλόμενος φόρος εισοδήματος, (40% επί των κερδών), το υπόλοιπο μεταφέρεται στα Ίδια Κεφάλαια.

α/α

	(ποσά σε €)	X	Π
14	22. Κέρδη Χρήσης 23. Φόροι Πληρωτέοι	3.800	3.800
15	22. Κέρδη Χρήσης 15. Ίδια Κεφάλαια	5.700	5.700

(ποσά σε €)

1. Μηχανήματα		2. Εργαλεία		3. Πελάτες	
<u>50.000</u>		<u>10.000</u>		<u>5.000</u>	
4. Προμηθευτές		5. Ενοίκια - Έξοδα		6. Μισθοί	
<u>15.000</u>		<u>8.000</u>	<u>700 (2)</u>	<u>20.000</u>	<u>23.000(6)</u>
			<u>7.300 (5)</u>	<u>(1) 3.000</u>	
		<u>8.000</u>	<u>8.000</u>	<u>23.000</u>	<u>23.000</u>
7. Καταθέσεις Εθνικής		8. Γραμμάτια Πληρωτέα		9. Γενικά Έξοδα	
<u>4.000</u>		<u>10.000</u>		<u>6.000</u>	<u>6.000 (7)</u>
<u>(4) 800</u>					
10. Δάνειο Εμπορικής		11. Έσοδα Συνεργείου		12. Προκαταβολές Πελατών	
<u>14.000</u>		<u>(8)50.000</u>	<u>50.000</u>	<u>20.000</u>	
<u>3.000(3)</u>					
13. Ανταλλακτικά		14. Έκτακτες Ζημιές		15. Ίδια Κεφάλαια	
<u>8.000</u>		<u>2.000</u>	<u>2.000 (10)</u>	<u>22.000</u>	
				<u>5.700(15)</u>	
16. Οφειλόμενοι Μισθοί		17. Ενοίκια Προπληρωθέντα		18. Τόκοι - Έξοδα	
<u>3.000(1)</u>		<u>(2) 700</u>		<u>(3) 3.000</u>	<u>3.000 (11)</u>

19. Τόκοι - Έσοδα		20. Εκμετάλλευση Συνεργείου		21. Αποτελέσματα Χρήσης	
(12) 800	800 (4)	(5) 7.300	50.000(8)	(10)2.000	13.700 (9)
<u>800</u>	<u>800</u>	(6)23.000		(11)3.000	800(12)
		(7) 6.000		5.000	14.500
		36.300	50.000	(13)9.500	
		(9)13.700		14.500	14.500
		<u>50.000</u>	<u>50.000</u>	<u>14.500</u>	<u>14.500</u>
22. Κέρδη Χρήσης		23. Φόροι Πληρωτέοι			
(14) 3.800	9.500(13)		3.800 (14)		
(15) 5.700					
<u>9.500</u>	<u>9.500</u>				

Με τα υπόλοιπα του Γενικού Καθολικού όπως έχουν διαμορφωθεί μετά τις λογιστικές τακτοποιήσεις της Απογραφής και μετά τον προσδιορισμό του αποτελέσματος, συντάσσεται ο Πίνακας του Ισολογισμού.

ΙΣΟΛΟΓΙΣΜΟΣ της «Χ.Χ.» της 31.12.20XX (Ποσά σε €)

ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟ		ΠΑΘΗΤΙΚΟ	
ΠΑΓΙΑ		ΙΔΙΑ ΚΕΦΑΛΑΙΑ	27.700
Μηχανήματα	50.000		
Εργαλεία	10.000	ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ	
ΚΥΚΛΟΦΟΡΟΥΝΤΑ		Δάνειο Εμπορικής	17.000
Ανταλλακτικά	8.000	Προμηθευτές	15.000
Πελάτες	5.000	Γραμμάτια Πληρωτέα	10.000
Προπληρωθ. ενοίκια	700	Προκαταβολές Πελατών	2.000
ΔΙΑΘΕΣΙΜΑ		Οφειλόμενοι Μισθοί	3.000
Καταθέσεις Όψεως	<u>4.800</u>	Φόροι Πληρωτέοι	<u>3.800</u>
ΣΥΝΟΛΟ	<u>78.500</u>	ΣΥΝΟΛΟ	<u>78.500</u>

 ΑΣΚΗΣΕΙΣ

1. Τα υπόλοιπα του Γενικού Καθολικού της Ξενοδοχειακής Επιχείρησης «Ζέφυρος» την 31.12.XX εμφανίζονται ως εξής (ποσά σε €):

Χρεόγραφα	1.000
Ακίνητα	1.000
Εξοπλισμός	3.000
Πελάτες	4.000
Γραμμάτια Πληρωτέα	1.000
Γραμμάτια Εισπρακτέα	500
Δάνειο Ε.Ο.Τ.	8.000
Καταθέσεις	2.500
Ταμείο	4.500
Ίδια Κεφάλαια	6.000
Έσοδα Ξενοδοχείου	9.000
Δάνειο κεφαλαίου κίνησης Εμπορικής	3.000
Προμηθευτές	1.200
Προκαταβολές πελατών	700
Γενικά έξοδα	2.000
Μισθοί	7.000
Εργοδοτικές εισφορές	800
Ασφάλιστρα	900
Προκαταβολές μισθών	400
Έσοδα εστιατορίου	6.000
Τρόφιμα και ποτά	1.200
Τρόφιμα και ποτά αναλωθέντα	3.300
Τόκοι πιστωτικοί	1.200

Κατά την απογραφή τέλους χρήσης διαπιστώθηκαν τα ακόλουθα (ποσά σε €)

1. Καταλογίσθηκαν τόκοι δανείων	
• ΕΟΤ	500
• Ε.Τ.	200
2. Καταλογίσθηκαν τόκοι καταθέσεων	250
3. Οφείλονται εργοδοτικές εισφορές Δεκεμβρίου	150
4. Έχουν δοθεί προκαταβολές μισθών	200
5. Τα μένοντα τρόφιμα και ποτά αποτιμήθηκαν	1.000
6. Διαπιστώθηκαν προπληρωθέντα ασφάλιστρα	150
7. Οφείλεται λογαριασμός Δ.Ε.Η. Δεκεμβρίου	100
8. Οι προκαταβολές πελατών ανέρχονται σε	400
9. Έχουν προεισπραχθεί έσοδα εστιατορίου	200
10. Υπόλοιπο Ταμείου	4.450
11. Τα τοκομερίδια εισπρακτέα ανέρχονται σε	200
12. Οι αποσβέσεις ακινήτων είναι	250
13. Οι αποσβέσεις εξοπλισμού είναι	150

Δεδομένου ότι στην εκμετάλλευση του Ξενοδοχείου αντιστοιχούν:

- Το 60% των Γενικών Εξόδων
- Το 70% των Μισθών
- Το 60% των Εργοδοτικών Εισφορών
- Το 80% των αποσβέσεων ακινήτου
- Το 50% των αποσβέσεων του εξοπλισμού
- Το 50% των ασφαλίσεων

Να προσδιορισθεί το αποτέλεσμα εκμετάλλευσης ξενοδοχείου και εστιατορίου καθώς και το αποτέλεσμα χρήσης της ξενοδοχειακής επιχείρησης και να συνταχθεί ο τελικός

Ισολογισμός, δεδομένου ότι το προκύπτον αποτέλεσμα μεταφέρεται στα Ίδια Κεφάλαια.

2. Σημειώστε το είδος του λογιστικού μεγέθους (ή μεγεθών) που προκύπτει από τα παρακάτω οικονομικά γεγονότα:

1. Πληρωμή των μισθών προσωπικού του επόμενου μήνα.

α. Έσοδο

β. Έξοδο

γ. Απαίτηση – δικαίωμα

δ. Υποχρέωση

2. Είσπραξη προκαταβολής πελάτη για μελλοντική παροχή υπηρεσιών.

α. Έσοδο

β. Έξοδο

γ. Απαίτηση – δικαίωμα

δ. Υποχρέωση

3. Πληρωμή τιμολογίων ΔΕΗ και ΟΤΕ των τελευταίων δύο μηνών.

α. Έσοδο

β. Έξοδο

γ. Απαίτηση – δικαίωμα

δ. Υποχρέωση

4. Λήψη τιμολογίου ΕΥΔΑΠ των τελευταίων δύο μηνών για πληρωμή.

α. Έσοδο

β. Έξοδο

γ. Απαίτηση – δικαίωμα

δ. Υποχρέωση

5. Προπληρωμή ασφαλιστρών μεταφοράς εμπορευμάτων.

α. Έσοδο

β. Έξοδο

γ. Απαίτηση – δικαίωμα

δ. Υποχρέωση

6. Λήψη απόφασης Πρωτοδικείου για πληρωμή αποζημίωσης σε πελάτη λόγω κακής παροχής υπηρεσιών.

☐	α. Έσοδο	☐	β. Έξοδο
☐	γ. Απαίτηση – δικαίωμα	☐	δ. Υποχρέωση

7. Προκαταβολή σε προμηθευτή για αγορά πρώτων υλών.

☐	α. Έσοδο	☐	β. Έξοδο
☐	γ. Απαίτηση – δικαίωμα	☐	δ. Υποχρέωση

8. Είσπραξη ενοικίων τρέχοντος μήνα κτηρίου, ιδιοκτησίας της επιχείρησης.

☐	α. Έσοδο	☐	β. Έξοδο
☐	γ. Απαίτηση – δικαίωμα	☐	δ. Υποχρέωση

9. Πληρωμή μισθών τρέχοντος μήνα.

☐	α. Έσοδο	☐	β. Έξοδο
☐	γ. Απαίτηση – δικαίωμα	☐	δ. Υποχρέωση

10. Προκαταβολή μισθού σε υπάλληλο της επιχείρησης.

☐	α. Έσοδο	☐	β. Έξοδο
☐	γ. Απαίτηση – δικαίωμα	☐	δ. Υποχρέωση

11. Είσπραξη τιμολογίου από πώληση – παροχή υπηρεσιών.

☐	α. Έσοδο	☐	β. Έξοδο
☐	γ. Απαίτηση – δικαίωμα	☐	δ. Υποχρέωση

3. Ποιους λογαριασμούς

- του Ενεργητικού (Εξοπλισμός, Απαιτήσεις, Χρεόγραφα, Εμπορεύματα, Ταμείο),
- του Παθητικού (Ίδια Κεφάλαια, Υποχρεώσεις προς Τράπεζες, Προμηθευτές) και
- Αποτελεσμάτων

θα πρέπει να ενημερώσει (δηλαδή να χρεώσει και να πιστώσει) μία επιχείρηση, βάσει των παρακάτω οικονομικών γεγονότων;

(Σημείωση: υπάρχει περίπτωση σε μία χρέωση να αντιστοιχούν δύο πιστώσεις με σύνολο ισόποσο της χρέωσης, και το αντίστροφο).

1. Η επιχείρηση αγοράζει μηχάνημα, το οποίο θα εξοφλήσει με γραμμάτια.

Χρέωση: _____ Πίστωση: _____

2. Είσπραξη ενός γραμματίου πελάτη.

Χρέωση: _____ Πίστωση: _____

3. Καταστροφή ανασφάλιστων μηχανημάτων της εταιρίας λόγω πυρκαγιάς.

Χρέωση: _____ Πίστωση: _____

4. Αγορά εμπορευμάτων με μετρητά και έκδοση γραμματίων.

Χρέωση: _____ Πίστωση: _____

5. Πώληση χρεογράφων έναντι μετρητών σε τιμή μεγαλύτερη από την τιμή στην οποία αγοράστηκαν.

Χρέωση: _____ Πίστωση: _____

6. Πώληση εμπορευμάτων σε πελάτες με πίστωση.

Χρέωση: _____ Πίστωση: _____

7. Ένας νέος μέτοχος εισέρχεται στην επιχείρηση, προσφέροντας μετρητά και χρεόγραφα.

Χρέωση: _____ Πίστωση: _____

8. Η επιχείρηση παίρνει δάνειο από την Εμπορική για να αγοράσει ένα εργοστάσιο και το σχετικό ποσό κατατίθεται στο λογαριασμό της όψεως που τηρεί στην ίδια Τράπεζα.

Χρέωση: _____ Πίστωση: _____

9. Ένας πελάτης επιστρέφει εμπορεύματα, λόγω ακαταλληλότητας και μειώνεται ισόποσα η χρέωσή του.

Χρέωση: _____ Πίστωση: _____

10. Ένας πελάτης εξοφλεί την απαίτηση που είχε από αυτόν η επιχείρηση, από το προηγούμενο έτος.

Χρέωση: _____ Πίστωση: _____

11. Η επιχείρηση πληρώνει την πρώτη δόση του δανείου μαζί με τους τόκους που αναλογούν.

Χρέωση: _____ Πίστωση: _____

12. Καταβάλλονται οι μισθοί στο προσωπικό του τρέχοντος μηνός και σημψηφίζονται οι προκαταβολές του α' 15ημέρου.

Χρέωση: _____ Πίστωση: _____

ΒΑΣΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- D. Alexander, Chr. Nobes, «*A European Introduction to Financial Accounting*», (Prentice Hall International, Heffordshire, 1994).
- R.N. Anthony, J. S. Reece, «*Accounting, Text and Cases*» (6η έκδοση, R. Irwin Inc., Homewood, Illinois, 1979).
- Harold Arnett, Robert Dixon «*The McCraw - Hill 36-Hour Accounting Course*» (3rd Edition, McCraw – Hill Inc., N.Y., 1993)
- Ed. Fields, «*The Essentiality of Finance And Accounting for Non Financial Managers*»(Amacom, American Management Association, N.Y. 2002)
- Financial Accounting Standards Board, «*Statements of Financial Accounting Concepts*» (Accounting Standards, John Wiley & Sons Inc., N.Y., 2002)
- Peter J. Fisly, «*Accounting*» (4th Edition, Barron's Educational Series Inc., N.Y., 2000)
- MWE Glautier, B. Underdown, «*Accounting, Theory and Practice*» (2η έκδοση, Pitman, London, 1982).
- B. Meigs, R. F. Meigs, «*Accounting the Basis for Business Decisions*»,
(- 6th International Student Edition, 1984,
- Ελληνική Έκδοση, Εκδόσεις Παπαζήση, Αθήνα, 1988).
- A. Pizzey, «*Accounting and Finance, A firm foundation*» (Holt, Eastbourne Essex, 1980).
- W. Reid, D. R. Myddelton, «*The meaning of Company Accounts*»
(- 2nd edition, Gower Press, Farnborough Hampshire, 1979.
- Ελληνική έκδοση, Εκδόσεις Παπαζήση, Αθήνα 1988.)
- L. Rigaud, «*Comptabilite Generale*» (Arman Collin, Collection "U", Paris, 1971).
- Γ. Βενιέρης
- «*Η συμβολή της Λογιστικής στην κατάστροψη προγραμμάτων δράσεως των επιχειρήσεων*» (Αθήνα, 1997)
- «*Λογιστικά πληροφοριακά συστήματα*» (ΟΠΑ, Αθήνα, μέρος Α' 2000, μέρος Β' 2001)

- Γ. Ν. Καφούσης, - «Οικονομικός Λογισμός – Αρχαί Γενικής Λογιστικής», Τόμ. Α' και Β' (Αθήνα 1980)
- «Γενική Λογιστική», (Εκδόσεις Σταμούλη, Πειραιάς 1991, Τόμος Α')
- Χρ. Β. Ναούμ - «Μαθήματα Χρηματοοικονομικής Λογιστικής» (Α' τεύχος, Gutenberg, 1986)
- «Εισαγωγή στη Χρηματοοικονομική Λογιστική» (Αθήνα, 1994)
- Ανδρέα Νέζου «Λογιστική» (Εκδόσεις Αργύρη Παπαζήση, Αθήναι 1949)
- Κ. Παναγιωτοπούλου, «Σύστημα Μαθημάτων Λογιστικής» (Εν Αθήναις, Τύποις Π.Δ. Σακελλαρίου, 1923)
- Εμμ. Ι. Σακέλλης «Το ελληνικό Γενικό Λογιστικό Σχέδιο – Ανάλυση και Ερμηνεία της Γενικής και Αναλυτικής Λογιστικής» (Εκδοτικός Οίκος Πάμισος, Αθήνα, 1990).
- Β. Ν. Σαρσέντης, «Χρηματοοικονομική Λογιστική» (Καραμπερόπουλος, Πειραιάς 1978).
- Α. Α. Τσακλαγκάνος, «Χρηματοοικονομική Λογιστική» (2η έκδοση, Αφοί Κυριακίδη, Θεσσαλονίκη, 1980).
- Ιωάννου Χρυσοκέρη «Αρχαί Γενικής Λογιστικής» (Εκδόσεις Βίκτωρος Παπαζήση, Αθήναι, Τόμος Α 1966, Τόμος Β 1968)

